

- rozhodnutí České národní banky č.j. 2021/128243/570 ze dne 20. prosince 2021, sp.zn. Sp/2019/590/573

[illegible]

(č. smlouvy [REDACTED]) a [REDACTED] (č. smlouvy [REDACTED]), kdy neměla k dispozici úplné výpisy z bankovního účtu, neověřovala spolehlivě, průkazně a dostatečně informace o výdajích spotřebitele na bydlení a finančních závazcích;

- u klientů [redacted] (č. smlouvy [redacted]), [redacted] (č. smlouvy [redacted]), [redacted] (č. smlouvy [redacted]), [redacted] (č. smlouvy [redacted]), [redacted] (č. smlouvy [redacted]), [redacted] (č. smlouvy [redacted]), [redacted] (č. smlouvy [redacted]), [redacted] (č. smlouvy [redacted]), [redacted] (č. smlouvy [redacted]), [redacted] (č. smlouvy [redacted]), [redacted] (č. smlouvy [redacted]), [redacted] (č. smlouvy [redacted]) a [redacted] (č. smlouvy [redacted]), před prodloužením splatnosti úvěru, resp. před uzavřením smlouvy o prodlení splatnosti úvěru, neposuzovala úvěruschopnost jednotlivých spotřebitelů na základě nezbytných, spolehlivých, dostatečných a přiměřených informací, které by řádně ověřila a**

- ii) v období od 25.10.2018 do 31.5.2019 při poskytování spotřebitelských úvěrů v případě prodlení spotřebitele s plněním povinnosti peněžité povahy požadovala společně se smluvní pokutou ještě i zpětně navýšený poplatek za úvěr, čímž v konečném důsledku uplatňovala smluvní pokutu přesahující zákonný limit 0,1 % denně z částky, ohledně níž byl spotřebitel v prodlení,

č í m ž p o r u š i l a

- i) ustanovení § 86 odst. 1 zákona o spotřebitelském úvěru ve spojení s ustanovením § 84 odst. 2 věta třetí zákona o spotřebitelském úvěru a
- ii) ustanovení § 122 odst. 2 věty první zákona o spotřebitelském úvěru,

a d o p u s t i l a s e

- i) přestupku osoby oprávněné poskytovat spotřebitelský úvěr podle ustanovení § 154 odst. 1 písm. e) zákona o spotřebitelském úvěru a
- ii) přestupku osoby oprávněné poskytovat spotřebitelský úvěr podle ustanovení § 154 odst. 2 písm. g) zákona o spotřebitelském úvěru,

z a c o ž s e j í u k l á d á

podle ustanovení § 154 odst. 3 písm. c) zákona o spotřebitelském úvěru pokuta ve výši 500 000 Kč (slovy pět set tisíc korun českých). Pokuta je splatná do 30 dnů od nabytí právní moci tohoto rozhodnutí na účet Celního úřadu pro hlavní město Prahu vedený u České národní banky, č. 3754-67724011/0710, konstantní symbol 1148, variabilní symbol je identifikační číslo plátce.

II. Společnosti LeaderFin s.r.o., IČO 044 40 170, se sídlem Lužná 716/2, 160 00 Praha 6 – Vokovice, se podle ustanovení § 79 odst. 5 správního řádu ve vazbě na ustanovení § 6 odst. 1 vyhlášky č. 520/2005 Sb., o rozsahu hotových výdajů a ušlého výdělku, které správní orgán hradí jiným osobám, a o výši paušální částky nákladů řízení ve znění vyhlášky č. 112/2017 Sb., ukládá náhrada nákladů řízení, které vyvolala porušením své právní povinnosti, ve výši 1 000 Kč (slovy jeden tisíc korun českých). Paušální náhradu nákladů řízení je výše uvedená společnost povinna zaplatit do 30 dnů od nabytí právní moci tohoto rozhodnutí na účet České národní banky vedený u České národní banky, č. 115-69193891/0710, konstantní symbol 1148, variabilní symbol je identifikační číslo plátce.

O D Ů V O D N Ě N Í

Identifikace účastníka řízení

1. Společnost **LeaderFin s.r.o., IČO 044 40 170**, se sídlem **Lužná 716/2, 160 00 Praha 6 – Vokovice** (dále jen „účastník řízení“), je od 30.9.2015 zapsána v obchodním rejstříku vedeném Městským soudem v Praze, oddíl C, vložka 247761, jako společnost s ručením omezeným, jejímž předmětem podnikání je poskytování nebo zprostředkování spotřebitelského úvěru; pronájem nemovitostí, bytů a nebytových prostor a výroba, obchod a služby neuvedené v přílohách 1 až 3 živnostenského zákona (spis Sp/2019/590/573 (dále jen „spis“) – č.l. 1–5).

2. Statutárním orgánem účastníka řízení je od 27.11.2015 jednatel Dmitrij Ašurak, nar. 10.9.1973, trvale bytem Ateites 7-13, 08305 Vilnius, Litevská republika (dále jen „Dmitrij Ašurak“). Jedinou členkou dozorčí rady účastníka řízení je od 16.2.2017 Kateřina Moresová, nar. 13.5.1975, trvale bytem U krčského nádraží 2044/40a, 140 00 Praha 4 – Krč. Společníky účastníka řízení jsou Dmitrij Ašurak s vkladem 6 321 435 Kč, společnost New Pharma CEE, UAB, se sídlem ul. Perkúnkio g. 4A, 08305 Vilnius, Litevská republika, s vkladem 6 321 435 Kč a společnost NetLend group s.r.o., IČO 248 39 817, se sídlem Lužná 716/2, 160 00 Praha 6 – Vokovice, s vkladem 12 542 130 Kč. Základní kapitál účastníka řízení ve výši 25 185 000 Kč byl splacen (spis – č.l. 1–5).
3. Účastník řízení je od udělení oprávnění dne 17.5.2018 nebankovním poskytovatelem spotřebitelského úvěru ve smyslu zákona o spotřebitelském úvěru. Osobami zodpovědnými za poskytování spotřebitelského úvěru jsou od 17.5.2018, tj. ode dne, kdy správní orgán udělil účastníku řízení oprávnění k činnosti nebankovního poskytovatele spotřebitelského úvěru, bývalá jednatelka účastníka řízení Jurga Ašurak, nar. 3.1.1981, kontaktní adresa Lidická 36, 252 68 Středokluky (dále jen „Jurga Ašurak“) a Lenka Füllsacková, kontaktní adresa Chýnovská 596, 252 66 Libčice nad Vltavou (dále jen „Lenka Füllsacková“). Od 22.7.2019 je v registru České národní banky (JERRS) zapsána jako samostatný zprostředkovatel spotřebitelského úvěru činný pro účastníka řízení společnost Finvinci Volsor Brokers a.s., IČO 065 30 028, se sídlem Na Příkopě 392/9, 110 00 Praha 1 – Staré Město (spis – č.l. 6–13).
4. Jediným produktem účastníka řízení je výlučně on-line poskytovaná „půjčka“ (či také „rychlá půjčka“), která je poskytována spotřebitelům, a to na 7, 14, 21 nebo 28 dnů v maximální výši 4 500 Kč (u prvního úvěru) nebo 15 000 Kč (u druhého a dalšího úvěru), přičemž maximální limit je vždy výsledkem posouzení individuální úvěruschopnosti žadatele. Úvěry jsou poskytovány pouze za poplatek nebo poplatky, bez úročení. Poplatek je vypočten z částky úvěru a doby úvěru, přičemž poplatek za poskytnutí úvěru je ve stejné výši jako poplatek za prodloužení splatnosti úvěru (splatnost úvěru může být na žádost spotřebitele prodlužována, nemůže dojít k navýšení jistiny, lze prodloužit splatnost i úvěru, který je v prodlení), přičemž varianty dob prodloužení splatnosti jsou stejné jako u sjednávání úvěru.
5. Za dobu od udělení oprávnění k poskytování nebankovních spotřebitelských úvěrů do dne zahájení kontroly, tj. dne 18.6.2019 (neboli za období přibližně 13 měsíců) účastník řízení uzavřel 3 811 smluv se spotřebiteli a 5 109 žádostí o spotřebitelský úvěr bylo zamítnuto. Z počtu 3 811 uzavřených smluv bylo 3 047 smluv o poskytnutí úvěru uzavřeno se spotřebiteli, kteří již v minulosti čerpali alespoň jeden úvěr od účastníka řízení, a 764 smluv (tj. 20 %) bylo uzavřeno s „novými“ žadateli. Z počtu 3 811 smluv bylo 1 374 smluv o prodloužení splatnosti úvěru ke dříve uzavřené smlouvě o úvěru, tedy nových smluv o poskytnutí úvěru bylo 2 437, přičemž k jedné nové smlouvě mohlo být uzavřeno i více vzájemně navazujících smluv o prodloužení splatnosti úvěru.
6. Součet jistin ze všech 2 437 smluv o novém poskytnutí úvěru byl v celkové výši 7 635 500 Kč (průměrná výše úvěru tak činila 3 133 Kč) a celková splatná částka byla 9 436 201 Kč (tj. navýšení jistin o 1 800 701 Kč, což je o 23,5 %) a účastník řízení v souvislosti s prodloužením splatnosti účtoval 1 445 534 Kč (tj. 80 % částky, o něž byla původně navýšena jistina).
7. Za první tři měsíce od udělení oprávnění k poskytování nebankovních spotřebitelských úvěrů, tj. za období od 17.5.2018 do 16.8.2018, účastník řízení poskytl celkem

515 spotřebitelských úvěrů, zatímco za tři měsíce předcházející kontrole, tj. za období od 19.3.2019 do 18.6.2019, poskytl 451 spotřebitelských úvěrů, což je za srovnatelné období pokles o jednu osminu.

Vyloučení zániku odpovědnosti za přestupky

8. Správní orgán se zabýval i skutečností, zda nedošlo k zániku odpovědnosti za projednávané přestupky z důvodu uplynutí promlčecí lhůty. S ohledem na skutečnost, že vytýkaná jednání účastníka řízení jsou v případě obou přestupků přestupky dokonány dne 31.5.2019, **k zániku odpovědnosti** podle ustanovení § 29 písm. a) a § 30 přestupkového zákona ve spojení se speciálním ustanovením § 46e odst. 3 zákona o České národní bance **nedošlo**, neboť dle ustanovení § 32 odst. 2 písm. a) přestupkového zákona došlo zahájením řízení o přestupcích (tj. dne 26.8.2020) k přerušení promlčecí doby a dle ustanovení § 46e odst. 3 věta druhá zákona o České národní bance platí, že byla-li promlčecí doba u přestupku přerušena, odpovědnost za přestupek zaniká nejpozději 10 let od jeho spáchání. **K promlčení by tak došlo** nejdříve ke dni **1.6.2029**, neboť promlčecí doba počíná dle ustanovení § 31 odst. 1 přestupkového zákona běžet dnem následujícím po dni spáchání přestupku.

Postup před zahájením přestupkového řízení

9. U účastníka řízení byla dne 18.6.2019 zahájena kontrolujícími České národní banky kontrola zaměřená na dodržování povinností při výkonu činnosti nebankovního poskytovatele spotřebitelského úvěru ve smyslu zákona o spotřebitelském úvěru.
10. O provedené kontrole byl dne 15.10.2019 pořízen Protokol o kontrole č.j. 2019/107692/CNB/650 (dále jen „Protokol o kontrole“, spis – příloha č. 24, č.l. 127–138), jehož stejnopis byl účastníku řízení v souladu s ustanovením § 12 odst. 3 zákona č. 255/2012 Sb., o kontrole (kontrolní řád), ve znění zákona č. 183/2017 Sb., doručen do jeho datové schránky rovněž dne 15.10.2019.
11. Proti zjištěním a závěrům uvedeným v Protokolu o kontrole podal účastník řízení dne 31.10.2019 pod evid. č. 2019/114844/CNB/650 námitky (spis – příloha č. 27, č.l. 144–150), o kterých bylo rozhodnuto rozhodnutím o námitkách ze dne 28.11.2019, č.j. 2019/122950/CNB/650 (spis – příloha č. 29, č.l. 152–161).

Průběh přestupkového řízení

12. Správní orgán zahájil řízení pod sp. zn. Sp/2019/590/573 dne 26.8.2020, a to vydáním příkazu ze dne 26.8.2020, č.j. 2020/106432/570 (dále jen „Příkaz“, spis – č.l. 27–54). Řízení bylo zahájeno pro podezření, že se účastník řízení jako nebankovní poskytovatel spotřebitelského úvěru dopustil přestupků podle zákona o spotřebitelském úvěru.
13. Proti Příkazu podal účastník řízení prostřednictvím svého zplnomocněného právního zástupce dne 3.9.2020 pod evid. č. 2020/110020/570 odpor (spis – č.l. 55–60), kterým se Příkaz zrušil a řízení pokračovalo.
14. Přípisem „Předložení dokumentů pro zohlednění majetkových poměrů a možnost vyjádřit se k podkladům rozhodnutí“ ze dne 4.9.2020, č.j. 2020/110353/570 (spis – č.l. 61–63), správní orgán vyzval účastníka řízení k předložení účetní závěrky za kalendářní rok 2019 ve formě rozvahy a výkazu zisku a ztráty. Současně správní orgán

účastníku řízení poskytnul možnost vyjádřit se k podkladům rozhodnutí s tím, že k obojímu, tj. k předložení dokladů o majetkových poměrech i předložení vyjádření k podkladům rozhodnutí, stanovil správní orgán účastníku řízení lhůtu deseti pracovních dní ode dne doručení tohoto přípisu. Tento přípis byl účastníku řízení doručen dne 7.9.2020, takže stanovená lhůta byla do 21.9.2020.

15. Dne 8.9.2020 nahlédl účastník řízení prostřednictvím svého zplnomocněného zástupce (spis – č.l. 64) do správního spisu, o čemž správní orgán vyhotovil protokol ze dne 8.9.2020, č.j. 2020/111598/570 (spis – č.l. 65–70). Současně převzal tento zplnomocněný zástupce i kopii části správního spisu (CD nosič se zvukovým záznamem), o čemž správní orgán vyhotovil záznam ze dne 8.9.2020, č.j. 2020/111890/570 (spis – č.l. 71).
16. Dne 9.9.2020 předložil účastník řízení správnímu orgánu pod evid. č. 2020/112265/570 „Žádost o prodloužení lhůty“ (spis – č.l. 72–74), ve které požádal z důvodu rozsahu spisového materiálu a doby potřebné pro přípravu vyjádření o prodloužení lhůty k vyjádření se k podkladům rozhodnutí o dalších 15 dnů nad rámec původní lhůty, tj. o prodloužení dané lhůty do dne 12.10.2020.
17. Přípisem „Sdělení k žádosti o prodloužení lhůty k vyjádření v řízení“ ze dne 9.9.2020, č.j. 2020/112477/570 (spis – č.l. 75–77), správní orgán sdělil účastníku řízení, že vyčká na předložení požadovaných dokumentů a jeho vyjádření k podkladům rozhodnutí v jím navržené lhůtě do dne 12.10.2020.
18. Dne 12.10.2020 předložil účastník řízení správnímu orgánu pod evid. č. 2020/127125/570 a 2020/127188/570 „Vyjádření k podkladům rozhodnutí“ (spis – č.l. 78–101 a 102–125), obsahující jak jeho vyjádření k podkladům rozhodnutí shromážděným správním orgánem v přestupkovém řízení (dále jen „Vyjádření“), tak i kopie jeho finančních výkazů (Rozvaha v plném rozsahu ke dni 31.12.2019 a Výkaz zisku a ztráty v plném rozsahu ke dni 31.12.2019).
19. Přípisem „Předložení dokumentů pro zohlednění majetkových poměrů“ ze dne 23.4.2021, č.j. 2021/43098/570 (spis – č.l. 126–128), správní orgán vyzval účastníka řízení k předložení účetních dokladů prokazujících jeho aktuální majetkové poměry, ve formě účetní závěrky za rok 2020, tj. rozvahy a výkazu zisku a ztráty. K tomu stanovil správní orgán účastníku řízení lhůtu deseti pracovních dní ode dne doručení tohoto přípisu. Tento přípis byl účastníku řízení doručen dne 23.4.2021, takže stanovená lhůta byla do 7.5.2021.
20. Dne 30.4.2021 předložil účastník řízení správnímu orgánu pod evid. č. 2021/45666/570 „Předložení vyžádaných dokumentů – účetní závěrky za kalendářní rok 2020 ve formě rozvahy a výkazu zisku a ztráty“ (spis – č.l. 129–139), obsahující kopie jeho finančních výkazů (Rozvaha v plném rozsahu ke dni 31.12.2020 a Výkaz zisku a ztráty v plném rozsahu ke dni 31.12.2020).
21. Vzhledem k tomu, že dle názoru správního orgánu byl shromážděn dostatek důkazů ke zjištění stavu věci, o němž nejsou důvodné pochybnosti, rozhodl se správní orgán přistoupit k vydání rozhodnutí ve věci samé.

K části I. výroku rozhodnutí – přestupky

i) Posuzování úvěruschopnosti spotřebitele

a) Skutková zjištění

22. Účastník řízení v rámci kontroly na základě výzvy¹ správního orgánu předložil dokumentaci k vybraným 37 úvěrovým případům². Těchto 37 úvěrových případů zvolil správní orgán jako vzorek úvěrových případů (dále jen „Vzorek úvěrových případů“), které byly posouzeny z hlediska postupu účastníka řízení a naplnění požadavků ustanovení § 86 zákona o spotřebitelském úvěru. Vzorek úvěrových případů je uveden v následující tabulce:

pořadí	číslo smlouvy	jméno a příjmení spotřebitele	datum uzavření smlouvy
1.			25.10.2018
2.			1.11.2018
3.			1.11.2018
4.			6.11.2018
5.			7.11.2018
6.			20.11.2018
7.			28.11.2018
8.			29.11.2018
9.			4.12.2018
10.			5.12.2018
11.			7.12.2018
12.			11.12.2018
13.			31.12.2018
14.			31.12.2018
15.			2.1.2019
16.			4.1.2019
17.			11.1.2019
18.			14.1.2019
19.			18.1.2019
20.			22.1.2019
21.			1.2.2019
22.			6.2.2019
23.			12.2.2019
24.			22.2.2019
25.			26.2.2019
26.			6.3.2019
27.			18.3.2019
28.			20.3.2019
29.			29.3.2019
30.			1.4.2019
31.			2.4.2019
32.			2.4.2019
33.			18.4.2019
34.			3.5.2019
35.			27.5.2019
36.			29.5.2019
37.			31.5.2019

¹ viz spis Sp/2019/590/573 – příloha č. 8; č.l. 71–74 (Výzva k předložení podkladů ze dne 22.7.2019, č. j. 2019/080483/CNB/650)

² viz spis Sp/2019/590/573 – příloha č. 30; č.l. 162 – CD → složka: Korespondence - Výzvy → složka: Korespondence - ODPOVĚDI na výzvu → složka: Odpovědi na výzvu2-SLOŽKY úvěrů → složka: Výzva 2-ODPOVĚĎ 1 → složky:

23. U každého z těchto úvěrových případů doložil účastník řízení úvěrovou složku, jež obsahovala dokumenty relevantní pro proces posouzení úvěruschopnosti žadatele o úvěr. Jednalo se zejména o Smlouvu o úvěru, případně Smlouvu o prodloužení splatnosti úvěru, printscreeny z interního systému účastníka řízení (dále jen „CRM systém“), kopie průkazů totožnosti, výplatní pásky, výpisy z bankovního účtu či jiné doklady o příjmech a případně i výdajích klienta a dále historii SMS, emailů a korespondence mezi účastníkem řízení a klientem.
24. Všechny úvěrové složky ze Vzorku úvěrových případů rovněž obsahovaly dokument nazvaný *Přehled informací pro kontrolu a posouzení úvěruschopnosti klienta*, který zachycoval výsledek procesu posouzení úvěruschopnosti, který účastník řízení prováděl prostřednictvím excelové tabulky³ (dále jen „Excelová tabulka“). Tato tabulka byla vytvořena jednatelem účastníka řízení Dimitrijem Ašurakem a sloužila jako nástroj pro posouzení úvěruschopnosti, který využívali pracovníci účastníka řízení. Excelová tabulka byla rozdělena do několika částí (listů), z nichž pouze jedna byla jako „pracovní“ část přístupná pracovníkům účastníka řízení, kteří do ní zadávali informace získané od klientů v rámci procesu posouzení úvěruschopnosti. Ostatní, nepřístupné části tabulky obsahovaly pouze vstupní, pracovníky nezměnitelná data, která sloužila toliko jako metodická pomůcka a která se následně pomocí algoritmu propisovala do pracovní části tabulky. Ve výsledku Excelová tabulka generovala informace potřebné pro posouzení úvěruschopnosti, jako byly zejména maximální výše splátky, maximální doba splatnosti, potřebný měsíční příjem spotřebitele na dalších 30 dní nebo poměr jeho finančních závazků a příjmů po poskytnutí úvěru. Z takto získaných informací následně vycházeli pracovníci účastníka řízení odpovědní za schvalování žádostí o úvěr. Posouzení úvěruschopnosti žadatelů o úvěr a schvalování žádostí o úvěr prováděly v období od 17.5.2018 do 15.10.2019 Lenka Füllsacková a Jurga Ašurak.

1) Příjmy žadatele

25. Účastník řízení v rámci kontroly na výzvu⁴ správního orgánu předložil seznam vnitřních předpisů upravující jeho postupy a pravidla činnosti dle § 15 odst. 2 písm. c) a písm. h) zákona o spotřebitelském úvěru, které byly účinné v období od 17.5.2018 do 18.6.2019. Součástí uvedeného seznamu byly dokumenty *Pravidla a postupy pro posuzování úvěruschopnosti žadatele* (dále jen „VPÚ“), které byly předloženy ve třech zněních⁵, které účastník řízení používal v průběhu kontrolovaného období, tedy od 17.5.2018 do 18.6.2019. Všechna doložená znění VPÚ obsahovala v tabulce pod článkem 2.15. (v první a nejstarší doložené verzi ze dne 12.3.2018 šlo o článek 2.19., dále však jen „článek 2.15.“) interní metodiku účastníka řízení pro výpočet úvěruschopnosti žadatele o úvěr. Součástí této metodiky byla povinnost zjištění „Čistého měsíčního příjmu“, který musel být dle VPÚ doložen aktuálními výpisy z účtu spotřebitele nebo výplatními páskami a čestným prohlášením spotřebitele za poslední tři měsíce.
26. V průběhu kontroly na místě⁶ uvedl účastník řízení, že „nového klienta upozorní, že musí zaslat tři poslední výplatní pásky“ či případně „alternativní doklady“, a dále že „tři výpisy z účtu, nemusí být kompletní (jde-li o stálého klienta, stačí i jeden, ale musí být aktuální),

³ viz spis Sp/2019/590/573 – příloha č. 19; č.l. 100–114 – Protokol o průběhu kontroly na místě ze dne 29.8.2019, č.j. 2019/093379/CNB/650 – příloha, soubor: *Posouzení uveruschnosti 20190801_open version.xlsx*

⁴ viz spis Sp/2019/590/573 – příloha č. 3; č.l. 6–7 (Výzva k předložení podkladů ze dne 17.6.2019, č.j. 2019/069106/CNB/650)

⁵ viz spis Sp/2019/590/573 – příloha č. 7; č.l. 25–36

⁶ viz spis Sp/2019/590/573 – příloha č. 19; č.l. 100–114 (Protokol o průběhu kontroly na místě dne 29.8.2019, č.j. 2019/093379/CNB/650)

přičemž podstatné je, aby byla doložena výplata jakožto příchozí platba a jeden výpis musí být z předchozího měsíce“. Účastník řízení nadto uvedl, že jedná-li se o stálého klienta, který doložil doklady starší než tři měsíce, „je po klientovi požadováno, aby doložil jednu aktuální výplatu, výplatnici nebo výpis z účtu“. Při kontrolním pohovoru dne 29.8.2019 účastník řízení uvedl⁷, že v případě, že požaduje pouze jeden doklad o příjmech, musí být tento vždy aktuální. Účastník řízení tedy rozlišoval, zda byl žadatelem o úvěr nový klient – v takovém případě dle vlastního vyjádření požadoval tři doklady o příjmech (kterými mohou být výpisy z bankovního účtu, výplatní pásky, daňová přiznání, důchodový výměr, potvrzení zaměstnavatele nebo kombinace uvedených), nebo zda šlo o stálého klienta, u kterého požadoval alespoň jeden aktuální doklad o příjmech za poslední měsíc (jako doklad stálosti jeho příjmů).

27. Lze tak konstatovat, že za situace, kdy účastník řízení požadoval po žadateli o úvěr, který byl stálým klientem, za účelem posouzení příjmů pouze jeden aktuální doklad o příjmech, musel účastník řízení dodržet podmínku aktuálnosti doloženého dokladu, kterou měl i zapsánu ve VPÚ. V opačném případě nemůže být postup považován za dostačující z hlediska ověření výše, stability a trvalosti příjmu po celou dobu trvání úvěrového vztahu, a to ani jde-li o stálého klienta s úvěrovou historií u poskytovatele.
28. Na základě analýzy Vzorku úvěrových případů správní orgán zjistil, že účastník řízení ve čtyřech případech z kontrolovaného Vzorku úvěrových případů nevycházel z aktuálních dokumentů prokazujících výši příjmů nového žadatele o úvěr a jejich předpokládanou udržitelnost. Jedná se o nové (nikoli stálé) klienty uvedené v následující tabulce:

číslo smlouvy	jméno a příjmení spotřebitele	datum uzavření smlouvy	poslední výplatní páska
		18.3.2019	prosinec 2018
		7.11.2018	srpen 2018
		5.12.2018	září 2018
		29.11.2018	září 2018

29. Ustanovení § 86 a následující zákona o spotřebitelském úvěru upravují zákonné požadavky na posuzování úvěruschopnosti, dle nichž je před uzavřením smlouvy o spotřebitelském úvěru nebo změnou závazku z takové smlouvy spočívající ve významném navýšení celkové výše spotřebitelského úvěru účastník řízení povinen posoudit úvěruschopnost spotřebitele na základě nezbytných, spolehlivých, dostatečných a přiměřených informací získaných od spotřebitele, a pokud je to nezbytné, z databáze umožňující posouzení úvěruschopnosti spotřebitele nebo i z jiných zdrojů. Při posouzení úvěruschopnosti spotřebitele je účastník řízení povinen posuzovat zejména schopnost spotřebitele splácet sjednané pravidelné splátky spotřebitelského úvěru, a to na základě porovnání příjmů a výdajů spotřebitele a způsobu plnění dosavadních dluhů.
30. Míra aktuálnosti dokladů o příjmech spotřebitele je jedním z rozhodujících kritérií při posuzování jeho úvěruschopnosti právě proto, že jak účastník řízení sám opakovaně uvádí, „klíčovým (...) je stávající stav“ finanční situace spotřebitele a „presumpce“ jeho zachování do budoucnosti. Nelze proto vycházet z informací o příjmech spotřebitele, které jsou již nepřiměřeně neaktuální. Lze sice souhlasit s tím, že i když příjmy spotřebitele mohou být kolísavé, přesto může být úvěruschopný, avšak přes tuto skutečnost je povinností účastníka řízení zjistit a ověřit příjmy spotřebitele tak, aby bylo

⁷ viz spis Sp/2019/590/573 – příloha č. 19; č.l. 114 – CD → soubor: 2019.08.29_11.45_01.WAV.; čas 23:00 až 23:30

možno presumpci o výši jeho budoucích příjmů učinit. O finanční situaci spotřebitele si je tak nutno učinit „objektivní obraz“, a to na základě komplexního posouzení jeho aktuální finanční situace. Tento „objektivní obraz“ však rozhodně nelze učinit, vychází-li se z nepřiměřeně neaktuálních údajů o příjmech spotřebitele. Posouzení úvěruschopnosti spotřebitele musí být „přiměřené“. Za přiměřené však nelze považovat takové posouzení, které vychází z dokladů a údajů o příjmech spotřebitele, které jsou takového stáří, že na jejich základě nelze presumovat jejich udržitelnost do budoucna.

31. Výše uvedené čtyři úvěrové případy se týkaly nových klientů, u nichž tak účastník řízení nemohl jakkoli vycházet z eventuální předchozí pozitivní úvěrové historie u účastníka řízení a ani z dříve předaných dokladů a sdělených údajů o příjmech. Ani v jednom z těchto případů nebyl předložen doklad o příjmech, který by byl z měsíce podání žádosti o úvěr nebo z měsíce předcházejícího. Účastník řízení v těchto případech akceptoval doklady ve stáří od tří do čtyř měsíců, což nelze považovat za přiměřené.

2) *Výdaje žadatele*

A) Pravidla a postupy při zjišťování a ověřování výdajů žadatele

32. Vnitřní předpis pro posuzování úvěruschopnosti – VPÚ v článku 2.15. rozděluje výdaje žadatele do dvou kategorií, a to na „náklady na osobu“ a „měsíční náklady na bydlení“. Tyto výdaje, při zohlednění rodinného stavu žadatele, vstupovaly do výpočtu, kterým účastník řízení ověřoval schopnost žadatele splácet úvěr.

33. Ze Vzorku úvěrových případů a rovněž z kontrolních zjištění učiněných při kontrole na místě⁸ dne 29.8.2019 vyplývá, že účastník řízení v praxi dodržoval typologii rozdělení výdajů žadatele, přičemž „náklady na osobu“ byly v interní Excelové tabulce označeny jako „Životní náklady žadatele o úvěr (včetně nákladů na vyživované osoby)“ a „měsíční náklady na bydlení“ pak jako „Informace o bydlení – spojené náklady“. Správní orgán tak v níže uvedeném textu zachovává toto rozdělení, přičemž jsou dále tedy rozlišovány „životní náklady žadatele o úvěr“, pod něž spadají např. pravidelné měsíční výdaje za jídlo, oblečení, služby atd. a „měsíční náklady na bydlení“, do nichž spadají např. pravidelné měsíční výdaje za nájem, energie, atd.

B) Souhrnné měsíční výdaje žadatele

34. Dle článku 2.15. VPÚ měl účastník řízení prohlášení žadatele o výši jeho finančních závazků ověřovat mimo jiné kontrolou výpisů z bankovního účtu. Ze Vzorku úvěrových případů byl pouze v šesti případech doložen úplný⁹ výpis z bankovního účtu, ze kterého bylo možné vyčíst informace o souhrnných měsíčních výdajích, které jsou tvořeny: (i) pravidelnými měsíčními náklady na bydlení, (ii) životními náklady žadatele o úvěr a (iii) výdaji na řádnou úhradu dluhů ze stávajících finančních závazků (dále jen „závazky“). Lze tak konstatovat, že se zde účastník řízení v praxi do jisté míry odklonil od svého vnitřního předpisu, když všechna prohlášení žadatelů o výši jejich finančních závazků neověřoval kontrolou výpisů z jejich bankovních účtů. Přehled doložených dokladů k posouzení výdajů spotřebitele je uveden v následující tabulce:

⁸ viz spis Sp/2019/590/573 – příloha č. 19; čl. 100–114 (Protokol o průběhu kontroly na místě dne 29.8.2019, č.j. 2019/093379/CNB/650)

⁹ Pojem úplný výpis z bankovního účtu je správním orgánem užíván ve smyslu tom, že výpis obsahoval všechny příjmové i výdajové položky, nikoli jen výběr některých (např. jen jednu položku jako doklad příchozí mzdy); tím samozřejmě není zaručeno, že se jedná o výpis z jediného účtu žadatele (tj. že žadatel žádný jiný účet nemá), ani že tento výpis zachycuje úplně všechny jakkoli podstatnější položky příjmů a výdajů žadatele o úvěr.

číslo smlouvy	jméno a příjmení spotřebitele	datum uzavření smlouvy	doložený doklad
		2.1.2019	čestné prohlášení
		18.1.2019	čestné prohlášení
		31.5.2019	čestné prohlášení
		18.3.2019	čestné prohlášení
		26.2.2019	čestné prohlášení
		7.11.2018	čestné prohlášení
		22.2.2019	čestné prohlášení
		11.1.2019	čestné prohlášení
		29.3.2019	čestné prohlášení
		5.12.2018	čestné prohlášení
		1.2.2019	výpis z bankovního účtu
		18.4.2019	čestné prohlášení
		22.1.2019	čestné prohlášení
		12.2.2019	čestné prohlášení
		20.11.2018	čestné prohlášení
		27.5.2019	čestné prohlášení
		11.12.2018	čestné prohlášení
		6.3.2019	čestné prohlášení
		7.12.2018	čestné prohlášení
		28.11.2018	čestné prohlášení
		29.11.2018	čestné prohlášení
		31.12.2018	čestné prohlášení
		31.12.2018	čestné prohlášení
		6.2.2019	čestné prohlášení
		4.12.2018	výpisy z bankovního účtu
		1.11.2018	čestné prohlášení
		2.4.2019	čestné prohlášení
		1.11.2018	čestné prohlášení
		14.1.2019	čestné prohlášení
		6.11.2018	čestné prohlášení
		2.4.2019	čestné prohlášení
		20.3.2019	čestné prohlášení
		4.1.2019	výpisy z bankovního účtu
		25.10.2018	čestné prohlášení
		3.5.2019	výpisy z bankovního účtu
		1.4.2019	výpis z bankovního účtu
		29.5.2019	výpis z bankovního účtu

35. Neměl-li tedy účastník řízení k dispozici výpis z účtu, spoléhal toliko na čestná prohlášení žadatelů o úvěr a také na ověření těchto prohlášení telefonátem, případně též na ověření údajů o závazcích spotřebitele v registru EUCB¹⁰ [blíže k tomu viz níže pododdíly ad C) a ad E) oddílu ad 2) části ad (i) tohoto rozhodnutí – body 46. až 55. a 64. až 69.]. Správní orgán se proto dále zabýval jednotlivými úvěrovými případy, kdy účastník řízení měl k dispozici alespoň jeden úplný výpis z bankovního účtu žadatele o úvěr.

¹⁰ European Union Credit Bureau – jedná se o registr dlužníků (databázi pohledávek a finančních závazků) s územní působností České republiky, Slovenské republiky, Polska, Litvy a Lotyšska.

36. Z jediného doloženého výpisu¹¹ z bankovního účtu v úvěrové složce [REDACTED] (č. smlouvy [REDACTED]) vyplývá, že měsíční debetní obrat žadatele za prosinec 2018 odpovídal částce -56 483 Kč a roční debetní obrat odpovídal částce -493 923 Kč. V rozporu s tím však účastník řízení dle dokumentu *Posouzení úvěruschopnosti*¹² kalkuloval se souhrnnými měsíčními výdaji žadatele ve výši 11 910 Kč, z čehož tvořily 3 500 Kč měsíční náklady na bydlení, 3 410 Kč životní náklady žadatele o úvěr a 5 000 Kč měsíční finanční závazky žadatele.
37. Z doložených výpisů¹³ z bankovního účtu v úvěrové složce [REDACTED] (č. smlouvy [REDACTED]) vyplývá, že měsíční debetní obraty žadatelky odpovídaly částce -13 797 Kč za květen 2018 a -15 526 Kč za červen 2018. V rozporu s tím však účastník řízení dle dokumentu *Posouzení úvěruschopnosti*¹⁴ kalkuloval se souhrnnými měsíčními výdaji žadatelky ve výši 6 410 Kč, z čehož tvořily 0 Kč měsíční náklady na bydlení, 3 410 Kč životní náklady žadatele o úvěr a 3 000 Kč měsíční finanční závazky žadatelky.
38. Z doložených výpisů¹⁵ z bankovního účtu v úvěrové složce [REDACTED] (č. smlouvy [REDACTED]) vyplývá, že debetní obraty žadatele odpovídaly částce -33 034 Kč za říjen 2018 a -35 325 Kč za prosinec 2018. V rozporu s tím však účastník řízení dle dokumentu *Posouzení úvěruschopnosti*¹⁶ kalkuloval se souhrnnými měsíčními výdaji žadatele ve výši 9 910 Kč, z čehož tvořily 0 Kč měsíční náklady na bydlení, 3 410 Kč životní náklady žadatele o úvěr a 6 500 Kč měsíční finanční závazky žadatele.
39. Z doložených výpisů¹⁷ z bankovního účtu v úvěrové složce [REDACTED] (č. smlouvy [REDACTED]) vyplývá, že debetní obraty žadatelky odpovídaly částkám -50 315 Kč za leden 2019, -57 002 Kč za únor 2019, -49 309 Kč za březen 2019 a -53 576 Kč za duben 2019. V rozporu s tím však účastník řízení dle dokumentu *Posouzení úvěruschopnosti*¹⁸ kalkuloval se souhrnnými měsíčními výdaji žadatelky ve výši 9 485 Kč, z čehož tvořily 1 500 Kč měsíční náklady na bydlení, 2 985 Kč životní náklady žadatele o úvěr a 5 000 Kč měsíční finanční závazky žadatelky.
40. Z jediného doloženého výpisu¹⁹ z bankovního účtu v úvěrové složce [REDACTED] (č. smlouvy [REDACTED]) vyplývá, že debetní obrat žadatelky za březen 2019 odpovídal částce -35 307 Kč. V rozporu s tím však účastník řízení dle dokumentu *Posouzení úvěruschopnosti*²⁰ kalkuloval se souhrnnými měsíčními výdaji žadatelky ve výši

¹¹ viz spis Sp/2019/590/573 – příloha č. 30; č.l. 162 – CD → složka: Korespondence - Výzvy → složka: Korespondence - ODPOVĚDI na výzvu → složka: Odpovědi na výzvu2-SLOŽKY úvěrů → složka: Výzva_2-ODPOVĚD_1 → složka: [REDACTED]

¹² viz spis Sp/2019/590/573 – příloha č. 30; č.l. 162 – CD → složka: Korespondence - Výzvy → složka: Korespondence - ODPOVĚDI na výzvu → složka: Odpovědi na výzvu2-SLOŽKY úvěrů → složka: Výzva_2-ODPOVĚD_1 → složka: [REDACTED] → soubor: [REDACTED]_PU_2019_01_31_[REDACTED].pdf

¹³ viz spis Sp/2019/590/573 – příloha č. 30; č.l. 162 – CD → složka: Korespondence - Výzvy → složka: Korespondence - ODPOVĚDI na výzvu → složka: Odpovědi na výzvu2-SLOŽKY úvěrů → složka: Výzva_2-ODPOVĚD_1 → složka: [REDACTED]

¹⁴ viz spis Sp/2019/590/573 – příloha č. 30; č.l. 162 – CD → složka: Korespondence - Výzvy → složka: Korespondence - ODPOVĚDI na výzvu → složka: Odpovědi na výzvu2-SLOŽKY úvěrů → složka: Výzva_2-ODPOVĚD_1 → složka: [REDACTED] → soubor: [REDACTED]_PU_2018_12_03_[REDACTED].pdf

¹⁵ viz spis Sp/2019/590/573 – příloha č. 30; č.l. 162 – CD → složka: Korespondence - Výzvy → složka: Korespondence - ODPOVĚDI na výzvu → složka: Odpovědi na výzvu2-SLOŽKY úvěrů → složka: Výzva_2-ODPOVĚD_1 → složka: [REDACTED]

¹⁶ viz spis Sp/2019/590/573 – příloha č. 30; č.l. 162 – CD → složka: Korespondence - Výzvy → složka: Korespondence - ODPOVĚDI na výzvu → složka: Odpovědi na výzvu2-SLOŽKY úvěrů → složka: Výzva_2-ODPOVĚD_1 → složka: [REDACTED] → soubor: [REDACTED]_PU_2019_01_04_[REDACTED].pdf

¹⁷ viz spis Sp/2019/590/573 – příloha č. 30; č.l. 162 – CD → složka: Korespondence - Výzvy → složka: Korespondence - ODPOVĚDI na výzvu → složka: Odpovědi na výzvu2-SLOŽKY úvěrů → složka: Výzva_2-ODPOVĚD_1 → složka: [REDACTED]

¹⁸ viz spis Sp/2019/590/573 – příloha č. 30; č.l. 162 – CD → složka: Korespondence - Výzvy → složka: Korespondence - ODPOVĚDI na výzvu → složka: Odpovědi na výzvu2-SLOŽKY úvěrů → složka: Výzva_2-ODPOVĚD_1 → složka: [REDACTED] → soubor: [REDACTED]_PU_2019_05_03_[REDACTED].pdf

¹⁹ viz spis Sp/2019/590/573 – příloha č. 30; č.l. 162 – CD → složka: Korespondence - Výzvy → složka: Korespondence - ODPOVĚDI na výzvu → složka: Odpovědi na výzvu2-SLOŽKY úvěrů → složka: Výzva_2-ODPOVĚD_1 → složka: [REDACTED]

²⁰ viz spis Sp/2019/590/573 – příloha č. 30; č.l. 162 – CD → složka: Korespondence - Výzvy → složka: Korespondence - ODPOVĚDI na výzvu → složka: Odpovědi na výzvu2-SLOŽKY úvěrů → složka: Výzva_2-ODPOVĚD_1 → složka: [REDACTED] → soubor: 420740_PU_2019_04_01_[REDACTED].pdf

5 910 Kč, z čehož tvořily 500 Kč měsíční náklady na bydlení, 3 410 Kč životní náklady žadatele o úvěr a 2 000 Kč měsíční finanční závazky žadatelky.

41. Z jediného doloženého výpisu²¹ z bankovního účtu v úvěrové složce [REDAKCE] (č. smlouvy [REDAKCE]) vyplývá, že debetní obrat žadatelky za duben 2019 odpovídal částce -152 162 Kč²². V rozporu s tím však účastník řízení dle dokumentu *Posouzení úvěruschopnosti*²³ kalkuloval se souhrnnými měsíčními výdaji žadatelky ve výši 8 110 Kč, z čehož tvořily 0 Kč měsíční náklady na bydlení, 3 410 Kč životní náklady žadatele o úvěr a 4 700 Kč měsíční finanční závazky žadatelky.
42. Na základě výše uvedeného správní orgán konstatuje, že ve všech šesti úvěrových složkách z celkových 37, u nichž účastník řízení měl k dispozici alespoň jeden úplný výpis z bankovního účtu, neodpovídaly souhrnné měsíční výdaje spotřebitele informacím o jeho výdajích, které bylo lze vyčíst z výpisů z bankovních účtů. Účastník řízení rovněž nedoložil, že se nesouladem mezi deklarovanými a zjištěnými souhrnnými měsíčními výdaji výše uvedených žadatelů dále zabýval, když správnímu orgánu při kontrole nedoložil žádné další dokumenty, které by výši výdajů a závazků jednotlivých žadatelů ověřovaly.
43. Samotné výpisy z bankovního účtu samozřejmě ještě nemusí obsahovat všechny relevantní informace o finanční situaci žadatele, a to z různých důvodů. Mohou totiž zahrnovat například transakce mezi osobami blízkými, žadatel může mít i více účtů anebo některé platby realizovat v hotovosti. Požaduje-li však poskytovatel spotřebitelského úvěru za účelem ověření spotřebitelem deklarovaných informací o výši jeho výdajů nebo závazků výpisy z bankovního účtu, pak je-li poskytovatelem úvěru zjištěn nesoulad mezi tvrzeními deklarovanými žadatelem a informacemi vyplývajících z ověřování tvrzení žadatele, je povinností poskytovatele se tímto nesouladem dále zabývat, neboť takový nesoulad může zakládat důvodnou pochybnost o spolehlivosti žadatelem deklarovaných tvrzení a ve výsledku zakládat pochybnost o schopnosti spotřebitele spotřebitelský úvěr splácet. Uvádí-li tedy účastník řízení, že výši souhrnných měsíčních výdajů ověřuje mimo jiné z výpisů z bankovního účtu, potom v případě, kdy tyto výpisy má skutečně k dispozici, je povinen informace deklarované spotřebitelem ověřit, resp. porovnat s informacemi, jež jsou zjistitelné z výpisů z účtů.
44. Způsob ověření údajů sdělených spotřebitelem (např. ověření pomocí výpisů z bankovního účtu) je tedy ponechán na uvážení poskytovatele úvěru, tedy účastníka řízení. Tento má nicméně v rámci kontroly na místě povinnost správnímu orgánu sdělit a řádně doložit, jakým způsobem konkrétní informace ověřil. V případě poměrně zásadního nesouladu mezi debetním obratem žadatele, který je patrný z výpisu z bankovních účtů, a souhrnnými měsíčními výdaji žadatele, by tedy účastník řízení měl být schopen zjistit, co je jeho příčinou. Toho lze docílit například tím, že se jednotlivé složky souhrnných měsíčních výdajů, tj. (i) pravidelné měsíční náklady na bydlení, (ii) životní náklady žadatele o úvěr a (iii) výdaje na řádnou úhradu dluhů ze stávajících finančních závazků, přiřadí k jednotlivým položkám zjistitelným z výpisu z bankovního účtu, resp. se doloží, jak byla ta která konkrétní složka souhrnných měsíčních výdajů

²¹ viz spis Sp/2019/590/573 – příloha č. 30; č.l. 162 – CD → složka: Korespondence - Výzvy → složka: Korespondence - ODPOVĚDI na výzvu → složka: Odpovědi na výzvu2-SLOŽKY úvěrů → složka: Výzva 2-ODPOVĚD_1 → složka: [REDAKCE]

²² Podstatnou část tohoto debetního obratu tvoří opakované platby v rozmezí částek 5 218 Kč až 10 078 Kč realizované skrze platební systém, resp. platební bránu ThePay.cz, nebo uhrazené poskytovateli krátkodobých nebankovních půjček [REDAKCE] a [REDAKCE]

²³ viz spis Sp/2019/590/573 – příloha č. 30; č.l. 162 – CD → složka: Korespondence - Výzvy → složka: Korespondence - ODPOVĚDI na výzvu → složka: Odpovědi na výzvu2-SLOŽKY úvěrů → složka: Výzva 2-ODPOVĚD_1 → složka: [REDAKCE] → soubor: [REDAKCE]_PU_2019_05_09_[REDAKCE].pdf

ověřena. To se týká zejména transakcí, z jejichž povahy vyplývá, že tvoří nebo mohou tvořit podstatnější a opakovaný výdaj spotřebitele. Pokud tedy debetní obrát žadatele a výše jeho souhrnných měsíčních výdajů zásadně nekorespondují, aniž by tento nesoulad byl účastníkem řízení jakožto poskytovatelem spotřebitelského úvěru vyjasněn a byla určena dostatečně konkrétní výše pravidelných výdajů spotřebitele, nejedná se o zjištění a ověření výdajů spotřebitele ve smyslu požadavků zákona o spotřebitelském úvěru.

45. Výše uvedené platí obzvláště za situace, kdy účastník řízení neměl, vyjma výpisů z účtů, k dispozici žádné další dokumenty, které by průkazně ověřovaly informace o výdajích, resp. závazcích, deklarovaných žadatelem. Účastník řízení však nijak správnému orgánu nedoložil, že by v daných šesti úvěrových případech, kdy měl k dispozici alespoň jeden výpis z účtu a současně zde byl rozpor mezi výdaji (resp. debetním obrátem) vyplývajících z tohoto výpisu a výdaji deklarovanými spotřebitelem, daný nesoulad jakkoli ověřil.

C) Měsíční náklady na bydlení a závazky žadatele

46. Jak vyplývá z předcházejícího pododdílu B) Souhrnné měsíční výdaje žadatele tohoto oddílu (viz body 34. až 45. tohoto rozhodnutí), výpisy z bankovních účtů, byly ve Vzorku úvěrových případů doloženy pouze v šesti případech. Pouze v těchto případech proto účastník řízení mohl potenciálně zjistit měsíční splátky ze stávajících závazků spotřebitele a zjistit, resp. ověřit výši splátek ze stávajících závazků tak, aby získal relevantní podklad pro spolehlivý, dostatečný a přiměřený obraz o jeho aktuální finanční situaci.
47. V ostatních případech měl účastník řízení k dispozici pouze čestná prohlášení spotřebitelů. Tato prohlášení byla nedílnou součástí každé smlouvy o úvěru jako připojený dokument „Čestné prohlášení ke smlouvě o úvěru“, v němž spotřebitel mimo jiné deklaroval, že nemá žádné závazky po splatnosti a také výši závazků v následující modelové podobě: „Informace o mých příjmech a současných závazcích: Můj průměrný čistý měsíční příjem za poslední 3 měsíce: 12 000 Kč; Moje měsíční finanční závazky a náklady na bydlení činí celkem: 3 500 Kč.“.
48. Dle tvrzení²⁴ účastníka řízení byly tyto deklarace žadatele dále porovnávány oproti výpisům z bankovního účtu, byly-li účastníku řízení k dispozici. Z pohovoru²⁵ s účastníkem řízení při kontrole na místě²⁶ vyplynulo, že účastník řízení údaje o žadatelem vynaložených obvyklých měsíčních nákladech na bydlení a závazcích zjišťuje a ověřuje prostřednictvím telefonického rozhovoru s žadatelem o úvěr. Uskutečnění těchto telefonátů však účastník řízení pouze deklaroval, ale již nijak nedoložil zvukovými nahrávkami s vysvětlením, že cit.: „Z telefonické komunikace není pořizován záznam, tedy její záznam nelze doložit.“²⁷.
49. Pokud tedy výpis ze svého bankovního účtu žadatel nedoložil, spoléhal účastník řízení pouze na čestné prohlášení žadatele a „měsíční náklady na bydlení“ a údaje o závazcích se dále údajně ověřovaly pouze telefonicky, resp. v případě závazků též prostřednictvím

²⁴ viz spis Sp/2019/590/573 – příloha č. 19; č.l. 114 – CD → soubor: 2019.08.29_11.45_01.WAV.; čas 27:00 až 28:00

²⁵ viz spis Sp/2019/590/573 – příloha č. 19; č.l. 114 – CD → soubor: 2019.08.29_11.45_01.WAV; čas 9:30 až 11:55 a soubor: 2019.08.29_08.14_01.WAV; čas 1:08:20 až 1:09:00

²⁶ viz spis Sp/2019/590/573 – příloha č. 19; č.l. 100–114 (Protokol o průběhu kontroly na místě dne 29.8.2019, č.j. 2019/093379/CNB/650)

²⁷ viz spis Sp/2019/590/573 – příloha č. 30; č.l. 162 – CD → složka: Korespondence - Výzvy → složka: Korespondence - ODPOVĚDI na výzvu → složka: Odpovědi na výzvu2-SLOŽKY-úvěrů → složka: Výzva_2-ODPOVĚD_1 → složka: Přívodní dopis → soubor: LeaderFin_CNB_dolozeni_podkladu_c_2_kontroly.pdf

registru EUCB [blíže k tomu viz níže pododdíl ad E) oddílu ad 2) části ad (i) tohoto rozhodnutí – body 64. až 69.].

50. Ze Vzorku úvěrových případů tak byly u 31 úvěrových složek měsíční náklady na bydlení a závazky ověřovány pouze telefonicky, neboť u těchto složek nebyly žadatelem doloženy úplné výpisy z bankovního účtu. Samotný telefonický rozhovor se spotřebitelem však nelze bez dalšího považovat za zcela spolehlivé ověření jím deklarovaných informací, neboť jakákoli další deklarace žadatele nemůže pro poskytovatele úvěru představovat žádnou vyšší míru jistoty ohledně spolehlivosti jemu poskytnutých informací. Účastníkem řízení deklarované telefonické ověřování informací, které spotřebitelé sdělili o výši svých výdajů na bydlení a finančních závazků tak v žádném případě nenaplnilo požadavek na spolehlivé, průkazné a dostatečné ověření informací o výdajích spotřebitele jako neopominutelné složky posuzování úvěruschopnosti ve smyslu ustanovení § 86 zákona o spotřebitelském úvěru.
51. Zákon o spotřebitelském úvěru sice výslovně nestanoví způsob, jakým má poskytovatel informace od spotřebitele ověřovat a způsob ověření informací je tedy ponechán na odpovědnosti poskytovatele, který je mimo jiné povinen svou činnost provozovat s odbornou péčí dle ustanovení § 75 zákona o spotřebitelském úvěru. S touto povinností odborné péče ovšem souvisí vyšší míra obezřetnosti při práci s informacemi nezbytnými pro řádné posouzení úvěruschopnosti žadatele o úvěr, z čehož mimo jiné vyvstává požadavek na řádné ověření informací získaných způsobem uvedeným v ustanovení § 86 odst. 1 věta první *in fine* zákona o spotřebitelském úvěru.
52. Ustanovení § 84 odst. 2 věta třetí zákona o spotřebitelském úvěru současně stanoví, že informace poskytnuté spotřebitelem poskytovateli na základě jeho požadavku za účelem posouzení úvěruschopnosti spotřebitele je při tomto posouzení poskytovatel povinen ověřit způsobem přiměřeným dané situaci, je-li to nutné, též použitím nezávisle ověřitelných údajů.
53. Jak je uvedeno v „*Dohledovém benchmarku ČNB č. 1/2014*“²⁸ cit.: „*šíře požadovaných údajů od žadatele, jakož i prostředky, techniky a hloubka jejich prověřování je ponechána na kvalifikovaném uvážení věřitele, musí však být vůči orgánu dohledu obhajitelné a zpětně ověřitelné*“. Ověření informací je činností, jíž se kvalifikovaně potvrzuje, že získané informace jsou mimo jiné spolehlivé, čehož lze docílit porovnáním informací získaných z určitého zdroje s informacemi z jiného zdroje. Naopak, porovnání informací získaných z jednoho zdroje s informacemi ze stejného zdroje smysl ověření nenaplnuje a z podstaty věci naplňovat ani nemůže. Získává-li tedy poskytovatel spotřebitelského úvěru v souladu s ustanovením § 86 zákona o spotřebitelském úvěru informace od spotřebitele a následně tyto po spotřebiteli požaduje znovu (např. telefonicky nebo ve formě čestného prohlášení), fakticky k ověření spotřebitelem deklarovaných informací nedochází, neboť spotřebitelem opakovaná prohlášení téhož obsahu nemohou již z logiky věci dát poskytovateli vyšší míru jistoty ve spolehlivost spotřebitelem dříve sdělených informací.
54. Z uvedeného vyplývá, že telefonické „ověření“, čestné prohlášení ani jiný obdobný postup vůči témuž zdroji informací fakticky není ověřením, a tedy nemůže naplňovat požadavky zákona o spotřebitelském úvěru. Lze rovněž odkázat na výše uvedený

²⁸viz http://www.cnb.cz/miranda2/export/sites/www.cnb.cz/cs/dohled_financi_trh/legislativni_zakladna/ochrana_spotrebitele_spotrebitekly_uver/download/dohledovy_benchmark_os_2014_01.pdf. Tento dohledový benchmark ČNB se sice věnuje výkladu povinnosti věřitele posoudit s odbornou péčí schopnost spotřebitele splácet spotřebitelský úvěr podle ustanovení § 9 odst. 1 zákona č. 145/2010 Sb., o spotřebitelském úvěru a o změně některých zákonů, ve znění do 30.11.2016, avšak závěry v něm obsažené lze nicméně aplikovat obdobně na posuzování úvěruschopnosti podle zákona o spotřebitelském úvěru.

dohledový benchmark, který mimo jiné uvádí, že „se věřitel nemůže spokojit s požadovanými informacemi, jak jsou mu předloženy nebo sděleny žadatelem, pokud není jejich věrohodnost nepochybná, ale je povinen ověřit jejich faktickou správnost a soulad se skutečností“.

55. Požadavek na ověření spotřebitelem prohlášených údajů, při jednání poskytovatele spotřebitelského úvěru s odbornou péčí, dovozuje ve své judikatuře i Nejvyšší správní soud, když ve svém rozsudku ze dne 1.4.2015, sp. zn. 1 As 30/2015 – 39 uvádí, že „Součástí odborné péče při posouzení úvěruschopnosti spotřebitele je také posouzení rozhodujících listin a vynaložení patřičného úsilí, podloženého odborností a profesionalitou, aby byly zjištěny všechny potřebné skutečnosti v nezbytném rozsahu. Proto je nutno dovodit také požadavek na doložení tvrzení dlužníka o jeho majetkových poměrech. Samotné ničím nedoložené prohlášení spotřebitele nemůže vést k řádnému prověření jeho schopnosti splácet úvěr, neboť se dle slov krajského soudu jedná o situace, kdy by osoba jednající s odbornou péčí měla a mohla mít pochybnosti o pravdivosti tvrzených skutečností.“, a dále též že „Zdejší soud se ztotožňuje s krajským soudem v tom, že požadovanými doklady pro prokázání úvěruschopnosti spotřebitele mohou být např. potvrzení o zaměstnání a příjmu, výplatní pásky, výpis z bankovního účtu žadatele a podobně. Nejednalo by se tedy o opakovaná prohlášení téhož obsahu, jak uvádí stěžovatelka, neboť ta by skutečně byla nadbytečná. Mělo by jít o doklady vydané spotřebiteli třetí stranou, které budou objektivně a věrohodně vypovídat o spotřebitelově schopnosti dostát svým závazkům ze smlouvy o úvěru.“. Nejvyšší správní soud v odůvodnění tohoto svého rozhodnutí odkazuje mimo jiné na judikaturu Soudního dvora Evropské unie²⁹, kde tento dospěl k obdobným závěrům. Skutečnost, že při jednání s odbornou péčí je nutné si rozhodující informace ověřit z dalších zdrojů, uvádí ve svém rozhodnutí³⁰ též Finanční arbitř.

D) Životní náklady žadatele o úvěr – životní minimum

56. V rámci kontroly bylo z předložených podkladů zjištěno, že životní náklady žadatele o úvěr byly v interní Excelové tabulce reprezentovány normativně stanovenou částkou životního minima, která odpovídá částce 3 410 Kč za měsíc pro jednotlivce, resp. částce 2 985 Kč, je-li žadatel nebo žadatelka ženatý nebo vdaná či v případě, že žije s druhem nebo družkou. Pro další osoby v domácnosti byly pak v části tabulky, která sloužila pouze jako metodická pomůcka (či spíše poznámka) a která byla pro pracovníky účastníka řízení nepřístupná, stanoveny následující životní náklady: částka 3 140 Kč za měsíc pro první osobu v domácnosti, částka 2 830 Kč za měsíc pro druhou a další osobu v domácnosti, která není nezaopatřeným dítětem, a pro nezaopatřené děti částky 2 450 Kč pro děti ve věku 15 až 26 let, resp. 2 140 Kč pro děti ve věku 6 až 15 let, resp. částka 1 740 Kč pro děti ve věku do 6 let.
57. Pro pracovníky účastníka řízení byly též nepřístupné části Excelové tabulky, v nichž byly normativně stanoveny částky pro vyživované osoby. Ty činily 2 450 Kč za každou vyživovanou osobu (tedy částka 2 450 Kč za jednu vyživovanou osobu, částka 4 900 Kč za dvě vyživované osoby, částka 7 350 Kč za tři vyživované osoby atd.), přičemž byl-li žadatel ženatý nebo žadatelka vdaná nebo žili-li s druhem nebo družkou, krátila se částka 2 450 Kč na polovinu (tj. byla rozdělena mezi partnery).

²⁹ Rozsudek ze dne 18.12.2014 ve věci C-449/13, CA Consumer Finance proti Ingrid Bakkaus a další.

³⁰ Nález Finančního arbitra ze dne 22.8.2017, sp. zn. FA/SU/555/2016.

58. Pracovníci účastníka řízení pracovali pouze s „pracovní“ částí Excelové tabulky, která sloužila k výpočtu úvěruschopnosti klienta a do které se některá, dále používaná data z metodické části propisovala pomocí excelového algoritmu. Pracovník účastníka řízení tak mohl na základě rozhovorů s klientem vyplnit do tabulky počet vyživovaných osob, nicméně už nemohl nijak upravit pevně stanovenou částku za každou vyživovanou osobu, která byla stanovena v nepřístupné metodické části a která se v konečném důsledku promítla do výpočtu úvěruschopnosti spotřebitele.
59. V pracovní části Excelové tabulky přístupné pro pracovníky účastníka řízení nebylo pole, do kterého by se promítalo životní minimum osob ve společné domácnosti. Účastník řízení tak fakticky se životním minimem dalších osob nepracoval, neboť pracovní část Excelové tabulky neumožňovala do výpočtu promítnout osoby v domácnosti, k nimž se vztahovaly částky životního minima z metodické části tabulky, ale pouze vyživované osoby, jež byly zohledňovány výše uvedenou částkou 2 450 Kč na každou vyživovanou osobu.
60. Vedle vyživovaných osob pak *životní náklady žadatele o úvěr* ovlivňoval jeho rodinný stav. Byl-li žadatel ženatý nebo žadatelka vdaná, nebo žil-li s druhem nebo družkou, snižovalo se životní minimum žadatele na částku 2 985 Kč. Ve výsledku tak byly *životní náklady žadatele o úvěr* tvořeny částkou životního minima žadatele (3 410 Kč nebo 2 985 Kč dle rodinného stavu) a dále počtem vyživovaných osob, z nichž každá „zatěžovala“ žadatele o dalších 2 450 Kč (přičemž náklady na vyživované osoby mohly být rovněž kráceny, žil-li žadatel s manželem nebo manželkou či druhem nebo družkou, a to o polovinu, tedy na částku 1 225 Kč).
61. Účastník řízení tedy při stanovování výše nákladů na domácnost vycházel u žadatelů o úvěr pouze z normativně stanovené částky odpovídající životnímu minimu jednotlivce a při zohledňování počtu vyživovaných osob vycházel paušálně z částky 2 450 Kč, která výši odpovídá částce životního minima pro nezaopatřené dítě. Pouhé převzetí životního minima ovšem nemůže být samo o sobě považováno za přiměřené stanovení a zohlednění životních nákladů spotřebitele, případně nákladů spotřebitele na vyživované osoby, neboť tyto částky nelze paušálně považovat za dostatečně přesnou aproximaci skutečných nákladů každého spotřebitele, resp. srovnatelných skupin spotřebitelů, a nelze je proto bez dalšího v této podobě využít pro individuálně zcela správné vyhodnocení dluhové zátěže spotřebitele za účelem posouzení jeho úvěruschopnosti.
62. Správní orgán netvrdí, že by poskytovatel spotřebitelského úvěru nemohl dostát své povinnosti posoudit úvěruschopnost žadatele ve smyslu § 86 zákona o spotřebitelském úvěru, jestliže v rámci procesu posouzení úvěruschopnosti využije normativně stanovenou částku životního minima, pakliže má možnost zohlednit skutečnost, že jsou skutečné náklady vyšší. V případě účastníka řízení však správní orgán zjistil, že tento s částkou životního minima pracoval bez dalšího zcela paušálně, neboť proces posouzení úvěruschopnosti tak, jak jej měl nastaven, neumožňoval s částkou životního minima (resp. s životními náklady žadatele o úvěr) dále pracovat ve vztahu ke konkrétnímu spotřebiteli. Převzetí částky životního minima totiž bez dalšího nebude odpovídat skutečným životním nákladům většiny spotřebitelů. Pouhé převzetí životního minima podle ustanovení § 2 a § 3 zákona č. 110/2006 Sb., o životním a existenčním minimu, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o životním a existenčním minimu“), pak

nemůže být samo o sobě považováno za přiměřené stanovení a zohlednění životních nákladů spotřebitele, případně všech členů jeho domácnosti.

63. Podle bodu 5.1 Obecných pokynů EBA k posouzení úvěruschopnosti – EBA/GL/2015/11³¹ – by poskytovatel měl při posuzování schopnosti spotřebitele plnit závazky ze smlouvy o úvěru přiměřeným způsobem zohlednit povinné a jiné nezbytné výdaje, jako např. aktuální závazky spotřebitele, včetně odpovídajícího doložení a zohlednění životních nákladů spotřebitele. Podle bodu 4.1 těchto pokynů, by měl věřitel při posuzování schopnosti spotřebitele plnit závazky ze smlouvy o úvěru zohlednit relevantní faktory, které by mohly ovlivnit schopnost spotřebitele plnit závazky, aby nedošlo k nepřiměřenému strádání a předlužení spotřebitele. S ohledem na princip nepřiměřeného strádání („*undue hardship*“) pak není možné bez dalšího použít jako výdaje částky odpovídající životnímu či dokonce existenčnímu minimu, neboť tyto částky nemohou být samy o sobě považovány za přiměřené stanovení a zohlednění skutečných životních nákladů spotřebitele, neboť v naprosté většině by vyžadovaly takové omezení spotřebitele, že by již bylo oprávněné hovořit o nepřiměřeném strádání.

E) Registry

64. Dle článku 2.15. VPÚ měl účastník řízení deklarace žadatelů o výši jejich finančních závazků ověřovat mimo jiné kontrolou konkrétních úvěrových registrů³². Účastník řízení k tomu pak při kontrolním pohovoru uvedl³³, že deklarované závazky žadatele o úvěr jsou ručně kontrolovány v úvěrovém registru EUCB. V tomto případě tedy účastník řízení v praxi nepostupoval zcela beze zbytku dle svého vnitřního předpisu, když fakticky nevyužíval všechny registry uvedené ve VPÚ, ale jen jeden z nich.
65. V rámci kontroly úvěrových složek bylo správním orgánem zjištěno, že otisky obrazovky CRM systému účastníka řízení skutečně obsahují ručně vložené poznámky jeho pracovníků o údajích z úvěrového registru EUCB, který účastník řízení interně označoval zkratkou OS (ostatní společnosti). Účastník řízení v odpovědi³⁴ správnímu orgánu uvedl, že ručně vepsané poznámky znamenají „*součet nesplacených jistin s příslušenstvím u ostatních společností ke dni ověření*“. Účastník řízení tak z používaného úvěrového registru zjišťoval pouze celkové zadlužení spotřebitele, a nikoli již celkovou výši měsíčních splátek tedy měsíční dluhovou zátěž, kterou pro spotřebitele splátky ostatních úvěrů představují a kterou z používaného úvěrového registru nebylo možné zjistit. Nadto účastník řízení s informacemi z úvěrových registrů dále efektivně nepracoval, neboť je netransponoval do Excelové tabulky určené k výpočtu a posouzení úvěruschopnosti žadatele.
66. V této souvislosti je podstatné, že registr EUCB je jediným úvěrovým registrem, který účastník řízení využíval. Jak vyplývá z informací uvedených na internetové stránce³⁵ tohoto registru, jeho partnery je přitom pouze 13 vybraných společností³⁶, z nichž pět³⁷

³¹ https://eba.europa.eu/sites/default/documents/files/documents/10180/1162894/8d5d0108-f433-403f-b486-b3ff0047486b/EBA-GL-2015-11_CS_%20GL%20on%20creditworthiness.pdf

³² Jednalo se o: creditinforegistr.cz spravovaný společností Creditinfo – Registr Kreditních Informací s.r.o., databázi repi.cz spravovanou společností CRIF – Registr platebních informací s.r.o. a databázi eucb.info spravovanou společností EUROPE INFO GROUP UAB

³³ viz spis Sp/2019/590/573 – příloha č. 19; č.l. 100–114 (Protokol o průběhu kontroly na místě dne 29.8.2019, č.j. 2019/093379/CNB/650)

³⁴ viz spis Sp/2019/590/573 – příloha č. 23; č.l. 121–126

³⁵ www.eucb.cz

³⁶ Jedná se o: Fast Credit s.r.o., Czech Darus s.r.o., JK Financial s.r.o., CZ Mini Credit s.r.o., Net Invest Group s.r.o., Pronto Credit s.r.o., EM Investment s.r.o., Kontex Trade International s.r.o., AN EURO Group s.r.o., Orange finance s.r.o., VIA SMS s.r.o., CreditPortal, a.s. a Friendly Finance s.r.o.

³⁷ Czech Darus s.r.o. a JK Financial s.r.o. – poskytování úvěrů ukončeno ke dni 5.12.2018; NET INVEST GROUP s.r.o. – poskytuje pouze podnikatelské úvěry; EM Investment s.r.o. – poskytuje pouze podnikatelské úvěry; Friendly Finance s.r.o. – poskytování úvěrů již ukončeno

se nadto dle veřejně dostupných informací ani nezabývá poskytováním spotřebitelských úvěrů. Přitom ke dni 17.5.2018, kdy bylo účastníku řízení uděleno oprávnění k činnosti nebankovního poskytovatele spotřebitelského úvěru, bylo držitelem tohoto oprávnění celkem 64 subjektů a ke dni 18.6.2019, kdy byla u účastníka řízení zahájena kontrola, bylo držitelem tohoto oprávnění celkem 87 subjektů. Registr EUCB tedy slouží k vzájemnému informování pouze značně omezeného počtu uživatelů a nikoli dostatečně reprezentativního zastoupení poskytovatelů spotřebitelských úvěrů.

67. Zjištěná skutečnost, že účastník řízení využíval jediný úvěrový registr, je o to závažnější, že [jak je uvedeno výše v pododdílech ad B) a ad C) oddílu ad 2) části ad (i) tohoto rozhodnutí – body 34. až 55.] účastník řízení vyžadoval výpis z bankovního účtu pouze v některých případech a jinak vycházel toliko z čestného prohlášení spotřebitele a telefonického ověření údajů uvedených v tomto prohlášení.
68. Zákonná povinnost ověřovat informace o žadateli o úvěr v databázích (registrech) je dána ustanovením § 86 odst. 1 zákona o spotřebitelském úvěru, a to „*pokud je to nezbytné*“ pro řádné posouzení úvěruschopnosti spotřebitele. Zákonná úprava nespecifikuje konkrétní pravidla a postupy pro posuzování úvěruschopnosti, a proto je konkrétní výběr úvěrového registru na rozhodnutí poskytovatele spotřebitelského úvěru. Povinností účastníka řízení však je, aby za účelem posouzení úvěruschopnosti si sám zvolil takové nástroje, které budou jako celek pro posouzení úvěruschopnosti dostačující.
69. Správní orgán přitom vydal své metodické doporučení týkající se databází (registrů) v benchmarku č. 3/2016 – *Požadavky na výkon činnosti nebankovního poskytovatele spotřebitelského úvěru podle § 15 zákona č. 257/2016 Sb., o spotřebitelském úvěru*, v němž je mimo jiné uvedeno cit.: „*Pravidla pro posuzování úvěruschopnosti spotřebitele rovněž vymezují další zdroje k posouzení úvěruschopnosti, zejména výpisy (záznamy) z relevantních evidencí a databází (např. insolvenční rejstřík, evidence úpadců), včetně registrů dlužníků (např. Bankovní registr klientských informací, Nebankovní registr klientských informací, Centrální evidence exekucí, Rejstřík zástav atd.)*“.

F) Prodloužení doby splatnosti

70. Účastník řízení při kontrole na místě³⁸ uvedl, že prodloužení splatnosti dluhu nabízí jako vhodné řešení prodloužení klienta a že takto prodloužovat lze opakovaně bez limitu maximálního počtu prodloužení a celkové doby prodloužení, a klient tak může činit bez ohledu na skutečnost, zda je nebo není v prodlení.
71. Správní orgán zjistil, že u 25 spotřebitelů ze Vzorku úvěrových případů došlo ke změně v obsahu závazku, resp. byla prodloužena splatnost dluhu, který byl sjednán v jednotlivých *Smlouvách o prodloužení splatnosti úvěru*. Přehled případů prodloužení splatnosti dluhu je uveden v následující tabulce:

číslo smlouvy	jméno a příjmení spotřebitele	datum uzavření smlouvy	počet smluv o prodloužení splatnosti úvěru
		18.1.2019	5
		18. 3. 2019	1
		26. 2. 2019	1

³⁸ viz spis Sp/2019/590/573 – příloha č. 17; č.l. 92–98 (Protokol o průběhu kontroly na místě dne 15.8.2019, č.j. 2019/089710/CNB/650)

					7. 11. 2018	4
					22. 2. 2019	8
					5. 12. 2018	1
					1. 2. 2019	10
					22. 1. 2019	5
					12. 2. 2019	5
					20. 11. 2018	7
					11. 12. 2018	1
					7. 12. 2018	7
					28. 11. 2018	3
					29. 11. 2018	4
					31. 12. 2018	8
					31. 12. 2018	6
					4. 12. 2018	4
					2. 4. 2019	1
					1. 11. 2018	6
					14. 1. 2019	2
					6. 11. 2018	1
					4. 1. 2019	1
					25. 10. 2018	13
					3. 5. 2019	1
					1. 4. 2019	2

72. Analýzou úvěrových složek žadatelů, kterým byla prodloužena splatnost úvěru, správní orgán zjistil, že *Smlouva o prodloužení splatnosti úvěru* v každé úvěrové složce vždy navazovala na původní smlouvu o spotřebitelském úvěru, kterou měnila pouze v ujednání o datu splatnosti úvěru. Ke každé *Smlouvě o prodloužení splatnosti úvěru* se rovněž vázal poplatek, který hradil žadatel a jehož výše se odvíjela od délky prodloužení splatnosti a výše poskytnutého úvěru v původní smlouvě, přičemž jistina zůstávala u *Smlouvy o prodloužení splatnosti úvěru* vždy stejná.
73. Účastník řízení při kontrole na místě³⁹ uvedl, že u klientů, kteří žádají o prodloužení splatnosti úvěru, tedy u *Smluv o prodloužení splatnosti úvěru*, „s odkazem na povinnost klienta zakotvenou ve smlouvě o úvěru nahlásit mu veškeré případné změny kontroluje toliko správnost veškerých údajů klienta v žádosti, **jinak žádost o prodloužení blíže neposuzuje**“. Účastník řízení sice doložil, že některé žádosti o prodloužení doby splatnosti zamítl, nicméně z dostupných informací vyplývá, že se tak stalo výlučně z administrativně procesních důvodů, nikoli z důvodu, který by se týkal nedostatečné úvěruschopnosti spotřebitele. K důvodům zamítnutí žádosti o prodloužení doby splatnosti účastník řízení uvedl, že „*může dojít k odmítnutí žádosti o prodloužení v případě, že klient neprovede platbu do 3 dnů*“ a dále písemně⁴⁰ upřesnil důvody posledních dvaceti zamítnutých žádostí o prodloužení jako „*Na žádost klienta*“ a „*Žadatel nesplnil svůj závazek za předchozí období*“.
74. Účastník řízení tedy u prodloužení splatnosti úvěru neposuzoval znovu kompletně úvěruschopnost daného žadatele. Vyjádření účastníka řízení potvrdila i provedená analýza Vzorku úvěrových případů, neboť účastník řízení u *Smluv o prodloužení splatnosti úvěru* nedoložil dokument *Přehled informací pro kontrolu a posouzení úvěruschopnosti klienta* prokazující posouzení úvěruschopnosti žadatele (klienta) pracovníkem účastníka řízení, který byl jinak účastníkem řízení doložen ve všech

³⁹ viz spis Sp/2019/590/573 – příloha č. 17; č.l. 92–98 (Protokol o průběhu kontroly na místě dne 15.8.2019, č.j. 2019/089710/CNB/650)

⁴⁰ viz spis Sp/2019/590/573 – příloha č. 23; č.l. 121–126

úvěrových případech ze Vzorku úvěrových případů u „původních“ smluv o spotřebitelském úvěru.

75. Správní orgán konstatuje, že obsah *Smlouvy o prodloužení splatnosti úvěru*, který lze ve smyslu ustanovení § 2 odst. 1 zákona o spotřebitelském úvěru kvalifikovat jako odloženou platbu, jakož i skutečnost, že se formálně jedná o samostatnou smlouvu, která nastupuje na místo smlouvy původní (minulé), činí ze *Smlouvy o prodloužení splatnosti úvěru* nový spotřebitelský úvěr, jehož poskytnutí nepochybně rovněž zakládá povinnost poskytovatele posoudit řádně a s odbornou péčí, na základě nezbytných, spolehlivých dostatečných a přiměřených informací, úvěruschopnost žadatele ve smyslu § 86 zákona o spotřebitelském úvěru.

b) Vyjádření účastníka řízení

1) *Příjmy žadatele*

76. Ve Vyjádření účastník řízení uvedl, že je toho názoru, že dle nashromážděných materiálů a podkladů pro rozhodnutí nelze dojít k závěru, že v daných čtyřech úvěrových případech nezjišťoval a neověřoval příjmy žadatele o úvěr důsledně v souladu s požadavky ustanovení § 86 zákona o spotřebitelském úvěru. Předmětní čtyři spotřebitelé nebyli dle účastníka řízení klienty novými, když data o tom, že těmto spotřebitelům účastník řízení již v minulosti poskytoval úvěr, byla již dříve předána správnímu orgánu. Podkladovými dokumenty pro posouzení příjmů žadatele účastník řízení dle svého tvrzení disponoval, přičemž míra jejich aktuálnosti je kritériem subjektivním.
77. Dle účastníka řízení je v souladu s důvodovou zprávou k zákonu o spotřebitelském úvěru klíčovým faktorem pro posouzení budoucí schopnosti spotřebitele splácet úvěr stávající stav a presumpce jeho zachování do budoucnosti. Kapacitu splácení nelze ztotožňovat s rozdílem mezi aktuální výší příjmů a výdajů, neboť příjmy mohou být nepravidelné, sezónní, mohou kolísat a spotřebitel nemusí mít v okamžiku posuzování žádné příjmy, a přesto nelze tvrdit, že není schopen splácet. Objektivní obraz o finanční situaci daných čtyř žadatelů o úvěr dle účastníka řízení jím nepochybně získán byl, neboť proces posuzování úvěruschopnosti žadatele je procesem komplexním, který je tvořen systémem provázaných kroků.
78. Účastník řízení dále odkazuje na judikaturu Nejvyššího soudu, dle které při posuzování splnění povinnosti úvěrové společnosti posoudit schopnost žadatele úvěr splatit nelze pominout výši požadovaného úvěru a na úvěrových společnostech nelze požadovat stoprocentní míru obezřetnosti, nýbrž přiměřenou. Za relevantní faktor posouzení se považuje i předchozí dobrá zkušenost, kdy úvěrovaný řádně hradil. Svou praxí, kdy ve čtyřech úvěrových případech vycházel u dlouhodobých klientů z dokumentů průměrného stáří 3 měsíců, nepovažuje účastník řízení za rozpornou se zákonem. Splnění účelu zákona shledává účastník řízení i při zohlednění celkového počtu zamítnutých žádostí v poměru k žádostem kladně vyřízeným. Konečně pak účastník řízení zmiňuje i z Rámcové smlouvy o úvěru vyplývající povinnost klientů informovat jej o veškerých změnách v jejich finanční situaci.

2) *Výdaje žadatele*

B) Souhrnné měsíční výdaje žadatele

79. Dále účastník řízení ve Vyjádření uvedl, že je toho názoru, že dle nashromážděných materiálů a podkladů pro rozhodnutí nelze dojít k závěru, že v šesti případech řádně

a úplně neověřoval souhrnné měsíční výdaje žadatelů o úvěr v souladu s požadavky ustanovení § 86 zákona o spotřebitelském úvěru. Dle účastníka je stav, kdy získané souhrnné měsíční výdaje neodpovídají informacím o výdajích spotřebitele, které lze vyčíst z výpisů z bankovních účtů, stavem zcela běžným a nelze z něho nikterak dovozovat závěr, že řádně a úplně neověřoval souhrnné měsíční výdaje žadatelů o úvěr.

80. Výpis z účtu může v praxi sloužit pouze jako podpůrný dokument, neboť z něho nelze spolehlivě určit, zda se jedná o dlouhodobé či opakované transakce a jaký je jejich účel, a může zahrnovat transakce mezi osobami blízkými nebo minusové položky, které ale reálně nejsou výdaji nebo náklady. V neposlední řadě pak výpisy z účtu nezachycují hotovostní transakce a dispozičním oprávněním k bankovnímu účtu může disponovat několik uživatelů a v důsledku toho mohou některé transakce představovat zcela irelevantní obraz žadatele. Správní orgán dle účastníka řízení zcela nesystematicky pracuje s debetním obratem klientů, přičemž tento srovnává se souhrnnými měsíčními výdaji žadatelů, které vzešly z provedení posouzení úvěruschopnosti, přičemž však oba údaje se diametrálně odlišují, jsou tvořeny jinými složkami a lze legitimně očekávat, že nebudou korespondovat.

C) Měsíční náklady na bydlení a závazky žadatele

81. Účastník řízení ve Vyjádření uvedl, že je toho názoru, že dle nashromážděných materiálů a podkladů pro rozhodnutí nelze dojít k závěru, že v 31 případech spolehlivě, průkazně a dostatečně neověřoval informace o výdajích spotřebitele na bydlení a finančních závazcích v souladu s požadavky ustanovení § 86 odst. 2 zákona o spotřebitelském úvěru. Spolehlivě ověřit úvěruschopnost žadatele lze i při absenci výpisů z účtů, a to kombinací čestného prohlášení, telefonického ověření informací a ověření v registru, což účastník považuje za dostatečné. Výpis z bankovního účtu má přitom dle účastníka řízení nesrovnatelně nižší váhu než čestné prohlášení žadatele. Svůj postup označil účastník řízení za zcela souladný s interními předpisy předloženými správnímu orgánu a jím schválenými při udělení oprávnění.

D) Životní náklady žadatele o úvěr – životní minimum

82. Dále účastník řízení ve Vyjádření uvedl, že v rámci procesu posuzování úvěruschopnosti žadatelů nedochází k převzetí paušálně stanovených částek životního minima a tento údaj využívá při dalším zpracování jako vstup, se kterým dále pracuje. Normativně vyčíslené životní náklady používá účastník řízení jen jako jednu část většího komplexu. Jedná se o údaj, který není paušálně přebírán, ale dále se s ním pracuje a je integrován do systému, který pracuje i s odpovídajícím prostorem pro značnou finanční rezervu, a využívá se jako podklad pro posuzovací proces, přičemž v závislosti na konkrétních hodnotách má pak zcela různé významy pro další postup.

E) Registry

83. Účastník řízení dále ve Vyjádření brojí proti závěru, že se dopustil porušení zákona o spotřebitelském úvěru v souvislosti s tím, že používal pouze jeden úvěrový registr, jehož účastníky byl jen značně omezený počet úvěrových společností, a který nemohl být bez dalšího dostatečným zdrojem relevantních informací o případném splátkovém zatížení žadatele o úvěr, a tedy dostatečně spolehlivým informačním vstupem do procesu posuzování úvěruschopnosti žadatelů o úvěr ve smyslu § 86 odst. 2 zákona o spotřebitelském úvěru. K tomu účastník řízení namítá, že komentář k zákonu o spotřebitelském úvěru explicitně stanoví, že výběr úvěrového registru je zcela v jeho

gesci a ani zákon, ani jiné právní předpisy nebo metodické pokyny správního orgánu pak nestanoví, v jakých databázích má být úvěruschopnost žadatelů ověřována.

84. *V praxi je dle účastníka řízení zcela nemožné využívat registr, který by měl 100% dosah a současně není ani fakticky možné a prakticky proveditelné využívat všechny dostupné úvěrové registry. Účastníkem řízení používaný úvěrový registr EUCB je pak registrem nadnárodním, který měl v době jeho výběru značný potenciál, neboť se jednalo o jediný úvěrový registr, který dokázal pracovat v reálném čase. Účastník řízení by přivítal instrukci či doporučení správního orgánu, jaký úvěrový registr používat, a existují-li preferované registry, měly by být uvedeny v metodickém pokynu tak, aby se nejednalo jen o zcela subjektivní posouzení správního orgánu.*

F) Prodloužení doby splatnosti

85. *Účastník řízení ve Vyjádření dále poukázal na to, že považuje za zcela nesprávný závěr správního orgánu, že každou smlouvu o prodloužení splatnosti úvěru lze posuzovat formálně jako samostatnou smlouvu, která nastupuje na místo smlouvy původní, čímž vzniká nový spotřebitelský úvěr. Obecný právní rámec poskytování úvěrů účastníkem řízení klientům tvoří rámcová smlouva o úvěru, která i po uzavření smlouvy o prodloužení splatnosti úvěru upravuje veškeré smluvní vztahy vznikající mezi klientem a účastníkem řízení v souvislosti s poskytováním úvěrů. Smlouvu o prodloužení splatnosti úvěru nelze v žádném případě bez použití ustanovení Rámcové smlouvy považovat za samostatnou smlouvu o úvěru.*
86. *Dále účastník řízení ve Vyjádření vyslovil přesvědčení, že vzhledem k tomu, že se nejednalo o nové smlouvy o spotřebitelském úvěru, a že nedošlo k navýšení stávající výše spotřebitelského úvěru, ani k překročení výše splátky, kterou byli klienti dle původního posouzení úvěruschopnosti schopni splácet, neměl povinnost znovu posoudit úvěruschopnost klientů.*

c) Vypořádání námitek účastníka řízení a právní kvalifikace

1) Příjmy žadatele

87. *Ustanovení § 86 odst. 1 věta první zákona o spotřebitelském úvěru stanoví, že poskytovatel před uzavřením smlouvy o spotřebitelském úvěru nebo změnou závazku z takové smlouvy spočívající ve významném navýšení celkové výše spotřebitelského úvěru posoudí úvěruschopnost spotřebitele na základě nezbytných, spolehlivých, dostatečných a přiměřených informací získaných od spotřebitele, a pokud je to nezbytné, z databáze umožňující posouzení úvěruschopnosti spotřebitele nebo i z jiných zdrojů. Ustanovení § 86 odst. 1 věta druhá zákona o spotřebitelském úvěru stanoví, že poskytovatel poskytne spotřebitelský úvěr jen tehdy, pokud z výsledku posouzení úvěruschopnosti spotřebitele vyplývá, že nejsou důvodné pochybnosti o schopnosti spotřebitele spotřebitelský úvěr splácet.*
88. *Ustanovení § 86 odst. 2 věta první zákona o spotřebitelském úvěru stanoví, že poskytovatel při posouzení úvěruschopnosti spotřebitele posuzuje zejména schopnost spotřebitele splácet sjednané pravidelné splátky spotřebitelského úvěru, a to na základě porovnání příjmů a výdajů spotřebitele a způsobu plnění dosavadních dluhů.*
89. *Účastník řízení svůj názor, že na základě správním orgánem shromážděných podkladů pro rozhodnutí nelze dojít k závěru, že v daných čtyřech úvěrových případech nezjišťoval*

a neověřoval příjmy žadatele o úvěr v souladu se zákonem, opřel o tvrzení, že čtyři předmětní spotřebitelé nebyli klienty novými, nýbrž jim již v minulosti poskytoval úvěry, o čemž již dříve předal „data“ správnímu orgánu. Správnímu orgánu v této souvislosti nezbyvá než uvést, že čtyři předmětní spotřebitelé, tj. [REDAKCE], [REDAKCE], [REDAKCE] a [REDAKCE], byli k okamžiku uzavření smlouvy o spotřebitelském úvěru novými klienty účastníka řízení, neboť v průběhu kontroly a ani v průběhu řízení nepředložil účastník řízení správnímu orgánu žádné podklady, ze kterých by vyplývalo, že daní spotřebitelé by měli u účastníka řízení již nějakou předchozí „úvěrovou historii“. Ostatně účastník řízení žádné podklady, ze kterých by vyplýval opak, tj. že se jednalo o klienty již stávající, nespecifikoval ani v žádném ze svých vyjádření, když neuvedl a nedoložil, které úvěrové smlouvy by měly předcházet úvěrovým smlouvám (viz data uzavření smluv ve třetím sloupci v tabulce v bodě 28. tohoto rozhodnutí), ke kterým správní orgán vztahuje porušení spočívající v nezjišťování a neověřování příjmů žadatelů o úvěr v souladu s požadavky zákona.

90. U všech čtyř výše jmenovaných spotřebitelů tak účastník řízení nedoložil předchozí pozitivní úvěrovou historii klienta, a nemohl tak ani z ní a ani z dříve předaných dokladů a sdělených údajů o příjmech jakkoli vycházet. Ani v jednom z těchto případů přitom nebyl předložen doklad o příjmech, který by byl z měsíce podání žádosti o úvěr nebo z měsíce bezprostředně předcházejícího. Namísto toho účastník řízení akceptoval doklady ve stáří od tří do čtyř měsíců, což při nulové předchozí úvěrové historii nelze považovat za adekvátní.
91. Správní orgán se pak rozhodně nedomnívá, že by se v případě dokladů o příjmech starších než čtvrt roku jednalo o otázku subjektivního posouzení aktuálnosti podkladových dokumentů pro zjištění a ověření příjmů žadatele o úvěr, když neaktuálnost takových dokladů je zcela objektivní. Přitom ale míra aktuálnosti dokladů o příjmech spotřebitele je jedním z rozhodujících kritérií při posuzování jeho úvěruschopnosti, resp. jeho budoucí schopnosti úvěr splácet, právě proto, že jak ostatně i účastník řízení sám ve Vyjádření uvedl, klíčovým faktorem je zde stávající stav finanční situace spotřebitele a předpoklad jeho zachování do budoucnosti. Nelze proto při takovém posuzování vycházet z informací o příjmech spotřebitele, které jsou již zjevně neaktuální.
92. V obecné rovině lze souhlasit s námitkou účastníka řízení, že příjmy spotřebitele mohou být kolísavé a nepravidelné, a přesto může být spotřebitel schopen splácet úvěr, a v konečném důsledku tak úvěruschopný. Nic to však nemění na skutečnosti, že i tak zůstává povinností poskytovatele spotřebitelského úvěru zjistit a ověřit příjmy spotřebitele tak, aby bylo možno relevantní presumpci o výši jeho budoucích příjmů učinit. Neboli nelze na zjištění a ověření příjmů spotřebitele prakticky rezignovat s odkazem na potenciální schopnost splácet úvěr i bez aktuálních příjmů.
93. Pokud se týká „objektivního obrazu“ o finanční situaci spotřebitele, jenž je nutno si učinit, pak tento však z povahy věci zajisté nelze seriózně učinit v situaci, kdy se vychází z nepřiměřeně neaktuálních údajů o příjmech spotřebitele. Účastník řízení sice deklaroval, že onen objektivní obraz o finanční situaci daných čtyř žadatelů o úvěr jím získán byl, avšak již neuvedl, jakým jiným způsobem se tak při absenci aktuálních údajů o příjmech spotřebitele stalo. Celkem paradoxně pak v této souvislosti vyznívá odkaz účastníka řízení na „komplexnost“ procesu posuzování úvěruschopnosti žadatele sestávajícího se z několika provázaných kroků. Účastník řízení totiž u předmětných čtyř spotřebitelů nevysvětlil, jakým způsobem (tj. na základě jakých informací a kroků)

při neaktuálních údajích o jejich příjmech tedy dospěl v komplexu k závěru, že tito spotřebitelé jsou úvěruschopní.

94. Se zmíněným závěrem judikatury Nejvyššího soudu, že po úvěrové společnosti lze požadovat toliko jen přiměřenou míru obezřetnosti při posouzení úvěruschopnosti pak není nikterak v rozporu, že za přiměřené ovšem nelze považovat takové posouzení, které vychází z dokladů a údajů o příjmech spotřebitele, jež jsou takového stáří, že na jejich základě nelze zodpovědně presumovat jejich udržitelnost do budoucna. Stejně tak celková míra počtu zamítnutých žádostí o úvěr v poměru k počtu žádostí kladně vyřízených nevypovídá nic o individuálních případech poskytnutých úvěrů. Pokud by správní orgán připustil opak, došlo by k nepřijatelné situaci, že počtem žádostí o úvěr, jež byly odmítnuty z důvodu, že žadatel byl zcela zjevně „neúvěruschopný“, by bylo kdykoliv možno zaštitit ty případy, kdy nebylo posouzení úvěruschopnosti provedeno řádně. Jinými slovy: poskytovatel spotřebitelského úvěru bude mít vždy část žadatelů, kterým úvěr neposkytne a nelze touto množinou „ospravedlňovat“ jiné případy, kdy třeba úvěr poskytnut být rovněž neměl.
95. Soukromoprávní povinností klienta vycházející z Rámcové smlouvy o úvěru informovat poskytovatele úvěru o veškerých změnách v jeho finanční situaci se jistě nelze nijak vyvinut z veřejnoprávní povinnosti posoudit úvěruschopnost spotřebitele, a to pochopitelně ani u stávajících klientů a tím méně u klientů nových, u kterých ještě nedochází ke změně v jejich finanční situaci, jež je třeba teprve zjistit a ověřit.
96. Správní orgán má tak za prokázané, že **ve čtyřech úvěrových případech z celkového vzorku 37 úvěrových případů účastník řízení u nových klientů nezjišťoval a neověřoval příjmy důsledně v souladu s požadavky ustanovení § 86 odst. 1 a 2 zákona o spotřebitelském úvěru.**

2) *Výdaje žadatele*

B) *Souhrnné měsíční výdaje žadatele*

97. K přesvědčení účastníka řízení, že nelze dovozovat závěr, že řádně a úplně neověřoval souhrnné měsíční výdaje žadatelů o úvěr toliko ze skutečnosti, že u konkrétních spotřebitelů nastal stav, kdy účastníkem řízení získané souhrnné měsíční výdaje neodpovídaly informacím o výdajích spotřebitele, které bylo lze vyčíst z výpisů z jejich bankovních účtů, uvádí správní orgán následující. Přestože výpisy z bankovního účtu nepochybně nemusí z různých důvodů zahrnovat všechny relevantní informace o finančních poměrech žadatele, je třeba v situaci, kdy si je poskytovatel spotřebitelského úvěru vyžádá za účelem ověření spotřebitelem deklarovaných informací o výši jeho výdajů nebo závazků a je jím přitom zjištěn očividný nesoulad mezi tvrzeními deklarovanými žadatelem a informacemi vyplývajícími z jejich ověření, tj. v tomto případě informacemi vycházejícími z výpisu z bankovního účtu, se dále tímto nesouladem zabývat a pátrat po jeho příčinách. Takový nesoulad nutně zakládá důvodnou pochybnost o spolehlivosti žadatelem deklarovaných tvrzení a v konečném důsledku vede k nevyhnutelné pochybnosti o schopnosti spotřebitele spotřebitelský úvěr reálně splácet.
98. Správní orgán se domnívá, že nelze, jak to činí účastník řízení, bagatelizovat význam zdroje informací o výdajích spotřebitele žádajícího o úvěr v podobě výpisů z bankovních účtů na pouhý „podpůrný“ dokument, tím méně pak za situace, kdy se jedná o jediný objektivizovaný a věrohodný zdroj v písemné podobě, prakticky nezávislý na jakémkoliv

nutnosti spoléhat se na tvrzení účastníka řízení. Správní orgán tedy zjednodušeně řečeno samozřejmě nevidí problém v poskytnutí spotřebitelského úvěru žadateli, který vzhledem ke svým pravidelným příjmům a výdajům je schopen úvěr kontinuálně splácet, ale v tom, pokud je úvěr poskytnut spotřebiteli, u něhož nedošlo ze strany poskytovatele úvěru k relevantnímu zjištění nepochybné úrovně příjmů a výdajů. V takovém případě se totiž může velmi lehce stát, že úvěr je poskytnut spotřebiteli, který není ve skutečnosti úvěruschopný.

99. K argumentu účastníka řízení, že „výpisy z účtu nezachycují hotovostní transakce“ lze pak jen poznamenat, že pokud se tedy bude uvažovat o dalších výdajích žadatele o úvěr v hotovostní formě (nad rámec těch bezhotovostních), nelze to pochopitelně brát jako něco, co by jakkoliv zlepšovalo jeho finanční situaci a činilo ho více úvěruschopným. Úkolem poskytovatele spotřebitelského úvěru by tak mělo být co nejvěrněji zmapovat souhrnné měsíční výdaje žadatele, a to pak transparentně začlenit do procesu posuzování jeho úvěruschopnosti. Poskytovatel spotřebitelského úvěru by se naopak neměl spokojit s tím, že, jak uvádí účastník řízení, některé transakce ve výpisu z bankovního účtu mohou představovat zcela irelevantní obraz o finanční situaci žadatele, ale tyto zavádějící a zkreslující údaje by se měl pokusit v procesu posuzování úvěruschopnosti identifikovat a eliminovat.
100. Správní orgán pak nikdy v kontrolním a navazujícím tomto sankčním řízení neuváděl tvrzení, které mu účastník řízení implicitně přisuzuje ve Vyjádření, a sice že by debetní obrat na výpisech z bankovního účtu žadatelů o úvěr musel odpovídat souhrnným měsíčním výdajům žadatele o úvěr, které byly uvedeny v žádosti o úvěr, anebo že neodpovídá-li výše debetního obratu na žadatelem doložených výpisech z bankovního účtu výši souhrnných měsíčních výdajů, jedná se bez dalšího o porušení ustanovení § 86 odst. 1 zákona o spotřebitelském úvěru.
101. Z pohledu správního orgánu je podstatné, že požaduje-li poskytovatel spotřebitelského úvěru za účelem ověření spotřebitelem deklarovaných informací o výši výdajů nebo závazků výpisy z bankovního účtu, pak je-li v údajích z těchto dvou zdrojů tak zřetelný nesoulad, je povinností poskytovatele úvěru tento nesoulad a jeho důvody dále prověřit. Uváděl-li tedy účastník řízení, že výši souhrnných měsíčních výdajů ověřuje mimo jiné z výpisů z bankovního účtu, potom v situaci, kdy tyto výpisy měl skutečně k dispozici, byl povinen informace deklarované spotřebitelem ověřit, resp. porovnat je s informacemi, jež byly zjištělné z výpisů z účtů. Nejmarkantnější nesoulad přitom nastal u spotřebitelky [REDAKCE], u které z doložených výpisů z jejího bankovního účtu vyplývalo, že její průměrný měsíční debetní obrat za čtyři měsíce činil více než 52 500 Kč, avšak účastník řízení při posouzení úvěruschopnosti této spotřebitelky kalkuloval s jejími souhrnnými měsíčními výdaji ve výši necelých 9 500 Kč, aniž by tento rozdíl 43 000 Kč měl nějak vysvětlit.
102. Kontrolními zjištěními je tak jednoznačně doloženo, že účastník řízení souhrnné měsíční výdaje žadatelů o úvěr řádně a úplně neověřoval, neboť v šesti úvěrových případech, kdy měl k dispozici alespoň jeden výpis z účtu, zde byl současně rozpor mezi výdaji (resp. debetním obratem) vyplývajících z výpisu a výdaji deklarovanými žadatelem, aniž by však účastník řízení doložil, že by tento nesoulad jakkoli ověřil.
103. Správní orgán má tak za prokázané, že **v šesti úvěrových případech z celkového vzorku 37 úvěrových případů, ačkoli měl účastník řízení k dispozici úplné výpisy z bankovního účtu, řádně a úplně neověřoval souhrnné měsíční výdaje žadatelů**

o úvěr v souladu s požadavky ustanovení § 86 odst. 2 zákona o spotřebitelském úvěru.

C) Měsíční náklady na bydlení a závazky žadatele

104. Účastník řízení sice deklaroval, že správní orgán nemohl ze shromážděných podkladů dojít ohledně informací o výdajích spotřebitele na bydlení a jeho finančních závazcích k závěru, že v případě 31 spotřebitelů účastník řízení tyto informace neověřoval spolehlivě, průkazně a dostatečně, avšak jím zmíněná kombinace čestného prohlášení spotřebitele a telefonického ověření informací u toho stejného spotřebitele při absenci výpisů z účtů, nemůže účastníku řízení poskytovat dostatečnou jistotu ohledně spolehlivosti jemu poskytnutých informací.
105. Jak správní orgán podrobně rozvedl v bodech 46. až 55. tohoto rozhodnutí, jakoukoliv další deklaraci žadatele o úvěr (v rámci telefonického rozhovoru) nelze ze strany poskytovatele úvěru považovat za reálné zvýšení míry jistoty ohledně spolehlivosti jemu původně poskytnutých informací (v rámci čestného prohlášení). Telefonické ověření informací, které jsou obsahem čestného prohlášení, u jeho autora, tak není ničím jiným, než ověřením toho, že čestné prohlášení vyplnil tento autor. Obsah informací v čestném prohlášení však nelze považovat jejich pouhým „potvrzením“ stejným zdrojem za ověřený. Pro to je třeba porovnat takto získané informace s informacemi z jiného zdroje. Nedojde-li k tomu, fakticky nedošlo k ověření informací naplňujícímu požadavky zákona o spotřebitelském úvěru.
106. Nic na tom nemůže ani změnit eventuální pocit účastníka řízení, že postupoval v souladu se svými interními předpisy, které předložil správnímu orgánu v rámci procesu udělení oprávnění k činnosti nebankovního poskytovatele spotřebitelského úvěru. Nastavení interních předpisů účastníka řízení v oblasti ověřování informací o výdajích spotřebitele na bydlení a jeho finančních závazcích a kontrola praktické činnosti účastníka řízení v této oblasti z hlediska jejího souladu se zákonem jsou samozřejmě dvě zcela odlišné záležitosti.
107. Správní orgán má tak za prokázané, že **v 31 úvěrových případech z celkového vzorku 37 úvěrových případů, kdy neměl účastník řízení k dispozici úplné výpisy z bankovního účtu, neověřoval spolehlivě, průkazně a dostatečně informace o výdajích spotřebitele na bydlení a finančních závazcích, jako neopominutelné složce posuzování jeho úvěruschopnosti, v souladu s požadavky ustanovení § 86 zákona o spotřebitelském úvěru ve spojení s ustanovením § 84 odst. 2 věta třetí zákona o spotřebitelském úvěru.**

D) Životní náklady žadatele o úvěr – životní minimum

108. Správní orgán konstatuje, že ze skutkových zjištění uvedených v pododdílu ad D) oddílu ad 2) části ad (i) tohoto rozhodnutí – body 56. až 63. jednoznačně vyplývá, že účastník řízení pracoval s paušálně stanovenou částkou životního minima, resp. s částkou odpovídající svou výší částce životního minima nebo částce nižší. Tato částka vstupovala bez dalšího do procesu posouzení úvěruschopnosti spotřebitele. Účastník řízení přitom nedoložil opak, pouze tuto skutečnost popírá a uvádí, že „normativně vyčíslené životní náklady používá jen jako jednu část většího komplexu, přičemž v závislosti na konkrétních hodnotách mají pak údaje o nich zcela různé významy pro další postup“.

109. Správní orgán také vnímá posouzení úvěruschopnosti jako komplexní proces, který se sestává z několika dílčích kroků, a proto plně zohlednil skutečnost, že částka životního minima je součástí většího komplexu posouzení úvěruschopnosti. Jak je však uvedeno výše, pracovníci účastníka řízení ovšem pracovali pouze s „pracovní“ částí Excelové tabulky, která sloužila k výpočtu úvěruschopnosti klienta a do které se některá dále používaná data z metodické části propisovala pomocí excelového algoritmu. Pracovník účastníka řízení tak mohl na základě rozhovorů s klientem vyplnit do tabulky počet vyživovaných osob, nicméně už nemohl manipulovat s pevně stanovenou částkou za každou vyživovanou osobu, která byla stanovena v nepřístupné metodické části a která se v konečném důsledku promítla do výpočtu úvěruschopnosti spotřebitele.
110. V rámci procesu posouzení úvěruschopnosti pak dle kontrolních zjištění pracoval účastník řízení s dalšími složkami souhrnných měsíčních výdajů, z čehož implicitně vyplývá, že částka životního minima, resp. částky za vyživované osoby, byly paušálně přebírány pouze při zohledňování životních nákladů žadatele o úvěr. Správní orgán nijak nespornuje, že životní náklady byly pouze jednou ze složek souhrnných měsíčních výdajů. Nicméně účastník řízení životní náklady spotřebitele vyčísluje „normativně“, což doložil i příloženou Excelovou tabulkou, v níž byly u každého spotřebitele paušálně vyčísleny životní náklady, ačkoli tyto se mohly u každého jednotlivého konkrétního spotřebitele lišit.
111. Správní orgán na tomto místě zdůrazňuje, že předmětem jeho zjištění nebyl a není závěr, že poskytovatel spotřebitelského úvěru nemůže dostát své povinnosti posoudit úvěruschopnost ve smyslu § 86 zákona o spotřebitelském úvěru, jestliže v rámci procesu posouzení úvěruschopnosti využije normativně stanovenou částku životního minima. Ze zjištění a závěrů správního orgánu ale vyplývá, že účastník řízení nemůže s částkou životního minima pracovat, neboť proces posouzení úvěruschopnosti tak, jak je jím nastaven, mu neumožňuje částku životního minima (resp. životní náklady žadatele o úvěr) ve vztahu ke konkrétnímu spotřebiteli jakkoliv měnit. Převzetí částky životního minima bez dalšího nemůže odpovídat skutečným životním nákladům většiny spotřebitelů. Za přiměřené stanovení a zohlednění životních nákladů spotřebitele, případně všech členů jeho domácnosti, totiž skutečně nemůže být samo o sobě považováno pouhé převzetí životního minima podle § 2 a § 3 zákona o životním a existenčním minimu.
112. Správní orgán má tak za prokázané, že **při posuzování úvěruschopnosti žadatele o úvěr v případě celého vzorku 37 úvěrových případů účastník řízení pouze bez dalšího přebíral paušálně stanovené částky životního minima, případně jiné, paušálně stanovené částky pro vyživované osoby, které svou výší odpovídaly částce životního minima nebo částce nižší, a neověřoval tak spolehlivě, průkazně a dostatečně životní náklady spotřebitele, jako neopominutelnou složku posuzování jeho úvěruschopnosti, v souladu s požadavky ustanovení § 86 zákona o spotřebitelském úvěru.**

E) Registry

113. V souvislosti s přesvědčením účastníka řízení, že se nemohl dopustit porušení zákona o spotřebitelském úvěru tím, že k ověření deklarované výše finančních závazků žadatelů o úvěr používal pouze jeden úvěrový registr, který nemohl nebýt dostatečně spolehlivým informačním vstupem do procesu posuzování úvěruschopnosti žadatelů o úvěr ve smyslu § 86 odst. 2 zákona o spotřebitelském úvěru, uvádí správní orgán, že účastník řízení má samozřejmě pravdu, když zdůrazňuje, že zákon o spotřebitelském úvěru nestanoví,

v jakých databázích má být úvěruschopnost žadatelů ověřována. Volba způsobu ověření dluhového zatížení spotřebitelů je na účastníku řízení. Zákonná úprava nespecifikuje blíže pravidla a postupy pro posuzování úvěruschopnosti, a účastník řízení tak má prostor pro nastavení optimální způsobu jak řádně této své povinnosti dostát. Je proto třeba, aby si tento byl vědom svých povinností a za účelem posouzení úvěruschopnosti sám zvolil takové nástroje, které budou jako celek pro řádné a odpovídající posouzení úvěruschopnosti spotřebitele dostačující. Zákonná povinnost ověřovat informace o žadateli o úvěr v databázích (registrech) je dána ustanovením § 86 odst. 1 zákona o spotřebitelském úvěru, a to jen „pokud je to nezbytné“ pro řádné posouzení úvěruschopnosti spotřebitele.

114. Správní orgán proto vyhodnotil veškeré účastníkem řízení využívané postupy, a to včetně náhledu do všech jím využívaných registrů a databází, tedy i do registru EUCB. Z pohledu relevantnosti informací obsažených v registru EUCB je však nutno konstatovat, že tento registr slouží ke vzájemnému informování pouze 13 vybraných společností a nepředstavuje dostatečně reprezentativní zastoupení poskytovatelů spotřebitelských úvěrů.
115. V souvislosti s námitkou účastníka řízení, že komentář k zákonu o spotřebitelském úvěru explicitně stanoví, že výběr používaného úvěrového registru je zcela v gesci poskytovatele úvěru a že ani metodické pokyny správního orgánu pak nestanoví, v jakých databázích má být úvěruschopnost žadatelů ověřována, je třeba připomenout, že Česká národní banka ve svém metodickém doporučení týkajícím se databází (registrů), tj. v benchmarku č. 3/2016 – *Požadavky na výkon činnosti nebankovního poskytovatele spotřebitelského úvěru podle § 15 zákona č. 257/2016 Sb., o spotřebitelském úvěru*, mimo jiné uvedla, že „Pravidla pro posuzování úvěruschopnosti spotřebitele rovněž vymezují další zdroje k posouzení úvěruschopnosti, zejména výpisy (záznamy) z relevantních evidencí a databází (např. insolvenční rejstřík, evidence úpadců), včetně registrů dlužníků (např. Bankovní registr klientských informací, Nebankovní registr klientských informací, Centrální evidence exekucí, Rejstřík zástav atd.).“.
116. Registr EUCB, je-li k ověření deklarované výše finančních závazků žadatelů o úvěr využíván pouze on samotný, není relevantním zdrojem informací pro řádné posuzování úvěruschopnosti ve smyslu zákona o spotřebitelském úvěru. Nic na tom nemění ani argumentace účastníka řízení, že není registru, který by měl 100% dosah nebo, že nelze využívat všechny dostupné úvěrové registry. To totiž správní orgán po účastníku řízení rozhodně nepožaduje. Využívání pouze výše uvedeného úvěrového registru pro ověření, zda žadatelé nemají i jiné než jen jimi deklarované finanční závazky, je bez kombinace s jinými způsoby ověření dluhového zatížení spotřebitele pro posouzení úvěruschopnosti těchto žadatelů zcela nedostačující.
117. Správní orgán má tak za prokázané, že **při posuzování úvěruschopnosti žadatele o úvěr v případě celého vzorku 37 úvěrových případů účastník řízení řádně nezjišťoval a neověřoval informace o všech závazcích žadatele, neboť ověřoval deklarované závazky žadatelů o úvěr v jediném úvěrovém registru, jehož účastníky byl jen značně omezený počet úvěrových společností, a nemohl tak být bez dalšího dostatečným zdrojem relevantních informací o případném splátkovém zatížení žadatelů o úvěr, tedy dostatečně spolehlivým informačním vstupem do procesu posuzování úvěruschopnosti žadatelů o úvěr ve smyslu § 86 odst. 2 zákona o spotřebitelském úvěru.**

F) Prodloužení doby splatnosti

118. Správní orgán předně upozorňuje, že dle ustanovení § 2 odst. 1 zákona o spotřebitelském úvěru je spotřebitelským úvěrem mimo jiné též „odložená platba“. Důvodová zpráva k zákonu o spotřebitelském úvěru k „odložené platbě“ blíže uvádí, že „odloženou platbou je i pouhé prodloužení splátkového kalendáře formou dodatku ke smlouvě, neboť se tím odkládá platba části dříve dohodnutých splátek spotřebitelského úvěru na pozdější dobu. Odloženou platbou ve smyslu spotřebitelského úvěru však není platba na fakturu, pokud není odložená splatnost faktury zpoplatněna a délka splatnosti není v rozporu s běžnou obchodní praxí.“. Účastník řízení se všemi spotřebiteli, kterým prodlužoval splatnost jejich dluhu, uzavíral zvláštní *Smlouvu o prodloužení splatnosti úvěru*, jejíž předmět byl zpoplatněný obdobně jako u jiných forem spotřebitelských úvěrů v působnosti zákona o spotřebitelském úvěru a který spočíval ve vzájemné (oboustranné) dohodě o odložení platby dříve dohodnuté splátky spotřebitelského úvěru analogicky, jak je uvedeno v důvodové zprávě o prodloužení doby splatnosti formou splátkového kalendáře. Současně platí, že na tuto odloženou platbu nelze v daném případě aplikovat výjimky či omezení působnosti zákona o spotřebitelském úvěru a zákon o spotřebitelském úvěru je tak na *Smlouvu o prodloužení splatnosti úvěru* nutno aplikovat v plném rozsahu, tedy včetně ustanovení § 86 a následujících, týkajících se povinnosti posoudit úvěruschopnost spotřebitele.
119. Sama skutečnost, že mezi spotřebiteli a účastníkem řízení jsou nejprve uzavírány rámcové smlouvy upravující základní právní rámec právního vztahu, který je následně založen na základě uzavření jedné či vícero smluv o úvěru, je v souvislosti s povinností posoudit úvěruschopnost spotřebitele irelevantní. Každá jednotlivá smlouva o úvěru je samostatnou, tj. nově uzavřenou, smlouvou o úvěru stejně, jako je každá jednotlivá smlouva o prodloužení doby splatnosti úvěru samostatně, tj. nově uzavřenou smlouvou o úvěru. V obou případech platí, že současně platí rámcová smlouva, která má fakticky povahu všeobecných obchodních podmínek.
120. Obecně je sice při posuzování úvěruschopnosti spotřebitele nutno vycházet ze „stávajícího stavu a presumpce jeho zachování do budoucnosti“, což ovšem primárně znamená „stávající stav“ řádně zjistit. Nastane-li situace, že spotřebitel není schopen původně sjednaný termín splatnosti dodržet, jedná se nepochybně o změnu „stavu“, tedy o jinou finanční situaci spotřebitele, než v jaké se nacházel v okamžiku poskytnutí úvěru. Účastník řízení totiž tento původní úvěr mohl poskytnout pouze tehdy, byl-li spotřebitel dle posouzení úvěruschopnosti schopen úvěr splatit ve sjednaném termínu. Pakliže se tak nakonec nestalo a spotřebitel proto žádal o odloženou platbu na základě *Smlouvy o prodloužení splatnosti úvěru*, je na účastníku řízení, aby tuto skutečnost přiměřeně posoudil, zvláště pak tehdy, požádal-li spotřebitel o prodloužení doby splatnosti téhož úvěru opakovaně.
121. Je-li odložení splatnosti odloženou platbou, tedy ve smyslu § 2 odst. 1 zákona o spotřebitelském úvěru novým úvěrem, a vztahuje-li se na odložení platby i ustanovení § 86 a následující zákona o spotřebitelském úvěru, pak je rovněž na místě zjišťovat, zda byla úvěruschopnost spotřebitele původně řádně posouzena, neboli v čem tehdejší podklady případně nebyly správné, úplné a pravdivé. Jinými slovy je třeba ve smyslu ustanovení § 86 odst. 1 zákona o spotřebitelském úvěru zkoumat proč nebyly tehdejší podklady spolehlivé či dostatečné, byť se mohly jevit jako naplňující zákonný požadavek přiměřenosti a nezbytnosti. Je pak na účastníku řízení, aby tuto skutečnost vzal v úvahu,

přiměřeně ji posoudil a rozhodl o potřebě doplnění starých informací informacemi novými a tyto vzájemně porovnal a vyvodil podložené rozhodnutí.

122. Nelze však v žádném případě přistoupit na představu účastníka řízení, že v případě, kdy ho klient žádá o prodloužení splatnosti úvěru, což je navíc situace, která signalizuje, že výstup z přechodího posouzení úvěruschopnosti se neukázal jako zcela přesný, resp. ve finanční situaci klienta došlo k určité změně a původní presumpce zachování jejího stavu do budoucnosti tak byla nesprávná, není zde již dána povinnost znovu posoudit úvěruschopnost klienta. Ani to, že fakticky nedochází k navýšení stávající výše spotřebitelského úvěru a ani k překročení výše splátky, kterou byl klient dle původního posouzení úvěruschopnosti schopen splácet, rozhodně neznamená, že by finanční situace takového klienta musela nutně být stejná, jako při začátku jeho závazku vůči účastníku řízení, neboť žádost o odložení splátek zjevně signalizuje, že je tomu právě naopak, tj. že došlo ke změně finanční situace (příjmů nebo výdajů) tohoto klienta.
123. Správní orgán má tak za prokázané, že **ve 25 úvěrových případech z celkového vzorku 37 úvěrových případů před prodloužením splatnosti úvěru, resp. před uzavřením Smlouvy o prodloužení splatnosti úvěru, účastník řízení neposuzoval úvěruschopnost jednotlivých spotřebitelů na základě nezbytných, spolehlivých, dostatečných a přiměřených informací, které by řádně ověřil, v souladu s požadavky ustanovení § 86 zákona o spotřebitelském úvěru.**

Shrnutí

124. Účastník řízení má jako nebankovní poskytovatel spotřebitelského úvěru povinnost s odbornou péčí ve smyslu ustanovení § 75 zákona o spotřebitelském úvěru posoudit úvěruschopnost spotřebitele v souladu s požadavky ustanovení § 86 odst. 1 zákona o spotřebitelském úvěru, resp. řádně posoudit úvěruschopnost spotřebitele, a to na základě nezbytných, spolehlivých, dostatečných a přiměřených informací získaných primárně od spotřebitele, a pokud je to nezbytné, z databáze umožňující posouzení úvěruschopnosti spotřebitele nebo i z jiných zdrojů. Dle ustanovení § 86 odst. 2 zákona o spotřebitelském úvěru je poskytovatel povinen posoudit zejména schopnost spotřebitele splácet spotřebitelský úvěr na základě porovnání příjmů a výdajů včetně závazků, a způsobu plnění dosavadních dluhů.
125. Ustanovení § 84 odst. 2 zákona o spotřebitelském úvěru stanoví, že poskytovatel spotřebitelského úvěru je povinen informace poskytnuté spotřebitelem za účelem posouzení úvěruschopnosti ověřit způsobem přiměřeným dané situaci a je-li to nutné, též použitím nezávisle ověřitelných zdrojů. Součástí odborné péče při posouzení úvěruschopnosti spotřebitele je také posouzení rozhodujících listin a vynaložení patřičného úsilí, aby byly zjištěny a řádně zohledněny všechny potřebné skutečnosti v nezbytném a přiměřeném rozsahu. Cílem tohoto postupu je pak získání objektivního obrazu o finanční situaci jednotlivých spotřebitelů, případně jejich domácností. Z výše uvedeného lze dovodit mimo jiné požadavek na doložení jednotlivých tvrzení. Účastník řízení tak měl povinnost zjištěné informace přiměřeným způsobem ověřit a nemohl se spoléhat na pouhá prohlášení nebo tvrzení spotřebitele o příjmech, výdajích a závazcích⁴¹.

⁴¹ viz k tomu i rozhodnutí Nejvyššího soudu ČR ze dne 27.9.2007, sp. zn. 32 Odo 1726/2006; rozhodnutí Nejvyššího správního soudu ze dne 1.4.2015, sp. zn. 1 As 30/2015, ve kterém tento soud judikoval k povinnosti posoudit úvěruschopnost s odbornou péčí tak, že „věřitel musí náležitě pečlivě zjišťovat schopnost spotřebitele splácet úvěr a požadovat doklady k jeho tvrzení. Je také nutno dovodit, že věřitel by měl úvěruschopnost dlužníka aktivně zjišťovat a prověřovat, nikoliv se spokojit pouze s jeho ničím nedoloženými prohlášeními“; nebo rozsudek Soudního dvora EU ze dne 18.12.2014, C - 499/13, CA Consumer Finance SA

- [illegible]

[illegible]

ii) Prodlení

128. Správní orgán u Vzorku úvěrových případů zjistil znění a) úvěrových smluv a b) Smluv o prodloužení splatnosti úvěru, které měly ve svém článku „VI. Náklady v případě opožděných plateb“ uvedeno v bodu 1. vždy a shodně následující: „*V této Smlouvě o prodloužení splatnosti úvěru uplatněná sleva na poplatek za úvěr platí pouze do dne splatnosti, tedy do (uvedeno konkrétní datum). Pokud Dlužník dlužnou částku včas nesplatil, **ztrácí Dlužník v důsledku svého prodlení nárok na poskytnutou slevu a je povinen uhradit poplatek za úvěr v plné výši.***“.
129. Poplatek za úvěr byl definován v obou smlouvách [ad a) i ad b)] v článku „II. Předmět smlouvy“ též vždy shodně takto: „*Poplatek za úvěr, který zahrnuje: Poplatek za zpracování úvěru: yyyy Kč; Poplatek za poskytnutí úvěru: yyyy Kč; Sleva na poplatek za úvěr: -50 %; Poplatek za úvěr po slevě: yyyy Kč ...*“, přičemž částky yyyy Kč byly v každé jednotlivé smlouvě vždy shodné.

130. Vedle toho, tj. s kumulativním účinkem, bylo v obou smlouvách [ad a) i ad b)] v témže článku VI. vždy uvedeno v bodu 2.1.1. že: „Dlužník musí zaplatit Úvěřujícímu smluvní pokutu ve výši 0,1 procenta za každý den prodlení z nesplacené jistiny úvěru. Smluvní pokuta se začne vyměřovat následující kalendářní den po dni splatnosti úvěru a vyměrování končí v ten den, kdy bude Dlužníkem splatná část úvěru, jakož i vyměřená smluvní pokuta, připsána na bankovní účet Úvěřujícího. Smluvní pokuta je omezena do výše součinu čísla 0,5 a celkové výše úvěru.“.
131. Správní orgán vyšel za skutečnosti, že znění obou smluv [ad a) i ad b)] je standardní a že jde o smlouvy v právním slova smyslu adhezní, a účastník řízení proto postupuje ve všech případech stejně. V souladu s výše uvedeným ustanovením § 122 odst. 1 zákona o spotřebitelském úvěru lze tak sankční zvýšení (tj. ztrátu slevy na) poplatku považovat⁴² za smluvní pokutu. Je-li totiž spotřebitel motivován k včasnému plnění svých povinností navýšením jeho dlužné částky v případě nikoli včasného zaplacení jeho dluhu, nelze přijmout jiný závěr, než že se jedná o postup pro případ prodlení spotřebitele s plněním dluhu vyplývajícího ze smlouvy o spotřebitelském úvěru. Bez dalšího je tedy zcela zřejmé, že v souhrnu obou ustanovení článku VI. (bod 1. a bod 2.1.1.) překračovala výše ve smlouvách uvedené smluvní pokuty limit 0,1 % denně z částky, ohledně níž byl spotřebitel v prodlení s plněním povinnosti peněžité povahy (neboť za situace, kdy je účtována smluvní pokuta v maximální možné výši 0,1 %, překračuje jakákoliv další přidružená účtovaná částka již tuto hranici), tedy docházelo k porušování ustanovení § 122 odst. 2 zákona o spotřebitelském úvěru.
132. Na výše uvedené skutečnosti nic nemění ani to, že (i) účastník řízení dle svého tvrzení v prvních cca 3 dnech prodlení spotřebiteli neúčtoval smluvní pokutu a že (ii) po individuálním posouzení aktivní snahy dlužníka řešit svůj dluh účastník řízení v některých případech modifikoval ztrátu slevy, která byla ve výši poloviny poplatku, na ztrátu slevy v ponížené výši (tedy poplatek nebyl zvýšen oproti původnímu na celý dvojnásobek).
133. Co se týká této modifikace ztráty slevy, bylo správním orgánem z podkladů⁴³ vyžádaných⁴⁴ ke smlouvám č. █████ a č. █████ a z údajů navazujících na tyto smlouvy zjištěno, že ztráta slevy na poplatku byla skutečně nižší (než 100 % tohoto poplatku) a účtovaná výše sankčně zvýšeného poplatku odpovídala poměrné části dnů prodlení z max. 30 dnů, tedy v uvedených případech výše „ztráty slevy“ přímo úměrně⁴⁵ odpovídala délce doby prodlení. Taková lineární závislost však nebyla zjištěna u některých dalších prodlení u jiných úvěrových smluv. Lze však uzavřít, že přinejmenším v případě smluv č. █████, č. █████, č. █████ a č. █████ byla výše částky „ztracené slevy na poplatku“ přímo úměrná délce prodlení, tedy že v těchto případech se jednalo o jinak nazvanou smluvní pokutu, jejíž výše odpovídala délce prodlení. Účastník řízení v těchto případech nakládal se „ztrátou slevy na poplatku“ shodně (stejný algoritmus výpočtu spotřebiteli účtované částky) jako se smluvní pokutou, jejíž výše závisela na délce prodlení. I to považuje správní orgán za konkrétní doložení

⁴² Tento postup správního orgánu, tj. že ustanovení o ztrátě slevy na poplatku v případě nikoli včasného splacení je ve skutečnosti ustanovením o smluvní sankci, tj. o smluvní pokutě pro případ prodlení spotřebitele s plněním dluhu vyplývajícího ze smlouvy o spotřebitelském úvěru je v souladu i s argumentací uvedenou v rozsudku Nejvyššího soudu ČR sp. zn. 31 Cdo 2674/2014, kdy: pro posouzení právní povahy ujednání není rozhodný užitý právní pojem, nýbrž obsah ujednání, z něhož je zřejmé, k čemu směřovala vůle stran; nezaplacením ceny s poskytnutou slevou z ceny ve sjednaném termínu, tedy porušením smluvní povinnosti zaplatit dohodnutou cenu ve sjednaném termínu, nastává právo oprávněného, aby po povinném požadoval úhradu sankce ve výši poskytnuté slevy z ceny, a nelze přehlédnout, že účelem takového ujednání je motivace dlužníka k řádnému a včasnému splnění jeho povinnosti.

⁴³ viz spis Sp/2019/590/573 – příloha č. 21; č.l. 116–119

⁴⁴ viz spis Sp/2019/590/573 – příloha č. 13; č.l. 82–84 (Výzva k předložení podkladů č. 3 ze dne 10.8.2019, č.j. 2019/097007/CNB/650)

⁴⁵ U smlouvy č. █████ bylo 6denní prodlení a sankčně účtovaná výše částky odpovídala 21 % celé výše „ztráty slevy“, u smlouvy č. █████ při 8denním prodlení odpovídala sankčně účtovaná výše částky 27 % celé výše „ztráty slevy“, u smlouvy č. █████ při 12denním prodlení odpovídala sankčně účtovaná výše částky 40 % celé výše „ztráty slevy“, u smlouvy č. █████ při 16denním prodlení odpovídala 53 % celé výše „ztráty slevy“.

skutečnosti, že „ztráta slevy na poplatek“ byla i účastníkem řízení považována za smluvní pokutu, jen jinak nazvanou, a byla smluvní pokutou skutečně a systémově účtovanou spotřebitelům nad rámec zákonné výše 0,1 % denně z částky, ohledně níž byl spotřebitel v prodlení s plněním.

b) Vyjádření účastníka řízení

134. *Účastník řízení ve Vyjádření uvedl, že dle nashromážděných materiálů a podkladů pro rozhodnutí nelze dojít k závěru, že tím, že požaduje zpětně navýšený poplatek za úvěr v případě prodlení spotřebitele, zároveň uplatňuje smluvní pokutu přesahující zákonný limit 0,1 % denně z částky, ohledně níž je spotřebitel v prodlení, a tedy postupuje v rozporu s ustanovením § 122 zákona o spotřebitelském úvěru.*
135. *Úmyslem účastníka řízení bylo v tomto případě poskytnout klientovi slevu z poplatku za úvěr a poplatku za prodloužení úvěru s rozvazovací podmínkou, kterou představuje prodlení klienta se splacením úvěru. Slevu z poplatku za úvěr a poplatku za prodloužení úvěru, resp. požadavek zaplacení celé částky poplatku v případě prodlení klienta nelze dle účastníka řízení považovat za smluvní pokutu. Poplatek za úvěr a smluvní pokuta jsou pak, co do povahy, instituty naprosto odlišnými.*
136. *Poplatek za úvěr je poplatek na úhradu nákladů účastníka řízení spojených se zpracováním žádosti o úvěr, zajištěním zdrojů peněžních prostředků ze strany účastníka řízení a jejich rezervací pro úvěr, poskytnutím všech povinných vysvětlení, uzavření smlouvy o úvěru a vyplacením peněžních prostředků klientovi. Poplatek za úvěr tak slouží k náhradě nákladů, které vznikly účastníku řízení na počátku smluvního vztahu s klientem. Obdobně poplatek za prodloužení úvěru slouží k náhradě nákladů účastníka řízení vynaložených v souvislosti s prodloužením splatnosti úvěru.*
137. *S odkazem na konkrétní judikát Nejvyššího soudu připomíná účastník řízení, že je nezbytné posoudit, jaká byla skutečná vůle stran v okamžiku uzavírání smlouvy. Dle ustanovení § 556 zákona č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů, se projev vůle vykládá podle úmyslu jednajícího, byl-li takový úmysl druhé straně znám, anebo musela-li o něm vědět. Klientovi byl, či musel být, úmysl účastníka řízení a význam daného poplatku a slevy z něj znám, neboť jeho výše a povaha slevy z něj byly pevně stanoveny ve smlouvě o úvěru nebo smlouvě o prodloužení splatnosti úvěru.*
138. *Účastník řízení dále ve Vyjádření rozporuje argumentaci správního orgánu týkající se poplatku za úvěr a poplatku za prodloužení úvěru ve vztahu k sankčnímu zvýšení poplatku, které může být považováno za smluvní pokutu, neboť poplatek nemůže být v žádném případě považován za pokutu. O sankční zvýšení poplatku by se dle účastníka řízení jednalo, pokud by požadoval po klientovi v případě prodlení se splacením úvěru částku nad rámec poplatku ve výši ujednané ve smlouvě. Účastník řízení nemá v úmyslu jakkoliv trestat klienta nebo se na jeho úkor obohacovat pro nesplnění jeho povinnosti, což je definičním znakem pokuty. Slevou poskytovanou s rozvazovací podmínkou, kterou představuje prodlení klienta se splacením úvěru, motivuje účastník řízení klienta k řádnému a včasnému splnění jeho povinnosti, a pokud se klient dostane do prodlení se splacením úvěru, požaduje po něm pouze zbyývající či poměrnou část již vynaložených nákladů.*
139. *Předmětem konkrétního rozsudku Nejvyššího soudu, kterým argumentuje správní orgán, je dle účastníka řízení situace, kterou nelze aplikovat plošně jako precedентní, neboť soud se v daném rozhodnutí zabýval náležitostmi ujednání o smluvní pokutě v porovnání*

s ujednáním o slevě z konkrétní úhrady, a nikoli samotnou vůlí stran nebo podstatou a účelem poskytnuté slevy.

140. Účastník řízení ve Vyjádření uzavřel, že je zcela přesvědčen, došlo k nesprávnému právnímu posouzení institutu a jeho záměně s institutem zcela odlišným.

c) Vypořádání námitek účastníka řízení a právní kvalifikace

141. Ustanovení § 122 odst. 1 zákona o spotřebitelském úvěru stanoví, že věřitel může pro případ prodlení spotřebitele s plněním dluhu vyplývajícího ze smlouvy o spotřebitelském úvěru sjednat pouze právo na náhradu účelně vynaložených nákladů, úroky z prodlení nebo smluvní pokutu.
142. Ustanovení § 122 odst. 2 věta první zákona o spotřebitelském úvěru stanoví, že uplatněná smluvní pokuta nesmí přesáhnout 0,1 % denně z částky, ohledně níž je spotřebitel v prodlení, je-li spotřebitel v prodlení s plněním povinnosti peněžité povahy.
143. Zákon o spotřebitelském úvěru, který je primárně veřejnoprávním předpisem, tedy v ustanovení § 122 odst. 1 kogentně upravuje taxativní výčet možností, které může poskytovatel v případě prodlení spotřebitele s plněním dluhu vyplývajícího ze smlouvy o spotřebitelském úvěru využít. Jinou možnost poskytovatel spotřebitelského úvěru tedy nemá. Nelze zároveň odhlédnout od toho, že „rozvazovací“ podmínka v podobě prodlení klienta se splacením úvěru, jíž účastník řízení argumentuje, je součástí textu formulářové smlouvy, v níž jediným autorem právních konstrukcí je poskytovatel spotřebitelského úvěru, tedy účastník řízení. Požadavek zaplacení celé částky poplatku v případě prodlení klienta, neboli ztráta slevy z poplatku za úvěr a poplatku za prodloužení úvěru, tak vycházel od účastníka řízení, který však klientům v prodlení již účtoval jeden z institutů ustanovení § 122 odst. 1 zákona o spotřebitelském úvěru – smluvní pokutu.
144. Argumentace účastníka řízení konkrétním judikátem Nejvyššího soudu je svým obsahem výlučně soukromoprávní. Tento judikát se nijak nedotýká spotřebitelského prvku a vzhledem k judikované věci vychází z historického právního stavu z roku 2006. Argumentace tímto judikátem je proto v daném kontextu zcela nepřipadná a nemůže mít dopad na závěr učiněný správním orgánem, vycházející z veřejnoprávní normy, tj. zákona o spotřebitelském úvěru. Rovněž není ve veřejnoprávní rovině rozhodné to, čím argumentuje účastník řízení, a sice že klientovi byl či musel být při uzavírání smlouvy o úvěru nebo smlouvy o prodloužení splatnosti úvěru znám význam slevy z daných poplatků.
145. Naopak je nesporné, a účastník řízení to i výslovně uvádí ve svém Vyjádření, že hrozba ztráty slevy motivuje klienta k řádnému a včasnému plnění jeho povinnosti zaplatit účastníku řízení dlužnou částku. Je-li tedy spotřebitel motivován k včasnému plnění svých povinností navýšením jeho dlužné částky pro případ nikoli včasného zaplacení jeho dluhu, nelze přijmout jiný závěr, než že se jedná o postup pro případ prodlení spotřebitele s plněním dluhu vyplývajícího ze smlouvy o spotřebitelském úvěru. Zároveň nelze v kontextu ustanovení § 122 odst. 1 zákona o spotřebitelském úvěru přijmout jiný závěr, než že se v tomto případě fakticky jedná o smluvní pokutu, což je v souladu s logikou argumentace, která je podepřena judikátem Nejvyššího soudu ČR sp. zn. 31 Cdo 2674/2014, jehož závěry lze aplikovat i na daný případ.
146. Správní orgán rozhodně nijak nerozporuje opodstatněnost poplatku za úvěr a poplatku za prodloužení úvěru a jejich konstrukci ve smyslu k úhradě jakých nákladů slouží, avšak

pokud je jejich výše přímo závislá na včasnosti zaplacení dluhu spotřebitelem, a v konečném důsledku tak na tom, zda se spotřebitel dostane do prodlení s plněním svých závazků vyplývajících ze smlouvy o spotřebitelském úvěru, jedná se již o institut odpovídající svým charakterem jednoznačně smluvní pokutě.

147. Vzhledem ke shora uvedeným skutečnostem má tedy správní orgán za zjištěné a prokázané, že účastník řízení tím, že v období od 25.10.2018 do 31.5.2019 při poskytování spotřebitelských úvěrů v případě prodlení spotřebitele s plněním povinnosti peněžité povahy požadoval společně se smluvní pokutou ještě i zpětně navýšený poplatek za úvěr, čímž v konečném důsledku uplatňoval smluvní pokutu přesahující zákonný limit 0,1 % denně z částky, ohledně níž byl spotřebitel v prodlení, **porušil ustanovení § 122 odst. 2 věty první zákona o spotřebitelském úvěru, a dopustil se tak přestupku osoby oprávněné poskytovat spotřebitelský úvěr podle ustanovení § 154 odst. 2 písm. g) zákona o spotřebitelském úvěru.**

Sankce

148. Účastník řízení je **profesionálním subjektem** působícím v oblasti poskytování spotřebitelských úvěrů v době spáchání v tomto příkaze sankcionovaných přestupků již více než jeden rok, a proto není možné zcela přejít jeho pochybení, když jimi byly naplněny skutkové podstaty celkem dvou různých přestupků. Účastník řízení by vzhledem ke svému nikoli krátkému působení v oblasti poskytování spotřebitelských úvěrů měl znát základní předpis upravující tuto oblast a dodržovat povinnosti z tohoto předpisu vyplývající.
149. Ustanovení § 158 zákona o spotřebitelském úvěru stanoví, že **přestupky** podle tohoto zákona **projednává Česká národní banka**. Správní orgán byl tak legitimován projednat oba předmětné přestupky.
150. Ustanovení § 35 přestupkového zákona zmocňuje správní orgán k **uložení** za přestupek **správního trestu** v podobě napomenutí, **pokuty**, zákazu činnosti, propadnutí věci nebo náhradní hodnoty nebo zveřejnění rozhodnutí o přestupku. Speciální úprava v ustanovení § 46e odst. 2 zákona o České národní bance dále zmocňuje správní orgán, že může uložit rovněž opatření k nápravě nebo odejmout oprávnění k činnosti podle příslušného právního předpisu.
151. V popsáném případě se stále zatím jeví jako nejefektivnější prostředek, který zajistí splnění individuálně a generálně preventivního i represivního účelu sankce **uložení pokuty** dle ustanovení § 154 odst. 3 písm. c) zákona o spotřebitelském úvěru, které umožňuje správnímu orgánu uložit za každý jeden ze sankcionovaných přestupků pokutu **do 20 000 000 Kč**.
152. Správní orgán při **určování druhu správního trestu** a jeho výměry přihlížel v souladu s ustanovením § 37 odst. 2 písm. a), c) a g) přestupkového zákona k povaze a závažnosti přestupku, k přitěžujícím a polehčujícím okolnostem a k povaze činnosti účastníka řízení. Zmíněné ustanovení § 37 přestupkového zákona upravuje demonstrativní výčet faktorů, z nichž bylo možné vzhledem k charakteru přestupků uplatnit pouze výše jmenované.
153. Podle ustanovení § 38 přestupkového zákona je **povaha a závažnost** přestupku dána zejména: a) významem zákonem chráněného zájmu, který byl přestupkem porušen nebo ohrožen, b) významem a rozsahem následku přestupku, c) způsobem spáchání přestupku,

- d) okolnostmi spáchání přestupku, f) délkou doby, po kterou trvalo protiprávní jednání pachatele nebo po kterou trval protiprávní stav udržovaný protiprávním jednáním pachatele a g) počtem jednotlivých dílčích útoků, které tvoří pokračování v přestupku.
154. Účastník řízení svým jednáním spáchal následující přestupky osoby oprávněné poskytovat spotřebitelský úvěr: přestupek podle ustanovení § 154 odst. 1 písm. e) zákona o spotřebitelském úvěru a přestupek podle ustanovení § 154 odst. 2 písm. g) téhož zákona. Takové **porušení** předpisů upravujících oblast poskytování spotřebitelských úvěrů hodnotí správní orgán v jeho celkovém rozsahu jako **středně závažné povahy**.
155. Pokud jde o **dotčené nebo ohrožené zájmy chráněné zákonem**, byly tyto u jednotlivých přestupků různé. Přestupkem ad i) byl ohrožen chráněný zájem na řádném průběhu procesu posouzení úvěruschopnosti spotřebitele a spolehlivosti jeho výsledku, resp. zájem klientů na tom, aby jim nebyl poskytnut spotřebitelský úvěr, který nebudou schopni splácet, a pouze se jím v konečném důsledku zhorší jejich celková finanční situace. Přestupek ad ii) se přímo dotkl zájmu spotřebitele na přiměřeném limitování jeho finančních nákladů v případě, že se dostane do prodlení s plněním povinnosti peněžité povahy vyplývající z jemu poskytnutého spotřebitelského úvěru.
156. Co se týká **způsobu porušení** předpisu upravujícího oblast poskytování spotřebitelských úvěrů, považuje správní orgán přestupek ad i) za delikt **omisivní povahy**, neboť účastník řízení se jej dopustil opomenutím, resp. nekonáním tam, kde mu zákonná ustanovení povinnost nějakým způsobem konat ukládala (tj. při posouzení úvěruschopnosti žadatele o úvěr důsledně a spolehlivě zjišťovat a řádně a dostatečně ověřovat jeho aktuální příjmy a souhrnné měsíční výdaje, informace o jeho výdajích na bydlení a finančních závazcích a informace o jeho životních nákladech a všech závazcích). Naopak přestupek ad ii) považuje správní orgán za delikt **komisivní povahy**, neboť účastník řízení se v tomto případě dopustil aktivního konání, které mu zákonná úprava zapovídala (tj. uplatňovat v případě prodlení spotřebitele s plněním povinnosti peněžité povahy smluvní pokutu přesahující zákonný limit).
157. K **rozsahu porušení** právních předpisů správní orgán konstatuje, že se v daném případě jedná o souběh přestupků, a to vícečinný souběh nestejnorodý. Správní orgán proto při stanovení výše sankce vycházel ze zásady absorpce, kdy jsou sbíhající se přestupky postiženy pouze sankcí, která je zákonem stanovena za nejtěžší z nich, a v případě, že zákon stanoví pro sbíhající se přestupky shodné rozpětí sankcí, je potom ukládána sankce za přestupek nejzávažnější. Vzhledem k tomu, že zákon o spotřebitelském úvěru u obou přestupků stanoví shodné rozpětí sankcí, správní orgán posoudil jako závažnější z obou přestupků přestupek ad ii), tj. přestupek spočívající v uplatňování smluvní pokuty přesahující zákonný limit. Správní orgán při úvaze o konkrétní výši sankce přihlížel v rámci zákonem stanoveného rozpětí též k tomu, že se účastník řízení při své činnosti dopustil ještě dalšího jednoho přestupku, přičemž tato skutečnost zvyšuje závažnost sankcionovaného protiprávního jednání a projevuje se přísnější sankcí (projev prvku asperačního při použití absorpční zásady).
158. Jako k **okolnosti, za níž byly přestupky spáchány**, přihlédl správní orgán především ke skutečnosti, že porušení zákona upravujícího práva a povinnosti při poskytování spotřebitelského úvěru mělo u účastníka řízení v případě porušení ad d) a ad e) u přestupku ad i) zcela jednoznačně **systémový charakter**, když naprosto stejné nedostatky byly v jeho činnosti shledány, co se týče jednak přebírání částky životního minima při ověřování životních nákladů spotřebitele a dále i ověřování deklarovaných závazků žadatelů o úvěr v úvěrových registrech, u celého Vzorku úvěrových případů.

U těchto spáchaných porušení účastníkem řízení tak nelze v žádném případě hovořit o ojedinelosti a správní orgán byl nucen k této skutečnosti přihlédnout jako k **přítěžující okolnosti**.

159. Co se týče otázky **zavinění**, jedná se o delikty založené na objektivní odpovědnosti, a proto konkrétní zavinění není třeba zkoumat. Pokud jde o **účinek protiprávního jednání** účastníka řízení, k naplnění skutkové podstaty těchto přestupků dochází bez ohledu na skutečnost, zda v konkrétním případě dojde příslušným jednáním ke vzniku škody na majetku zákazníků či nikoli. Vznik škody netvoří obligatorní znak skutkové podstaty těchto přestupků.
160. Se stejnou pečlivostí, s jakou správní orgán zjišťoval a hodnotil přítěžující okolnosti protiprávního jednání účastníka řízení, vyhledával i **skutečnosti svědčící ve prospěch** účastníka řízení. Správní orgán vzal při tom jako **polehčující okolnost** v úvahu skutečnost, že s účastníkem řízení nebylo dosud žádné řízení za přestupek v oblasti finančního trhu správním orgánem vedeno, a účastník řízení tak nebyl za žádný přestupek ani trestán.
161. Účastník řízení namítl ve Vyjádření porušení zásady legitimního očekávání, neboť má za to, že i pokud by došlo k vytýkaným porušením zákona o spotřebitelském úvěru, tak to rozhodně neodůvodňuje uložení sankce v podobě a ve výši stanovené v Příkaze (tj. pokuta 500 000 Kč). Účastník řízení při tom odkazuje na ustanovení § 2 odst. 4 správního řádu, dle kterého je správní orgán povinen dbát, aby přijaté řešení bylo v souladu s veřejným zájmem a aby odpovídalo okolnostem daného případu, jakož i na to, aby při rozhodování skutkově shodných nebo podobných případů nevznikaly nedůvodné rozdíly.
162. Účastník řízení v tomto ohledu nepovažuje Příkaz za souladný s praxí správního orgánu. Při rešerši sankcí uložených správním orgánem účastník řízení dle svého tvrzení zjistil, že za delikty spočívající v porušení obdobných ustanovení zákona o spotřebitelském úvěru nebyly zpravidla ukládány pokuty ve výši, jako tomu bylo v Příkaze a že za nepoměrně zásadnější porušení zákona o spotřebitelském úvěru byly ukládány pokuty výrazně nižší. K tomu uvádí účastník řízení konkrétní řízení, ve kterých byly za poskytování spotřebitelských úvěrů bez oprávnění uloženy pokuty 100 000 Kč, resp. 200 000 Kč, a ve kterých byly za porušení zákona o spotřebitelském úvěru v intenzitě srovnatelné s porušením účastníka řízení ukládány pokuty v rozmezí od 50 000 Kč do 150 000 Kč.
163. Účastník řízení spatřuje dále porušení zásady individuálního posouzení v nedostatečném přihlédnutí k řadě okolností polehčujícího charakteru, zejména k tomu, že důvodem možných nepřesností nebo případných porušení zákona nebyl úmysl klamat spotřebitele a zhoršit jeho postavení, nebo k tomu, že již změnil některé ze svých interních procesů, aby v budoucnu nemohlo docházet k podobným „nedorozuměním“. Dle názoru účastníka řízení vysloveného ve Vyjádření nebyla při ukládání sankce v Příkaze vůbec zohledněna jako polehčující okolnost jeho dosavadní bezúhonnost, jakož i skutečnost, že uložení pokuty 500 000 Kč by pro něj bylo zcela likvidační, jak vyplývá z předložené účetní závěrky za rok 2019, neboť jeho vlastní kapitál by v důsledku zaplacení pokuty 500 000 Kč klesnul pod hranici stanovenou zákonem o spotřebitelském úvěru a i pod hranici umožňující další provoz jeho společnosti a výkon činnosti v dosavadním rozsahu.

164. V neposlední řadě pak výše pokuty 500 000 Kč dle účastníka řízení zcela pomíjela situaci na trhu a omezení spojená s pandemií COVID-19, kdy v období od března do září roku 2020 došlo v důsledku přijatých opatření k poklesu obrátu jeho společnosti, resp. celkové částky odpovídající součtu všech poskytnutých úvěrů, na přibližně 60 % v porovnání se stejným obdobím předcházejícího kalendářního roku.
165. Účastník řízení se domnívá, že vynaložil veškeré úsilí, které od něj je možno rozumně požadovat, aby porušení právní povinnosti zabránil, když prováděl pravidelné testování a vyhodnocování svých informačních systémů, na základě čehož pravidelně upravoval své vnitřní procesy tak, aby předešel možnosti výskytu chyb. Správní orgán rovněž dle účastníka řízení nedostatečně zohlednil, že nebyl prokázán reálný dopad porušení zákona o spotřebitelském úvěru na spotřebitele a jejich nepříznivé zasažení ve formě problémů se splácením poskytnutého úvěru. Dle účastníka řízení tak nebyla dostatečně posouzena intenzita skutkových okolností.
166. S odkazem na obecné zásady trestního práva uplatnitelné i v oblasti správního trestání namítá účastník řízení ve Vyjádření i porušení zásady přiměřenosti postihu dle ustanovení § 38 zákona č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, ve znění pozdějších předpisů, která vyžaduje, aby tam, kde postačí uložení trestní sankce účastníka řízení méně postihující, nebyla uložena trestní sankce pro účastníka řízení citelnější. Účastník řízení se domnívá, že zásada přiměřenosti nebyla dodržena v případě nepřiměřeně vysoké sankce uložené Příkazem. Účastník řízení spatřuje naplnění samotné represivní složky sankce již samotným projednáním věci a upozorněním na nedostatek a je podle něj zřejmé, že zde není nutné sankcionovat tak vysokou pokutou.
167. Správní orgán na rozdíl od účastníka řízení nespatřuje v sankcionování jej pokutou za předmětná porušení zákona o spotřebitelském úvěru porušení zásady legitimního očekávání, když účastník řízení přeci nemohl oprávněně očekávat, že jeho porušení zákona se vzhledem k jejich závažnosti, rozsahu a četnosti obejdou bez uložení nějaké sankce. Uložení pokuty v její konkrétní výši za daná porušení zákona je pak bezpochyby v souladu s veřejným zájmem a je zajisté řešením, které odpovídá i všem okolnostem daného případu.
168. Správní orgán se rozhodně ohrazuje proti tvrzení účastníka řízení, že řešení jeho případu není souladné s dlouhodobější praxí správního orgánu a že z jeho strany nebylo dbáno na to, aby při rozhodování skutkově shodných nebo podobných případů nevznikaly nedůvodné rozdíly. K tomu správní orgán uvádí, že přistupuje ke všem dohlíženým subjektům stejně a otázka eventuálního zkonstatování porušení zákona a jeho závažnosti je závislá na komplexním posouzení každého individuálního případu. Současně správní orgán v této souvislosti upozorňuje, že stanovení konkrétní výše pokuty je vždy závislé na řadě různých faktorů, které se vzájemně i prolínají a mají různou váhu. Správní orgán proto rozhodně odmítá, že by pokuta 500 000 Kč uložená v Příkaze vybočovala z jeho ustálené rozhodovací sankční praxe.
169. Pokud však má účastník řízení pocit, že za delikty spočívající v porušení obdobných ustanovení zákona o spotřebitelském úvěru nebyly správním orgánem zpravidla ukládány pokuty ve výši, jako tomu bylo v Příkaze v jeho případě, odkazuje jej správní orgán na svá nedávná pravomocná rozhodnutí v řízeních s jinými nebankovními poskytovateli spotřebitelských úvěrů, kteří rovněž při sjednávání spotřebitelských úvěrů systematicky nezjišťovali a neověřovali deklarované příjmy a výdaje uvedené v žádosti o úvěr, případně před poskytnutím spotřebitelského úvěru anebo prodloužením jeho splatnosti řádně neposuzovali schopnost žadatele splácet úvěr na základě porovnání

příjmů a výdajů a způsobu plnění dosavadních dluhů, a byly jim přitom pravomocně uloženy pokuty 2 000 000 Kč (Sp/2019/204/573) a 3 000 000 Kč (Sp/2019/589/573), tedy pokuty i výrazně vyšší, než je pokuta uložená účastníku řízení v tomto rozhodnutí.

170. Případy uváděné ve Vyjádření účastníkem řízení, ve kterých byly ukládány pokuty v rozmezí od 50 000 Kč do 150 000 Kč, jsou případy samostatných zprostředkovatelů spotřebitelského úvěru (nikoli poskytovatelů spotřebitelského úvěru, jako je účastník řízení), kde došlo věcně ke zcela jiným porušením zákona o spotřebitelském úvěru (nebo i porušením zcela jiného zákona), než tomu bylo u účastníka řízení a navíc v naprosto nesrovnatelné intenzitě s porušeními spáchanými účastníkem řízení. V řízení vedeném pod sp. zn. Sp/2018/555/573 byla pokutou 50 000 Kč sankcionována porušení spočívající v neposkytnutí klientům s dostatečným předstihem před zprostředkováním spotřebitelského úvěru informací týkající se zprostředkovatele; neuplatňování pravidel kontroly činnosti svých pracovníků, vázaných zástupců a jejich pracovníků a neprovádění identifikace klientů v souladu se zákonem č. 253/2008 Sb., o některých opatřeních proti legalizaci výnosů z trestné činnosti a financování terorismu, ve znění pozdějších předpisů. V řízení vedeném pod sp. zn. Sp/2019/333/573 pak byla pokutou 150 000 Kč sankcionována porušení spočívající v neoznámení správnímu orgánu výkonu činnosti v postavení samostatného zprostředkovatele spotřebitelských úvěrů a osoby odpovědné za zprostředkování spotřebitelských úvěrů; provozování činnosti samostatného zprostředkovatele spotřebitelského úvěru prostřednictvím vázaných zástupců, jejichž vedoucí osoby odpovědné za zprostředkování spotřebitelského úvěru nesplňovaly podmínku odborné způsobilosti; neuplatňování pravidel kontroly svých vázaných zástupců a jejich pracovníků a nezajištění splnění informačních povinností ze strany vázaných zástupců vůči spotřebitelům.
171. V souvislosti s názorem účastníka řízení, že při ukládání sankce v Příkaze nebyla správním orgánem vůbec zohledněna jako polehčující okolnost jeho dosavadní bezúhonnost, připomíná správní orgán, že ona skutečnost, že samozřejmě vzal jako polehčující okolnost v úvahu to, že s účastníkem řízení nebylo dosud vedeno žádné řízení za přestupek v oblasti finančního trhu, a účastník řízení tak nebyl za žádný přestupek ani trestán, byla uvedena v bodě 100. Příkazu. Ta stejná polehčující okolnost byla pak pochopitelně vzata v úvahu i v tomto rozhodnutí, což je deklarováno v jeho bodě 160. Správní orgán naopak nemůže vzít jako polehčující okolnost to, že důvodem porušení zákona nebyl dle tvrzení účastníka řízení jeho úmysl klamat spotřebitele, neboť se v daném případě jedná o delikty založené na objektivní odpovědnosti, a správnímu orgánu tak vůbec nepřísluší zkoumat formu konkrétního zavinění, ani ji zahrnovat do posouzení jednání účastníka řízení. Sama skutečnost, zda účastník řízení efektivně změnil své postupy a interní procesy, tak jak deklaroval, může být zjištěna, resp. ověřena až při další následné kontrole provedené správním orgánem. Správní orgán proto z výše uvedených důvodů ve svém postupu v žádném případě neshledává porušení zásady individuálního posouzení každého jednotlivého případu.
172. Účastník řízení poukázal na to, že jeho vlastní kapitál by v důsledku zaplacení pokuty 500 000 Kč klesnul pod hranici 20 000 000 Kč stanovenou zákonem o spotřebitelském úvěru jako hranice, pod níž kapitál nebankovního poskytovatele spotřebitelského úvěru nesmí klesnout, avšak přitom zcela opomněl, že pokuta může být zaplacena ve splátkách a že může navýšit svůj vlastní kapitál, zvláště pokud by se tento po odečtení 500 000 Kč od posledně vykázaného vlastního kapitálu dostal pod hranici 20 000 000 Kč jen mírně. Účastník řízení ani správnímu orgánu nedokladoval, že by v důsledku zaplacení pokuty 500 000 Kč nebyl umožněn další provoz jeho společnosti a výkon povolené činnosti.

173. Správní orgán pak automaticky nepokládá za skutečnost svědčící ve prospěch účastníka řízení vliv epidemie onemocnění COVID-19 a s ní související pokles jím poskytnutých úvěrů o 40 % v porovnání s předcházejícím kalendářním rokem. Správní orgán se totiž nedomnívá, že by situace způsobená dopady soudobé světové pandemie měla bez dalšího „amnestovat“ všechna porušení zákona, ke kterým navíc došlo ještě před jejím propuknutím. Správní orgán rozhodně nijak nezlehčuje možný nepříznivý vliv této pandemie na oblast podnikání účastníka řízení a potažmo na jeho ekonomickou situaci, avšak účastník řízení ani nijak nespecifikoval dopad důsledků epidemie na jeho hospodaření, pouze deklaroval určitý pokles objemu poskytnutých spotřebitelských úvěrů, který se však po odeznění současné situace může navrátit do původního normálu.
174. Správní orgán se nedomnívá, že by ze skutkových okolností, jejichž intenzitu dostatečně objektivně posoudil, vyplývalo, že účastník řízení vynaložil veškeré úsilí, které po něm bylo možno rozumně požadovat, aby svým porušením právních povinností zabránil. Pokud by tomu tak skutečně bylo a účastník řízení průběžně zjišťoval nedostatky ve své činnosti a upravoval svoje vnitřní procesy, nemohlo by dojít k tak rozsáhlému a systematickému výskytu porušení při poskytování a administrování spotřebitelských úvěrů.
175. K námitce účastníka řízení, že správní orgán nedostatečně zohlednil to, že nebyl prokázán reálný dopad porušení zákona o spotřebitelském úvěru na spotřebitele a jejich nepříznivé zasažení ve formě problémů se splácením poskytnutého úvěru, uvádí správní orgán, že se v tomto případě jedná o ohrožovací delikty, u kterých není rozhodný eventuální vznik škody na majetku dotčených subjektů, když k naplnění jejich skutkové podstaty dochází nehledě na tuto okolnost. Pro správní orgán proto není obligatorní zkoumání praktických účinků protiprávního jednání účastníka řízení.
176. Správní orgán v sankcionování účastníka řízení rovněž nespatřuje porušení obecné zásady přiměřenosti postihu dle trestního práva, a to ani co do druhu správního trestu nebo jeho výše, když se správní orgán v protikladu k účastníku řízení nedomnívá, že v tomto případě by pro efektivní působení preventivní složky správního sankcionování stačilo projednání věci a upuštění od potrestání, tj. neuložení správního trestu v podobě pokuty.
177. Pokud se má správní orgán vyjádřit k **povaze činnosti účastníka řízení**, pak lze konstatovat, že účastník řízení jako subjekt, jehož jednou z hlavních podnikatelských činností je poskytování spotřebitelských úvěrů, by měl při této činnosti přistupovat k povinnostem vyplývajícím z požadavku řádného posuzování úvěruschopnosti žadatele o úvěr a obecně k administrování poskytnutí spotřebitelského úvěru maximálně zodpovědně a vyvarovat se jakýchkoli porušení zákona o spotřebitelském úvěru. V činnosti účastníka řízení vztahující se k oblastem posuzování úvěruschopnosti žadatele o úvěr a uplatňování smluvní pokuty v případech prodlení spotřebitelů s plněním povinnosti peněžité povahy však správní orgán nespatřuje povahu řádného poskytování spotřebitelských úvěrů. I k tomu pak správní orgán přihlédl při stanovování výše uložené pokuty.
178. Správní orgán se zabýval také **majetkovými poměry** účastníka řízení, přičemž ještě před zahájením řízení zjistil, že podle rozvahy v plném rozsahu ke dni 31.12.2018 činil vlastní kapitál účastníka řízení 21 289 000 Kč (spis – č.l. 17) a podle výkazu zisku a ztráty v plném rozsahu ke dni 31.12.2018 byl výsledek hospodaření účastníka řízení za účetní období -346 000 Kč a čistý obrát účastníka řízení za účetní období činil 6 456 000 Kč

(spis – č.l. 21). Podle výkazu zisku a ztráty v plném rozsahu ke dni 31.12.2019 byl výsledek hospodaření účastníka řízení za účetní období -1 800 000 Kč a čistý obrát účastníka řízení za účetní období činil 5 400 000 Kč (spis – č.l. 26). V průběhu řízení pak správní orgán ověřil **aktuální majetkové poměry** účastníka řízení, přičemž podle rozvahy v plném rozsahu ke dni 31.12.2020 činil vlastní kapitál účastníka řízení 20 329 000 Kč (spis – č.l. 136) a podle výkazu zisku a ztráty v plném rozsahu ke dni 31.12.2020 byl výsledek hospodaření účastníka řízení za účetní období roven částce -511 000 Kč (spis – č.l. 132). Pakliže má tedy správní orgán zhodnotit aktuální i dlouhodobé majetkové poměry účastníka řízení, lze konstatovat, že i přesto, že je účastník řízení dlouhodobě s výsledkem hospodaření v záporných číslech, pokračuje nadále v činnosti své společnosti.

179. Správní orgán konstatuje, že závažnost porušení předpisů upravujících oblast poskytování spotřebitelských úvěrů ze strany účastníka řízení mu neumožnila vyřešit tato porušení pouze projednáním v řízení a od uložení peněžitě sankce upustit. V tomto se správní orgán neztotožňuje s účastníkem řízení, který by naplnění oné represivní složky sankce, spatřoval již v samotném projednání věci v řízení. Správní orgán však intenzitu porušení zákona o spotřebitelském úvěru způsobenou účastníkem řízení shledává jako takovou, u které není adekvátní jiné řešení, než uložení peněžitě sankce. Ve výši této sankce pak správní orgán v žádném případě nevidí porušení žádné z obecných zásad trestního práva uplatnitelných v oblasti správního trestání, a tedy ani porušení zásady přiměřenosti postihu. Postih účastníka řízení za přestupky, kterých se dopustil, neshledává správní orgán nijak nepřiměřeným.
180. Vzhledem ke všem výše uvedeným skutečnostem a v souladu s kontinuitou rozhodovací sankční praxe České národní banky se správní orgán rozhodl uložit účastníku řízení peněžitou **pokutu ve výši 500 000 Kč** (slovy pět set tisíc korun českých), a to podle ustanovení § 154 odst. 3 písm. c) zákona o spotřebitelském úvěru. Takto uložená pokuta je výrazně při dolní hranici zákonem vymezeného rozpětí, když představuje jen 2,5 % z maximální možné pokuty. Správní orgán je s ohledem na výši ukládané pokuty přesvědčen, že tato pokuta, přestože může být pro účastníka řízení citelná, nemůže být považována za takovou, která by se mohla dotýkat jeho samotné ekonomické existence.
181. Na základě všech shora uvedených skutečností rozhodl správní orgán tak, jak je uvedeno ve výroku tohoto rozhodnutí.

K části II. výroku rozhodnutí – náhrada nákladů řízení

182. Správní orgán v rozhodnutí ze shora uvedených důvodů shledal, že účastník řízení svým jednáním porušil zákon o spotřebitelském úvěru. Účastník řízení tedy vyvolal řízení porušením své povinnosti. Ustanovení § 79 odst. 5 správního řádu stanoví, že povinnost nahradit náklady řízení paušální částkou uloží správní orgán účastníkovi, který řízení vyvolal porušením své právní povinnosti. Prováděcí právní předpis stanoví výši paušální částky nákladů řízení a výši paušální částky nákladů řízení ve zvláště složitých případech nebo byl-li přibrán znalec.
183. Prováděcí předpis, tj. vyhláška č. 520/2005 Sb., o rozsahu hotových výdajů a ušlého výdělku, které správní orgán hradí jiným osobám, a o výši paušální částky nákladů řízení ve znění vyhlášky č. 112/2017 Sb., svým § 6 odst. 1 stanovuje, že paušální částka nákladů řízení, které účastník vyvolal porušením své právní povinnosti, činí 1 000 Kč. Z uvedených důvodů uložil správní orgán účastníku řízení k úhradě náklady řízení ve výši 1 000 Kč.

POUČENÍ

Proti tomuto rozhodnutí lze podat podle ustanovení § 152 správního řádu a přiměřeně též podle části druhé, hlavy VIII. téhož zákona rozklad k bankovní radě České národní banky, a to prostřednictvím sekce licenčních a sankčních řízení, Na Příkopě 28, 115 03 Praha 1, do 15 dnů ode dne doručení tohoto rozhodnutí.

Ing. Karel Gabrhel, LL.M.
ředitel sekce licenčních a sankčních řízení
podepsáno elektronicky

v z. Mgr. Blanka Waagnerová
Mgr. et Mgr. Petra Chroustovská
ředitelka odboru sankčních řízení
podepsáno elektronicky

- **rozhodnutí bankovní rady České národní banky o rozkladu č.j. 2022/30357/CNB/110 ze dne 23. března 2022, sp.zn. Sp/2019/590/573**

V Praze dne 23. března 2022
Č. j.: 2022/030357/CNB/110
Počet stran: 13
Vypraveno dne: 25. března 2022

ROZHODNUTÍ O ROZKLADU

Bankovní rada České národní banky (dále „bankovní rada“) jako orgán příslušný podle § 5 odst. 2 písm. h) zákona č. 6/1993 Sb., o České národní bance, ve znění pozdějších předpisů (dále „zákon o České národní bance“) rozhodovat o rozkladech proti rozhodnutím České národní banky v prvním stupni přezkoumala na základě rozkladu podaného dne 3. 1. 2022 a doplněného dne 19. 1. 2022 společností LeaderFin s.r.o., IČO 04440170, se sídlem Lužná 716/2, 160 00 Praha 6 – Vokovice, zastoupenou [REDAKCE], advokátem, evid. č. ČAK [REDAKCE], [REDAKCE], advokátní kancelář, se sídlem [REDAKCE], rozhodnutí České národní banky č. j. 2021/128243/570 ze dne 20. 12. 2021, sp. zn. Sp/2019/590/573, a po projednání rozkladu v rozkladové komisi ustavené podle § 152 odst. 3 zákona č. 500/2004 Sb., správní řád, ve znění pozdějších předpisů (dále „správní řád“) rozhodla takto:

Rozklad společnosti LeaderFin s.r.o., IČO 04440170, se sídlem Lužná 716/2, 160 00 Praha 6 – Vokovice, se podle § 90 odst. 5 správního řádu ve spojení s § 46c zákona o České národní bance zamítá a rozhodnutí České národní banky č. j. 2021/128243/570 ze dne 20. 12. 2021 se potvrzuje.

ODŮVODNĚNÍ

[1.] Česká národní banka jako správní orgán prvního stupně (dále „správní orgán prvního stupně“) na základě předchozí kontroly zahájila dne 26. 8. 2020 se společností LeaderFin s.r.o., IČO 04440170, se sídlem Lužná 716/2, 160 00 Praha 6 – Vokovice (dále „účastník řízení“) vydáním příkazu č. j. 2020/106432/570 přestupkové řízení, neboť u společnosti zjistila porušování zákona č. 257/2016 Sb., o spotřebitelském úvěru, ve znění pozdějších předpisů (dále „zákon o spotřebitelském úvěru“). Proti příkazu podal účastník řízení odpor.

[2.] Dne 20. 12. 2021 vydal správní orgán prvního stupně rozhodnutí č. j. 2021/128243/570 (dále „napadené rozhodnutí“), kterým účastníka řízení uznal vinným, že v období od 25. 10. 2018 do 31. 5. 2019 při poskytování spotřebitelských úvěrů

Ad i)

- a) ve čtyřech úvěrových případech z celkového vzorku 37 úvěrových případů, a to u nových klientů [REDAKCE] (č. smlouvy [REDAKCE]), [REDAKCE] (č. smlouvy [REDAKCE]), [REDAKCE] (č. smlouvy [REDAKCE]) a [REDAKCE] (č. smlouvy [REDAKCE]), důsledně nezjišťoval a neověřoval jejich aktuální příjmy,
- b) v šesti úvěrových případech z celkového vzorku 37 úvěrových případů, a to u klientů [REDAKCE] (č. smlouvy [REDAKCE]), [REDAKCE] (č. smlouvy [REDAKCE]), [REDAKCE] (č. smlouvy [REDAKCE]), [REDAKCE] (č. smlouvy [REDAKCE]), [REDAKCE] (č. smlouvy [REDAKCE]) a [REDAKCE] (č. smlouvy [REDAKCE]),

██████████), ██████████ (č. smlouvy ██████████) a ██████████ (č. smlouvy ██████████), ačkoli měl k dispozici úplné výpisy z bankovního účtu, řádně a úplně neověřoval souhrnné měsíční výdaje žadatelů o úvěr,

- [illegible]

██████████ (č. smlouvy ██████████), ██████████ (č. smlouvy ██████████) a ██████████ (č. smlouvy ██████████), před prodloužením splatnosti úvěru, resp. před uzavřením smlouvy o prodloužení splatnosti úvěru, neposuzoval úvěruschopnost jednotlivých spotřebitelů na základě nezbytných, spolehlivých, dostatečných a přiměřených informací, které by řádně ověřil;

Ad ii) v případě prodlení spotřebitele s plněním povinnosti peněžité povahy požadoval společně se smluvní pokutou ještě i zpětně navýšený poplatek za úvěr, čímž v konečném důsledku uplatňoval smluvní pokutu přesahující zákonný limit 0,1 % denně z částky, ohledně níž byl spotřebitel v prodlení.

Svým jednáním účastník řízení porušil

ad (i) ustanovení § 86 odst. 1 zákona o spotřebitelském úvěru ve spojení s ustanovením § 84 odst. 2 věty třetí zákona o spotřebitelském úvěru,

ad (ii) ustanovení § 122 odst. 2 věty první zákona o spotřebitelském úvěru,

čímž se dopustil přestupků:

ad (i) přestupku osoby oprávněné poskytovat spotřebitelský úvěr podle ustanovení § 154 odst. 1 písm. e) zákona o spotřebitelském úvěru a

ad (ii) přestupku osoby oprávněné poskytovat spotřebitelský úvěr podle ustanovení § 154 odst. 2 písm. g) zákona o spotřebitelském úvěru.

Za spáchání uvedených přestupků byla účastníkovi řízení ve výroku I napadeného rozhodnutí uložena podle § 154 odst. 3 písm. c) zákona o spotřebitelském úvěru pokuta ve výši 500 000 Kč. Ve výroku II napadeného rozhodnutí byla dále účastníkovi řízení uložena povinnost nahradit náklady řízení ve výši 1 000 Kč.

Napadené rozhodnutí bylo doručeno účastníkovi řízení dne 21. 12. 2021.

[3.] Dne 3. 1. 2022 podal účastník řízení proti napadenému rozhodnutí blanketní rozklad, který dne 19. 1. 2022 doplnil o odůvodnění (dále „doplnění rozkladu“). Účastník řízení napadá rozhodnutí v celém rozsahu a žádá, aby bankovní rada rozhodla o změně napadeného rozhodnutí tak, že jím uložená peněžitá sankce 500 000 Kč se zruší, a nebude-li zrušena, navrhuje účastník řízení, aby byla výše pokuty snížena na 50 000 Kč. V případě uložení pokuty v jakékoli výši účastník řízení žádá, aby bylo plnění pokuty odloženo na dobu, kdy pro něj nebude mít likvidační charakter, a zároveň aby byla pokuta rozdělena do více splátek dle splátkového kalendáře.

[4.] V řízení o rozkladu přezkoumala bankovní rada napadené rozhodnutí v rozsahu uvedeném v § 98 odst. 1 zákona č. 250/2016 Sb., o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich, ve znění pozdějších předpisů.

[5.] Bankovní rada po přezkoumání napadeného rozhodnutí a řízení, které mu předcházelo, dospěla k závěru, že správní orgán prvního stupně zjistil stav věci, o kterém nejsou důvodné pochybnosti, a zjistil rozhodné skutečnosti odůvodňující vydání napadeného rozhodnutí. Správní orgán prvního stupně shromáždil podklady v rozsahu, který je dostatečnou oporou pro vydání napadeného rozhodnutí v souladu s ustanoveními § 3 a § 50 odst. 3 správního řádu.

[6.] K jednotlivým námitkám obsaženým v doplnění rozkladu uvádí bankovní rada následující skutečnosti.

I. K posuzování úvěruschopnosti [přestupku ad (i)]

[7.] *Účastník řízení namítá, že správní orgán prvního stupně nedostatečně reflektoval znění důvodové zprávy k zákonu o spotřebitelském úvěru, podle které je při posuzování budoucí schopnosti spotřebitele splácet úvěr potřeba vycházet ze stávajícího stavu a presumovat jeho zachování do budoucna, přičemž nelze získat stoprocentní jistotu, že poskytnutý úvěr bude řádně splácen. Účastník řízení dále odkazuje na své vyjádření k podkladům napadeného rozhodnutí a namítá, že správní orgán prvního stupně předložené argumenty nedostatečně vypořádal. Podle účastníka řízení nebyla jeho praxe v rozporu s právními předpisy.*

[8.] Bankovní rada považuje námitky účastníka řízení za nedůvodné.

[9.] Bankovní rada konstatuje, že důvodová zpráva k zákonu je nezávazná část návrhu zákona, která odůvodňuje jednotlivá ustanovení zákona a vysvětluje jejich účel, a tudíž z ní nelze vyvozovat ani jí ospravedlnit jakékoliv změkčení zákonných povinností. Pokud jde o účastníkem řízení namítaný argument, že při posouzení budoucí schopnosti spotřebitele splácet úvěr je nezbytné vycházet ze stávajícího stavu a presumovat jeho zachování do budoucna, bankovní rada se s tímto tvrzením ztotožňuje a konstatuje, že ani správní orgán prvního stupně toto tvrzení nijak nerozporoval. Účastníkovi řízení však nebylo v napadeném rozhodnutí vytýkáno, že při posouzení budoucí schopnosti spotřebitele splácet úvěr vycházel ze stávajícího stavu příjmů a výdajů žadatelů o úvěr, případně nezajistil či se nesnažil zajistit, aby byl poskytnutý úvěr řádně splácen, ale to, že účastník řízení zjišťoval a ověřoval příjmy a výdaje žadatelů o úvěr nedostatečně a nedůsledně. Ze skutkových zjištění vyplývá, že účastník řízení v řadě případů například vycházel z neaktuálních údajů o příjmech spotřebitele (viz bod 28 napadeného rozhodnutí), neověřoval, proč získané informace o výdajích spotřebitelů neodpovídají údajům na předložených výpisech z jejich bankovních účtů (viz bod 42 napadeného rozhodnutí), vycházel z prohlášení spotřebitele o výši jeho nákladů na bydlení a závazků a nijak tyto údaje neověřoval z jiného dostupného zdroje (viz bod 49 napadeného rozhodnutí), mechanicky přistupoval k životním nákladům spotřebitele, aniž by zohledňoval skutečnou situaci konkrétního spotřebitele (viz bod 59 napadeného rozhodnutí), a při prodloužení splatnosti úvěru neposuzoval kompletně úvěruschopnost daného spotřebitele (viz bod 74 napadeného rozhodnutí). Tento přístup zbytečně a neúměrně zvyšoval riziko poskytnutí úvěru osobě, která nebyla „úvěruschopná“ ve smyslu zákona o spotřebitelském úvěru, což je v rozporu s požadavkem § 86 odst. 1 tohoto zákona. Zároveň presumpce zachování zjištěného stavu do budoucna, z níž účastník řízení při finálním zhodnocení úvěruschopnosti žadatele o úvěr plně vycházel a které se dovolává v doplnění rozkladu, byla v důsledku takto nedostatečně zjištěného stavu příjmů a výdajů žadatelů o úvěr irelevantní. Vzhledem k těmto okolnostem není podle bankovní rady posouzení jednání účastníka řízení v napadeném rozhodnutí v žádném ohledu v rozporu s důvodovou zprávou k zákonu o spotřebitelském úvěru.

[10.] Co se týče odkazu účastníka řízení na jeho předchozí vyjádření předložená v průběhu řízení před správním orgánem prvního stupně a jeho tvrzení, že se s jeho argumenty správní orgán prvního stupně nedostatečně vypořádal, bankovní rada konstatuje, že účastník řízení nijak nespecifikuje, v jakém ohledu by mělo být vypořádání jeho argumentů nedostatečné, a zůstává pouze v rovině nekonkrétní, ničím nepodložené námitky. Podle názoru bankovní rady se správní orgán prvního stupně detailně zabýval všemi vyjádřeními účastníka řízení a námitky v nich obsažené dostatečně vypořádal v napadeném rozhodnutí. V podrobnostech bankovní rada odkazuje na body 87 až 127 napadeného rozhodnutí.

II. K poplatku za sjednání smlouvy [přestupku ad (ii)]

[11.] Účastník řízení ktzv. dvojímu poplatku za sjednání smlouvy odkazuje na svou předchozí argumentaci, kterou považuje stále za relevantní, a namítá, že správní orgán prvního stupně věc nesprávně právně posoudil. Účastník řízení odmítá aplikovatelnost rozsudku Nejvyššího soudu ze dne 19. 10. 2016, sp. zn. 31 Cdo 2674/2014, kterým správní orgán prvního stupně argumentoval v napadeném rozhodnutí, na jeho případ. Podle účastníka řízení tento rozsudek popisuje zcela ad hoc situaci, kterou nelze považovat za jakkoliv precedenční a aplikovatelnou v jeho případě, jelikož se soud zabýval konkrétními náležitostmi ujednání o smluvní pokutě, a nikoli samotnou vůlí stran, podstatou a účelem poskytnuté slevy.

[12.] Bankovní rada považuje námitky účastníka řízení za nedůvodné.

[13.] Podle ustanovení § 122 odst. 1 zákona o spotřebitelském úvěru může věřitel pro případ prodlení spotřebitele s plněním dluhu vyplývajícího ze smlouvy o spotřebitelském úvěru sjednat pouze právo na náhradu účelně vynaložených nákladů, které mu vznikly v souvislosti s prodlením spotřebitele (pokud byla ujednána náhrada vyšší, považuje se v této části za smluvní pokutu), úroky z prodlení, jejichž výše nesmí přesáhnout výši stanovenou právním předpisem upravujícím úroky z prodlení, nebo smluvní pokutu. Podle ustanovení § 122 odst. 2 věty první zákona o spotřebitelském úvěru nesmí uplatněná smluvní pokuta přesáhnout 0,1 % denně z částky, ohledně níž je spotřebitel v prodlení, je-li spotřebitel v prodlení s plněním povinnosti peněžité povahy.

[14.] Vzhledem k výše uvedenému taxativnímu výčtu možností, které mohou smluvní strany sjednat pro případ prodlení spotřebitele s plněním dluhu vyplývajícího ze smlouvy o spotřebitelském úvěru, bankovní rada konstatuje, že posuzované ujednání ve smlouvách, podle něhož účastník řízení požadoval od spotřebitelů v případě prodlení uhrazení částky ve výši „slevy na poplatek za úvěr“, je možné považovat jediné za smluvní pokutu. Účastník řízení ve svém vyjádření k podkladům rozhodnutí¹ (dále jen „Vyjádření“) uvedl v bodě 7.5: „Poplatek slouží k náhradě skutečných nákladů Společnosti, které Společnost již vynaložila, či vynaloží bezprostředně po uzavření Smlouvy.“ a v bodě 7.6 „... ale pokud se klient dostane do prodlení se splacením úvěru, požaduje po klientovi pouze zbývající či poměrnou část již vynaložených nákladů“. Z citovaného vyjádření účastníka řízení tak vyplývá, že nárokové navýšení poplatku v případě prodlení spotřebitele s plněním dluhu vyplývajícího ze smlouvy o spotřebitelském úvěru je náhrada nákladů, které účastník řízení vynaložil v souvislosti s uzavřením smlouvy o spotřebitelském úvěru. Ze smluvní dokumentace ani z dalších tvrzení účastníka řízení nevyplývá, že by nároková částka byla náhradou účelně vynaložených nákladů, které účastník řízení vynaložil, resp. vynaloží, v souvislosti s prodlením spotřebitele, tak aby bylo možné uvažovat o požadované částce jako o náhradě účelně vynaložených nákladů ve smyslu § 122 odst. 1 zákona o spotřebitelském úvěru. S odkazem na kogentní úpravu taxativně vypočtených možných ujednání v případě prodlení spotřebitele s plněním dluhu vyplývajícího ze smlouvy o spotřebitelském úvěru v § 122 odst. 1 zákona o spotřebitelském úvěru² přitom není možné v případě prodlení spotřebitele požadovat úhradu „jiných“ nákladů než náhradu účelně vynaložených nákladů, které věřiteli vznikly v souvislosti s prodlením spotřebitele. Ujednání o „slevě z nákladů spojených se smlouvou o spotřebitelském úvěru“, která bude v případě prodlení spotřebitele s plněním

¹ Spis č. I. 78–101 a 102–125.

² Bankovní rada v této souvislosti dodává, že § 122 odst. 1 zákona o spotřebitelském úvěru je soukromoprávní ujednání (ačkoli zákon o spotřebitelském úvěru obsahuje rovněž ustanovení veřejnoprávní povahy, jak konstatoval správní orgán prvního stupně v bodě 143 napadeného rozhodnutí), přičemž soukromoprávní povaha tohoto ustanovení nijak nevylučuje, že se jedná o ustanovení kogentní, tj. ustanovení, od kterého se smluvní strany nemohou ve smlouvě odchýlit.

dluhu vyplývajícího ze smlouvy o spotřebitelském úvěru zrušena, je tudíž podle bankovní rady ujednáním o smluvní pokutě, přičemž na právním posouzení nic nemění skutečnost, že takto není označena (viz rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 17. 9. 2013, sp. zn. 32 Cdo 3092/2011: „... Pro posouzení právní povahy ujednání není rozhodný užitý právní pojem, nýbrž obsah ujednání, z něhož je zřejmé, k čemu směřovala vůle stran.“). Smyslem ujednání byla motivace spotřebitelů k řádnému plnění závazků z uzavřených smluv o spotřebitelském úvěru, jak ostatně účastník řízení uvádí v bodě 7.6 Vyjádření: „...motivuje Společnost klienta k řádnému a včasnému splnění jeho povinností“, přičemž posuzované ujednání plnilo funkci smluvní sankce pro případ prodlení spotřebitele s plněním dluhu. Bankovní rada dále konstatuje, že výše požadované částky se odvíjela od délky prodlení³, což podporuje závěr o smluvní pokutě.

[15.] Bankovní rada dále konstatuje, že úvěrové smlouvy byly uzavírány adhezním způsobem (viz bod 131 napadeného rozhodnutí) a sleva na poplatek za úvěr byla definována již ve formulářích úvěrových smluv a smluv o prodloužení splatnosti úvěru (viz body 128 a 129 napadeného rozhodnutí). Je tedy zřejmé, že účastník řízení měl standardně nastavenou výši poplatku za úvěr po slevě (tedy v nižší výši), jelikož je nutné vycházet z předpokladu, že poskytnuté úvěry budou pravděpodobně řádně a včas splaceny. Ztráta nároku na slevu na poplatek byla uplatňována výhradně v případech, kdy byl spotřebitel v prodlení s plněním dlužné částky z úvěru, a má tudíž – jako smluvní pokuta – sankční povahu.

[16.] Pokud jde o námitky účastníka řízení související s rozsudkem Nejvyššího soudu ČR ze dne 19. 10. 2016, sp. zn. 31 Cdo 2674/2014, bankovní rada souhlasí s účastníkem řízení, že závěry Nejvyššího soudu ČR nejsou precedentní, ve smyslu právně závazné, s ohledem na uplatňovaný systém práva v České republice, avšak závěry Nejvyššího soudu ČR ve věci smluvní pokuty v tomto rozsudku s případem účastníka řízení korespondují. Z rozsudku vyplývá, že smluvní strany sjednaly smluvní pokutu, která zajišťovala splnění povinnosti zaplatit částku, jež odpovídala tzv. základní ceně uvedené v kalkulaci po snížení o „slevu“, v dohodnutém termínu. Pokud se dlužník dostal do prodlení se zaplacením dojednané částky, byl poskytovatel plnění oprávněn uplatnit nárok na zaplacení smluvní pokuty ve výši rozdílu mezi základní cenou a cenou po „slevě“, tj. dlužník ztratil nárok na slevu. Soud takové ujednání posoudil jako ujednání o smluvní pokutě⁴.

[17.] Co se týče rozsudku Nejvyššího soudu ČR ze dne 17. 9. 2013, sp. zn. 32 Cdo 3092/2011, na který účastník řízení odkazuje ve svém Vyjádření, bankovní rada souhlasí s aplikovatelností jeho závěrů na případ účastníka řízení toliko potud, že je nezbytné vycházet při posouzení smlouvy z vůle smluvních stran v okamžiku uzavření smlouvy. Další úvahy soudu včetně možného posouzení sporného ujednání jako ujednání o poskytnutí slevy z kupní ceny s rozvazovací podmínkou ve smyslu ustanovení § 36 odst. 2 věty druhé zákona č. 40/1964 Sb., občanský zákoník, ve znění příslušných předpisů, tj. sleva z ceny je poskytována pod podmínkou, že cena bude zaplacená včas, které účastník řízení namítá v bodě 7.6 Vyjádření, nelze v případě účastníka řízení aplikovat, neboť na soudem řešený případ se nevztahovalo, na rozdíl od případu účastníka řízení, kogentní ustanovení § 122 odst. 1 zákona o spotřebitelském úvěru. Toto ustanovení zákona o spotřebitelském úvěru je přitom pro posouzení případu účastníka řízení klíčové a zásadním způsobem ovlivňuje posouzení ujednání o ztrátě poskytnuté slevy na poplatek za uzavření úvěru.

[18.] Bankovní rada s ohledem na výše uvedené konstatuje, že v případě účastníka řízení správní orgán prvního stupně posoudil ujednání o ztrátě slevy z poplatku za uzavření úvěru jako smluvní pokutu správně. Účastník řízení tak při prodlení spotřebitelů uplatňoval smluvní

³ Viz bod 133 napadeného rozhodnutí.

⁴ „Ujednání ve znění: ‚V případě, že nebude dodržena splatnost faktury vycházející ze smluvních podmínek, bude do fakturována částka poskytnuté slevy k plné úhradě inzerce,‘ je dostatečně určitým ujednáním o smluvní pokutě.“

pokutu skládající se ze dvou samostatných částí⁵, které v souhrnu přesahovaly zákonný limit, čímž porušil ustanovení § 122 odst. 2 věty první zákona o spotřebitelském úvěru, a dopustil se tak přestupku osoby oprávněné poskytovat spotřebitelský úvěr podle ustanovení § 154 odst. 2 písm. g) zákona o spotřebitelském úvěru.

III. K výši pokuty

[19.] Účastník řízení namítá, že výše uložené pokuty je zcela nepřiměřená, nikterak nereflexuje jeho hospodářskou situaci ani hospodářskou situaci v rámci předmětného segmentu finančního trhu obecně, a dodává, že i kdyby připustil, že v některých bodech porušil zákon o spotřebitelském úvěru, nebyl správní orgán prvního stupně oprávněn uložit mu pokutu ve výši 500 000 Kč. Podle účastníka řízení je zcela irelevantní poznámka (účastníkem řízení označeno jako „hodnocení“ – pozn. bankovní rady) správního orgánu prvního stupně, že účastník řízení pokračuje ve své činnosti, neboť jde o konstatování faktu, které nezohledňuje záporné výsledky hospodaření za poslední tři roky ani výši vlastního kapitálu a zákonný požadavek na jeho výši. Účastník řízení namítá, že pokuta by s ohledem na výši vlastního kapitálu ke dni 31. 12. 2020 reálně znamenala jeho pokles pod zákonnou hranici 20 000 000 Kč a účastník řízení by nemohl nadále pokračovat v předmětu své činnosti. Podle účastníka řízení správní orgán prvního stupně nepřihlédl (v rozporu se závěrem Nejvyššího správního soudu v usnesení ze dne 20. 4. 2010, č. j. 1 As 9/2008-133) k jeho majetkovým poměrům a možnému dopadu sankce, přičemž účastník řízení má za zřejmé, že uložená sankce má likvidační charakter, nikoli že by ho mít „pouze“ mohla. Účastník řízení dále odkazuje na nálezy Ústavního soudu Pl. ÚS 3/02 ze dne 13. 8. 2002 s tím, že v případě pokut stanovených právními osobám je třeba vycházet z toho, že je vyloučen takový zásah do jejich majetku, v důsledku kterého by byla „zničena“ majetková základna pro další podnikatelskou činnost, a to včetně zásahů do vlastnického práva, kdy pokuta natolik přesáhne možné výnosy, že se podnikatelská činnost v podstatě stává „bezúčelnou“, tj. směřující pouze k úhradě uložené pokuty po značné časové období, což by podle účastníka řízení nastalo v jeho případě po zaplacení uložené pokuty. Účastník řízení nesouhlasí se závěrem správního orgánu prvního stupně o tom, že v průběhu řízení nijak nedokladoval, že by v důsledku zaplacení pokuty 500 000 Kč nebyl umožněn další provoz jeho společnosti a výkon povolené činnosti, když má za to, že tak učinil účetními závěrkami za roky 2018, 2019 a 2020, což je obecně akceptované správními orgány i soudy. Podle účastníka řízení je zcela nestandardní zabývat se v této souvislosti možnostmi financování ze strany společníků nebo jiných externích subjektů, neboť při zohledňování externího financování by žádná pokuta podle něj nebyla likvidační. Účastník řízení poukazuje dále na to, že předmětnou sankci a její likvidační potenciál je nutné posuzovat v kontextu aktuální pandemie COVID-19, což správní orgán prvního stupně neučinil, resp. se k dopadu pandemie vyjádřil v nesouvisejícím kontextu. Podle účastníka řízení navzdory predikcím nelze očekávat jakýkoliv posun jeho hospodářského výsledku do kladných čísel, nýbrž dojde k ještě většímu propadu, a to bez jeho přičinění. Podle účastníka řízení je represivní složka sankce naplněna samotným projednáním věci a upozorněním na nedostatky.

⁵ Smlouvy o spotřebitelském úvěru obsahovaly vedle posuzovaného ujednání o ztrátě nároku na poskytnutou slevu na poplatku výslovné ujednání o smluvní pokutě, a to v maximální zákonem umožňované výši 0,1 %, viz článek VI bod 2.1.1: „Dlužník musí zaplatit Úvěrujícímu smluvní pokutu ve výši 0,1 procenta za každý den prodlení z nesplacené jistiny úvěru. Smluvní pokuta se začne vyměřovat následující kalendářní den po dni splatnosti úvěru a vyměřování končí v ten den, kdy bude Dlužníkem splatná část úvěru, jakož i vyměřená smluvní pokuta, připsána na bankovní účet Úvěrujícího. Smluvní pokuta je omezena do výše součinu čísla 0,5 a celkové výše úvěru.“

[20.] *Výši uložené sankce účastník řízení konfrontuje dále s obecnými zásadami trestního práva aplikovatelnými v oblasti správního trestání a shledává její rozpor se zásadou přiměřenosti postihu, neboť podle účastníka řízení je sankce nepřiměřeně vysoká, když porušení byla zjevně neúmyslná a toliko „administrativní“, zásadou individuálního posouzení věci a zásadou legitimního očekávání, když správní orgán prvního stupně udělil v několika případech za podle účastníka řízení nesrovnatelně závažnější přestupky nižší výši pokut⁶. Podle účastníka řízení v napadeném rozhodnutí zmíněná skutečnost, že uložená sankce představuje pouze 2,5 % z maximální možné pokuty, není relevantní, protože pokutu v maximální možné výši ještě žádný z poskytovatelů spotřebitelského úvěru nikdy nedostal. Ve vztahu k zásadě individuálního posouzení věci účastník řízení namítá, že nebylo dostatečně přihlédnuto k polehčujícím okolnostem jeho případu, a akcentuje svou dosavadní bezúhonnost, která by měla být podle jeho názoru důvodem pro stanovení sankce v co nejnižší sazbě. Současně nebylo dle přesvědčení účastníka řízení dostatečně přihlédnuto k tomu, že důvodem porušení zákona nebyl úmysl klamat spotřebitele, a k okolnosti, že účastník řízení následně změnil některé z interních procesů a vnitřních předpisů a přijal potřebná systémová a organizační opatření. Účastník řízení namítá, že vynaložil veškeré úsilí, které od něj je možno rozumně požadovat, aby porušení právní povinnosti zabránil, když prováděl pravidelné testování a vyhodnocování svých interních postupů a procesů a na jejich základě své vnitřní procesy pravidelně upravoval. Dále účastník řízení namítá, že správní orgán prvního stupně neprokázal, že by v důsledku shledaného nedostatečného posouzení úvěruschopnosti ze strany účastníka řízení byli spotřebitelé nepříznivě zasaženi, neposoudil a nezohlednil při ukládání sankce, zda byli spotřebitelé úvěruschopní, a rovněž dostatečně neposoudil intenzitu tvrzených nedostatků.*

[21.] Bankovní rada považuje námitky účastníka řízení za nedůvodné. Značnou část námitek účastník řízení uplatnil již před správním orgánem prvního stupně, s jejich vypořádáním bankovní rada souhlasí, a odkazuje proto na body 148 až 181 napadeného rozhodnutí. K dalším námitkám účastníka řízení uvádí bankovní rada následující.

[22.] Bankovní rada nesouhlasí s námitkou účastníka řízení, že i kdyby jeho jednáním došlo k porušení zákona o spotřebitelském úvěru, nemůže mu být za zjištěné nedostatky uložena povinnost uhradit pokutu ve výši 500 000 Kč. Účastník řízení tento názor ničím nepodkládá a současně je tento názor v rozporu se zákonnou právní úpravou, tj. zákonem o spotřebitelském úvěru. Podle § 154 odst. 3 písm. c) zákona o spotřebitelském úvěru lze pachateli za každý jeden z přestupků, kterých se účastník řízení dopustil, uložit pokutu až do výše 20 000 000 Kč. Z horní hranice maximální výše pokuty a ze skutkových okolností případu je zřejmé, že se účastník řízení dopustil přestupků vyznačujících se značnou závažností, ve značném rozsahu své činnosti (viz bod 9 tohoto rozhodnutí). Vzhledem k těmto skutečnostem bankovní rada nesouhlasí s námitkou účastníka řízení, že represivní složka sankce byla naplněna již samotným projednáním věci a upozorněním účastníka řízení na zjištěné nedostatky.

[23.] Pokud jde o námitku účastníka řízení, že správní orgán prvního stupně nepřihlédl k jeho majetkovým poměrům a možnému dopadu sankce, a námitku, že výše udělené pokuty je zcela nepřiměřená a nikterak nereflexuje jeho hospodářskou situaci ani situaci celého odvětví obecně, bankovní rada odkazuje na bod 178 napadeného rozhodnutí, který svědčí

⁶ Účastník řízení odkazuje např. na řízení sp. zn. Sp/2018/212/573, kdy byla za poskytnutí 357 spotřebitelských úvěrů bez oprávnění uložena pokuta ve výši 100 000 Kč, a řízení sp. zn. Sp/2018/211/573, kdy byla za poskytnutí 112 spotřebitelských úvěrů bez oprávnění uložena pokuta ve výši 200 000 Kč. Dále účastník řízení odkazuje na rozhodnutí ze dne 4. 3. 2021, č. j. 2021/24070/570, v němž byla uložena pokuta ve výši 400 000 Kč za neoprávněné poskytování spotřebitelského úvěru několika osobám, a na rozhodnutí ze dne 27. 5. 2021, č. j. 2021/54731/570, v němž byla subjektu uložena pokuta ve výši 200 000 Kč za opakované neoprávněné poskytování spotřebitelského úvěru.

o tom, že se správní orgán prvního stupně při rozhodování o sankci zabýval aktuálními i dlouhodobými majetkovými poměry účastníka řízení, konkrétně vlastním kapitálem, výsledkem hospodaření za účetní období a výší čistého obrátu za dané účetní období, jakož i povahou zjištěných porušení zákona. Účastník řízení je subjektem s výší vlastního kapitálu nad úrovní 20 000 000 Kč. Je subjektem, který uzavírá značný počet úvěrových smluv se spotřebiteli, což svědčí o dostatečných majetkových poměrech a nikoli nevýznamné pozici účastníka řízení v segmentu poskytovatelů spotřebitelských úvěrů. Bankovní rada ověřila, že vzorek úvěrových případů věrohodně odráží pochybení účastníka řízení, a to s ohledem na dostatečný počet a strukturu posuzovaných úvěrových případů⁷, dostatečně dlouhé kontrolované období, kdy vzorek smluv čítá úvěrové smlouvy uzavřené v období od 25. 10. 2018 do 31. 5. 2019, a rovnoměrný výběr zkoumaných smluv uzavřených v průběhu celého kontrolovaného období. Tyto skutečnosti dokládají, že nedostatky trvaly po období delší než půl roku, a s ohledem na to, že porušení byla shledána ve velkém počtu náhodně vybraných případů⁸, bankovní rada konstatuje, že nedostatky účastníka řízení vykazují přinejmenším v případě nedostatků ad i) v bodech ad d) a ad e) systémový charakter. Vzhledem k těmto okolnostem bankovní rada nepokládá pokutu uloženou ve výši méně než jedné čtyřicetiny vlastního kapitálu účastníka řízení za pokutu jakkoliv nepřiměřenou jeho ekonomické síle, resp. majetkovým poměrům, a zjištěným nedostatkům.

[24.] Co se týče námítky účastníka řízení v souvislosti s namítanou nepřiměřeností udělené pokuty, že podle jeho predikce by zaplacení pokuty s ohledem na výši jeho vlastního kapitálu znamenalo pokles vlastního kapitálu pod hranici zákonného požadavku 20 000 000 Kč, v důsledku čehož by nemohl pokračovat v předmětné činnosti, bankovní rada konstatuje, že tento argument pokládá za irelevantní, neboť by zohledňování této skutečnosti u účastníka řízení (a notně i u jiných pachatelů) vedlo ke zcela nepřijatelné situaci, kdy by dohlíženému subjektu, jenž by „držel“ svůj vlastní kapitál těsně nad minimální zákonnou hranicí, nemohla být uložena prakticky žádná pokuta za porušení zákona, neboť by to automaticky znamenalo pokles vlastního kapitálu pod zákonnou hranici. Z obdobných důvodů není podle bankovní rady důvod pro udělení nižší pokuty, či dokonce požadované upuštění od uložení pokuty s ohledem na to, že se výsledek hospodaření účastníka řízení pohybuje v posledních letech v záporných hodnotách. V souvislosti s touto námitkou bankovní rada dodává, že účastník řízení do jisté míry, a možná i záměrně, chybně zaměňuje likvidační následek pokuty ve smyslu ukončení veškeré činnosti právnické osoby v důsledku nedostatku finančních prostředků na její provoz s tím, že eventuálně nebude moci provozovat dále svou současnou činnost, tj. poskytování spotřebitelských úvěrů.

[25.] Bankovní rada dále konstatuje, že s ohledem na majetkovou situaci účastníka řízení se nejedná o případ, kdy by podnikatelská činnost subjektu měla nadále směřovat výhradně k úhradě uložené pokuty. Ostatně účastník řízení kromě obecného odkazu na judikaturu Ústavního soudu, resp. Nejvyššího správního soudu, ve věci nepřipustnosti likvidačních pokut nedokládá nad rámec prostých účetních závěrek (poslední přitom byla za rok 2020) žádný podrobnější rozbor svých aktuálních majetkových poměrů, který by dokládal, že úhrada pokuty v uložené výši by pro něj byla ve svých důsledcích zjevně likvidační nebo že se po úhradě této pokuty jeho další podnikatelská činnost stane v podstatě bezúčelnou, resp. dojde ke „zničení majetkové základny“ pro další podnikatelskou činnost. S ohledem na zjištěné

⁷ Počet uzavřených smluv činil více než 3 800 k datu zahájení kontroly, tj. 18. 6. 2019 (viz bod 5 napadeného rozhodnutí).

⁸ Například porušení ad i) v bodech ad c) a ad f) bylo zjištěno v 84 %, resp. 68 % z náhodně vybraného vzorku úvěrových případů a v bodech ad d) a e) bylo v důsledku špatně nastavených procesů porušení zjištěno ve všech kontrolovaných vzorcích.

majetkové poměry účastníka řízení jsou přitom podle názoru bankovní rady tyto situace ryze hypotetické.

[26.] Pokud jde o konkrétní otázky související s možností nebo nemožností dalšího financování účastníka řízení ze strany jeho společníků nebo jiných externích osob, ty zůstávají z povahy správního řízení zcela mimo sféru tohoto řízení a bankovní rada se jimi zabývat ani nemůže. Zajištění potřebné ekonomické základny pro další fungování účastníka řízení v oblasti poskytování spotřebitelských úvěrů je zcela v dispozici účastníka řízení a na jeho úvaze.

[27.] Co se týče námitek účastníka řízení týkajících se pandemie COVID-19, bankovní rada konstatuje, že samozřejmě vnímá situaci související s dopady této pandemie, přičemž však souhlasí se závěrem správního orgánu prvního stupně v bodě 173 napadeného rozhodnutí, že současná pandemie nemůže bez dalšího „amnestovat“ všechna porušení zákona, a to tím méně ta, ke kterým došlo ještě před jejím propuknutím. Namítaný budoucí pokles počtu poskytnutých spotřebitelských úvěrů účastník řízení pouze předvídá, když další hospodářský vývoj a jeho dopad na oblast poskytování spotřebitelských úvěrů lze stěží predikovat.

[28.] V uložené sankci a její výši současně bankovní rada v žádném ohledu neshledává porušení kterékoli z obecných zásad trestního práva uplatnitelných v oblasti správního trestání, a tedy ani porušení zásad vyjmenovaných účastníkem řízení. Postih účastníka řízení za přestupky, kterých se dopustil, bankovní rada nepokládá za nijak nepřiměřený (viz body 22 a 23 tohoto rozhodnutí) ani neočekávatelný. Co se týče předloženého srovnání případu účastníka řízení s jinými rozhodnutími České národní banky, bankovní rada předně upozorňuje, že není vhodné posuzovat adekvátnost výše uložené pokuty podle průměru uložených pokut, ačkoli jde o sankce za stejně kvalifikovaná protiprávní jednání. Každý případ je nutné posuzovat individuálně, s ohledem na všechny relevantní skutkové okolnosti případu a závažnost protiprávního jednání. Dále bankovní rada konstatuje, že účastník řízení porovnává svůj případ s typově zcela jinými případy a zcela opomíjí okolnosti jednotlivých případů. Účastník řízení se v rámci své rešerše sankcí udělených Českou národní bankou v oblasti poskytování spotřebitelského úvěru zabývá buď případy samostatných zprostředkovatelů spotřebitelského úvěru (viz řízení sp. zn. Sp/2019/333/573 a sp. zn. Sp/2018/555/573), a nikoli poskytovatelů spotřebitelského úvěru, jako je účastník řízení, anebo případy neoprávněného poskytování spotřebitelského úvěru (viz řízení sp. zn. Sp/2018/211/573 a sp. zn. Sp/2018/212/573 a rozhodnutí č. j. 2021/24070/570 ze dne 4. 3. 2021 a rozhodnutí č. j. 2021/54731/570 ze dne 27. 5. 2021). U účastníkem řízení zmíněných případů samostatných zprostředkovatelů spotřebitelského úvěru, kterým byly uloženy pokuty 50 000 Kč a 150 000 Kč, došlo věcně ke zcela jiným porušením zákona o spotřebitelském úvěru (nebo i porušením zcela jiného zákona), než tomu bylo u účastníka řízení, a současně šlo o případy s naprosto nesrovnatelnou intenzitou spáchaných porušení (viz bod 170 napadeného rozhodnutí). Rovněž případy neoprávněného poskytování spotřebitelského úvěru se podstatnou měrou liší od případů osob s příslušným povolením k činnosti, a to především z toho důvodu, že poskytovatelé spotřebitelského úvěru zpravidla nakládají s podstatně větším objemem finančních prostředků. Pokud chce účastník řízení posuzovat přiměřenost výše pokuty vzhledem k jiným případům, je zapotřebí zaměřit se na případy, kdy byla uložena pokuta osobám vykonávajícím srovnatelnou činnost a porušení vykazují velmi podobnou intenzitu. Případ účastníka řízení je podle bankovní rady namísto srovnávat spíše s případy jiných poskytovatelů spotřebitelského úvěru, například případem společnosti Rerum Finance, s.r.o., (rozhodnutí č. j. 2021/51330/570 ze dne 18. 5. 2021, Sp/2019/329/573), které byla za porušení zákona o spotřebitelském úvěru⁹ udělena pokuta

⁹ Zjištěné nedostatky spočívaly v tom, že společnost ad (i) v období více než jednoho roku nedodržovala pravidla a postupy pro posuzování úvěruschopnosti spotřebitele upravené ve svém vnitřním předpisu, ani nezavedla jiná vhodná pravidla a postupy pro její posuzování, když a) systematicky nezjišťovala informace potřebné

ve výši 1 500 000 Kč, nebo případem společnosti Český Triangl, a.s., (rozhodnutí č. j. 2020/86631/570 ze dne 7. 7. 2020, Sp/2019/204/573), které byla za porušení zákona o spotřebitelském úvěru a zákona č. 253/2008 Sb., o některých opatřeních proti legalizaci výnosů z trestné činnosti a financování terorismu, ve znění účinném do 23. 4. 2019¹⁰ udělena pokuta ve výši 2 000 000 Kč.

[29.] Bankovní rada konstatuje, že uložená pokuta není ani v rozporu se zásadou individuálního posouzení věci, a nesdílí názor účastníka řízení, že správní orgán prvního stupně nedostatečně přihlédl „k řadě okolností polehčujícího charakteru“. Podle bodu 160 napadeného rozhodnutí správní orgán prvního stupně přihlédl při rozhodování o sankci též k polehčující okolnosti, že s účastníkem řízení nebylo dosud vedeno žádné řízení pro přestupek v oblasti finančního trhu. Není tudíž pravdivá námitka účastníka řízení, že jeho dosavadní bezúhonnost nebyla při ukládání sankce vůbec zohledněna. Tato skutečnost však sama o sobě nemůže být důvodem pro stanovení sankce „v co nejnížší sazbě“, jak naznačuje účastník řízení. Dále bankovní rada konstatuje, že nelze jako polehčující okolnost zohlednit jím namítanou absenci úmyslu klamat spotřebitele, a to z důvodu, že se účastník řízení dopustil v obou případech deliktů založených na objektivní odpovědnosti, u nichž konkrétní složka zavinění není zkoumána.

[30.] K námitce ohledně účinku protiprávního jednání účastníka řízení, tedy zda jeho konáním došlo v konkrétním případě k negativnímu dopadu na spotřebitele (včetně vzniku škody na jeho majetku), bankovní rada konstatuje, že se účastník řízení dopustil v obou případech tzv. ohrožovacích deliktů (viz bod 159 napadeného rozhodnutí), u kterých k naplnění skutkové podstaty dochází neohledně na reálný vznik negativního účinku, konkrétně škody na majetku dotčených subjektů. Správní orgán prvního stupně tudíž nepochybil, když se vznikem škody nezabýval. V této souvislosti bankovní rada odkazuje na rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 28. 8. 2016, č. j. 9 As 172/2015 – 67, ve kterém tento soud konstatoval, že: „Pro projednávanou věc je podstatné, že delikt, za který byla stěžovatelka sankcionována, je svým charakterem deliktem ohrožovacím, tedy takovým, pro jehož spáchání nemusí dojít ke vzniku škody. Součástí skutkové podstaty správního deliktu spočívajícího v ohrožení chráněného zájmu přitom není účinek, tj. způsobení škody. Znakem skutkového podstaty tohoto deliktu je toliko následek spočívající v ohrožení zájmu.“.

pro posouzení důsledků spojených s dalšími stávajícími úvěry spotřebitele, b) systematicky nezjišťovala a neověřovala deklarované příjmy uvedené v žádosti o úvěr a c) nezjišťovala a neověřovala informace o výši měsíčního nákladu spotřebitele na bydlení; ad (ii) v období téměř jednoho roku neudržovala pravidla pro jednání se spotřebiteli v prodlení, která jsou vhodná z hlediska řádného poskytování spotřebitelského úvěru; ad (iii) v období téměř jednoho roku ve 20 prověřovaných úvěrových případech před uzavřením smlouvy o spotřebitelském úvěru řádně neposuzovala schopnost žadatele splácet úvěr na základě porovnání příjmů a výdajů a způsobu plnění dosavadních dluhů a (iv) v období více než jednoho roku ve smlouvě o spotřebitelském úvěru neposkytovala jednotlivým spotřebitelům informaci o poplatku za prodloužení splatnosti dluhu.

¹⁰ Společnost konkrétně ad (i) v období téměř jednoho roku nedodržovala pravidla a postupy pro posuzování úvěruschopnosti spotřebitele upravené ve svém vnitřním předpisu, ani nezavedla jiná vhodná pravidla a postupy pro její posuzování, když a) při sjednávání úvěrů systematicky nezjišťovala a neověřovala deklarované příjmy a výdaje uvedené v žádosti o úvěr; tj. zda se údaje o příjmech a výdajích žadatele uvedené v žádosti o úvěr výrazně liší od příjmů a výdajů, které by byly patrné z doložených bankovních výpisů; zda je nutné po žadateli o úvěr požadovat doplnění dalších relevantních dokumentů či informací k příjmům či výdajům uvedeným v žádosti o úvěr, pokud by se lišily od příjmů či výdajů patrných z doložených bankovních výpisů; a dále zda žadatel řádně splácí jiný spotřebitelský úvěr uvedený v žádosti o úvěr, a b) nepočítala použitelný příjem na základě doložených příjmů a výdajů; (ii) v období téměř devíti měsíců před uzavřením smlouvy o spotřebitelském úvěru v 57 prověřovaných úvěrových případech řádně neposuzovala schopnost žadatele splácet úvěr na základě porovnání příjmů a výdajů a způsobu plnění dosavadních dluhů; (iii) v období téměř devíti měsíců v 57 prověřovaných úvěrových případech neuchovávala dokumenty a záznamy v rozsahu nezbytném pro hodnověrné osvědčení o řádném plnění povinností při posuzování úvěruschopnosti spotřebitele a (iv) až (viii) porušila konkrétními jednáními zákon č. 253/2008 Sb., o některých opatřeních proti legalizaci výnosů z trestné činnosti a financování terorismu, ve znění účinném do 23. 4. 2019.

Ze stejného důvodu je irelevantní námitka účastníka řízení, že správní orgán prvního stupně neposoudil, zda spotřebitelé byli „skutečně úvěruschopní“.

[31.] Co se týče námitky účastníka řízení, že vynaložil veškeré úsilí, které od něj je možné rozumně požadovat, aby porušení právní povinnosti zabránil, když prováděl pravidelné testování a vyhodnocování svých interních postupů a procesů, bankovní rada konstatuje, že kdyby účastník řízení skutečně nastavil své vnitřní postupy a procesy v souladu s požadavky zákona a řádně je kontroloval, nedošlo by zajisté v období delším než půl roku k systematickému porušování zákona (viz bod 23 tohoto rozhodnutí). Pakliže účastník řízení v reakci na zjištěná porušení následně změnil některé ze svých interních procesů a vnitřních předpisů a přijal potřebná systémová a organizační opatření, jedná se o nezbytný předpoklad pro zajištění jednání v souladu se zákonem toliko do budoucna, přičemž namítané změny nemohou mít vliv na přestupky spáchané v minulosti ani na jejich hodnocení.

[32.] Bankovní rada na rozdíl od účastníka řízení považuje za relevantní poznámku správního orgánu prvního stupně v bodě 180 napadeného rozhodnutí, že uložená výše pokuty je výrazně při dolní hranici zákonem vymezeného rozpětí, když představuje jen 2,5 % z maximální možné výše pokuty, a to bez ohledu na to, zda taková pokuta byla v některém případě již uložena. Správní orgán prvního stupně byl oprávněn udělit za spáchané přestupky pokutu několikanásobně vyšší, avšak zohlednil individuální okolnosti případu a uložil pokutu ve výši jen 2,5 % z maximální možné pokuty. Bankovní rada dodává, že účastníkem řízení v doplnění rozkladu navrhovaná snížená pokuta ve výši 50 000 Kč by představovala jen 0,25 % z maximální možné pokuty. Taková pokuta by nereflektovala závažnost jeho pochybení, jež dozajisté nelze označit za „toliko administrativní“, jak je označuje účastník řízení v doplnění rozkladu.

[33.] S ohledem na výše uvedené závěry bankovní rady k namítanému likvidačnímu charakteru uložené pokuty bankovní rada konstatuje, že vzhledem k tomu, že neshledala, že by uložená pokuta měla likvidační charakter, nepřichází účastníkem řízení požadovaný odklad plnění uložené pokuty „na dobu, kdy pro ni (tj. účastníka řízení – pozn. bankovní rady) nebude mít likvidační charakter“, v úvahu. Co se týče požadovaného rozložení úhrady pokuty do splátek dle splátkového kalendáře, odkazuje bankovní rada na možnost požádat o toto Celní úřad pro hlavní město Prahu, který Českou národní bankou uložené pokuty vybírá.

,

[34.] Bankovní rada je toho názoru, že bylo dostatečně prokázáno, že účastník řízení porušil povinnosti stanovené zákonem o spotřebitelském úvěru a námitky účastníka řízení jsou nedůvodné. Správní řízení, které předcházelo vydání napadeného rozhodnutí, netrpí vadami způsobujícími nezákonnost nebo nesprávnost napadeného rozhodnutí. To se týká i výroku B napadeného rozhodnutí, ukládajícího povinnost uhradit náklady řízení paušální částkou 1 000 Kč, neboť vzhledem k závěru bankovní rady o zamítnutí rozkladu a potvrzení napadeného rozhodnutí je s ohledem na § 79 odst. 5 správního řádu uložení úhrady nákladů řízení důvodné. Bankovní rada proto rozhodla tak, jak je uvedeno ve výroku tohoto rozhodnutí.

POUČENÍ

Proti tomuto rozhodnutí se v souladu s ustanovením § 152 odst. 5 ve spojení s § 91 odst. 1 správního řádu nelze dále odvolat.

otisk úředního razítka

Ing. Marek Mora, M.E.
viceguvernér
podepsáno elektronicky

Ing. Vojtěch Benda
člen bankovní rady
podepsáno elektronicky